

Tellija

Kuusalu Vallavalitsus

Dokumendi tüüp

KSH programm

Kuupäev

September 2015

Projekti nr

2014-0209

KUUSALU VALLA ÜLDPLANEERING KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE (KSH) PROGRAMM

Versioon **3 (heakskiitmisele)**
Printimise **2015/08/2015**
kuupäev
Koostatud: **Eike Riis, Raimo Pajula, Kersti Ritsberg, Merje Lesta**
Kontrollitud: **Eleri Kautlenbach**
Kooskõlastatud: **Kuusalu Vallavalitsus**

Projekti nr 2014-0209

Esikaane foto: www.kuusalu.ee

SISUKORD

1.	SISSEJUHATUS.....	5
2.	PLANEERINGU KOOSTAMISE JA KSH OSAPOOLED.....	6
3.	KSH KÄSITLUSALA JA MÕJUALA ULATUS.....	8
4.	EELDATAVALT MÕJUTATAVA KESKKONNA KIRJELDUS	9
4.1.	Looduskeskkond	9
4.1.1.	Reljeef ja geoloogiline ehitus	9
4.1.2.	Maavarad ja maardlad	9
4.1.3.	Põhjavesi	11
4.1.4.	Pinnavesi	13
4.1.5.	Välisõhu seisund ja müraolukord.....	13
4.1.6.	Kaitstavad loodusobjektid	18
4.1.7.	Taimestik ja loomastik	22
4.1.8.	Roheline võrgustik	24
4.2.	Kultuuriline keskkond	25
4.2.1.	Haridus- ja kultuuriasutused ning vaba aja veetmise võimalused	25
4.2.2.	Kultuurimälestised	26
4.2.3.	Lahemaa kultuuripärand	27
4.2.4.	Väärtuslikud maastikud.....	27
4.2.5.	Kalmistud.....	28
4.2.6.	Pärandkultuuriobjektid.....	28
4.3.	Sotsiaal-majanduslik keskkond	28
4.3.1.	Asustus ja rahvastik.....	28
4.3.2.	Töölane pendelränne ja gümnaasiumitaseme õpilaste haridusränne	31
4.3.3.	Maakasutus ja ruumiplaneerimine	33
4.3.4.	Ettevõtlus	34
4.3.5.	Sotsiaalobjektid	35
4.3.6.	Tehniline taristu	36
4.3.7.	Jäätmemajandus.....	39
4.3.8.	Ohtlikud ettevõtted	41
4.3.9.	Riigikaitseobjektid.....	41
5.	EELDATAVALT KAASNEV KESKKONNAMÕJU	45
5.1.	Mõjuallikad.....	45
5.2.	Mõjutatavad keskkonnaelemendid.....	46
5.3.	Piiriülese keskkonnamõju esinemise võimalikkus.....	46
6.	VÕIMALIKU MÕJU HINDAMINE NATURA 2000 VÕRGUSTIKU ALADELE.....	47
6.1.	Natura-hindamise põhimõtted ÜP tasandil	47
6.2.	Kuusalu valla territooriumil asuvate Natura 2000 võrgustiku alade kirjeldus	47
7.	HINDAMISMETOODIKA KIRJELDUS.....	50
8.	ÜP JA KSH KOOSTAMISE NING MENETLEMISE AJAKAVA	53
9.	AVALIKKUSE KAASAMINE JA SEISUKOHAD KSH PROGRAMMI EELNÕU KOHTA	56
9.1.	Planeeringu elluviimisega seotud mõjutatud või huvitatud asutused ja isikud.....	56
9.2.	Seisukohad KSH programmi eelnõu kohta	58
9.3.	Ülevaade KSH programmi avalikustamisest ja selle tulemustest	75
10.	KSH LÄHTEMATERJALID	80

LISAD

- Lisa 1. Kuusalu valla üldplaneeringu ning planeeringule keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine. Kuusalu vallavolikogu 17.06.2009.a otsus nr 49
- Lisa 2. Kuusalu valla territooriumil asuvad jõed ning nende kaldavööndite ulatused
- Lisa 3. Kuusalu valla territooriumil asuvad looduslikud järved, paisjärved ja tehisjärved ning nende kaldavööndite ulatused
- Lisa 4. Kuusalu valla territooriumil asuvad kaitsealad
- Lisa 5. Kuusalu valla territooriumil asuvad hoiualad
- Lisa 6. Kuusalu valla territooriumil asuvad kaitstavad looduse üksikobjektid
- Lisa 7. Kuusalu valla territooriumil asuvad pärandkultuuriobjektid
- Lisa 8. Kuusalu valla territooriumil asuvad Natura 2000 võrgustiku alad
- Lisa 9. Kuusalu valla territooriumil asuvad arheoloogiamälestised
- Lisa 10. Kuusalu valla territooriumil asuvad ehitismälestised
- Lisa 11. Seisukoha küsimine KSH programmi eelnõu kohta (Kuusalu Vallavalitsuse kirjad)
- Lisa 12. Asutustelt laekunud seisukohad KSH programmi eelnõu kohta
- Lisa 13. KSH programmi avalikustamise käigus laekunud kirjad ja vastuskirjad neile
- Lisa 14. KSH programmi avaliku arutelu protokoll koos osavõtjate nimekirjaga

KSH algatamisest ja KSH programmi avalikustamisest teavitamise menetlusedokumentid (teavitamise kirjad, kuulutused, teated jms) menetluse läbiviimise nõuetekohasuse kontrollimiseks esitab Kuusalu Vallavalitsus Keskkonnaametile koos käesoleva KSH programmiga selle esitamisel heakskiitmisele.

KASUTATUD LÜHENDEID

HA	hoiuala	MuKS	muinsuskaitse seadus
HMS	haldusmenetluse seadus	ORME	olulise ruumilise mõjuga ehitised (uue PlanS-i mõiste)
KeHJS	keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus	ORMO	olulise ruumilise mõjuga objekt (vana PlanS-i mõiste)
KKK	kaitsekorralduskava	PEP	püsielupaik
KOV	kohalik omavalitsus	PlanS	planeerimise seadus
KMH	keskkonnamõju hindamine	pv	piiranguvöönd
KSH	keskkonnamõju strateegiline hindamine	REL	rahvastiku ja eluruumide loendus
KSHA	keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne	RP	rahvuspark
KSHP	keskkonnamõju strateegilise hindamise programm	skv	sihtkaitsevöönd
LKA	looduskaitseala	TP	teemaplaneering
LKS	looduskaitse seadus	VV	vallavalitsus
LSK	lähteseisukohad	VVm	Vabariigi Valitsuse määrus
MKA	maastikukaitseala	VEP	(metsa) vääriselupaik
MP	maakonnaplaneering	VPM	väärtuslik põllumajandusmaa
		ÜP	üldplaneering
		ÜVK	ühisveevärk ja -kanalisatsioon

1. SISSEJUHATUS

Kuusalu Vallavolikogu algatas 17.06.2009.a otsusega nr 49 Kuusalu valla üldplaneeringu (ÜP) ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) – vt Lisa 1. Kuusalu Vallavalitsus teavitas sellest vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS-e) § 35 lg 6.

Planeeringuala hõlmab kogu Kuusalu valla territooriumi.

Kuusalu valla ÜP ülesanneteks on planeerimisseadusega sätestatud ÜP ülesanded. Kuusalu valla ÜP üldstrateegiline eesmärk on valla ruumilise arengu kavandamine järgmiste üldiste huvide kaalumise kaudu: energiat ja ressursi säästvad lahendused, ühtsed põhimõtted asustuse määramiseks ja hoonestustingimuste seadmiseks, kvaliteetse kogukondliku keskkonna loomine, sotsiaalmaade reserveerimine, ettevõtluse arengu toetamine, Tallinn-Narva maantee potentsiaali kasutamine, juurdepääs ja avatus merele ning siseveekogudele, Lahemaa rahvuspargi keskkonna kaitsmine ja väärtustamine, ühtsed nõuded vallateede võrgu väljaarendamiseks, ühistranspordi ja kergliiklusteede arendamine, väärtuslike metsa- ja põllumajandusmaade määratlemine, sademe- ja liigvee ärajuhtimise strateegia väljatöötamine, kehtestatud detailplaneeringute (DP) perspektiivikuse analüüs, olulise ruumilise mõjuga objektide rajamise vajadus.

KeHJS-e § 40 lg 1 sätestab, et KSH aruanne on osa strateegilisest planeerimisdokumendist, seega ka ÜP-st.

KSH eesmärk on (KeHJS § 2 lg 2):

- 1) arvestada keskkonnakaalutlusi strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel ning kehtestamisel;
- 2) tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse;
- 3) edendada säästvat arengut.

Kuusalu valla ÜP koostamise algataja ja kehtestaja on Kuusalu Vallavolikogu. ÜP koostamise korraldaja ja koostaja ning KSH koostamise korraldaja on Kuusalu Vallavalitsus; kontaktandmed: Mõisa tee 17, Kiiu alevik, 74604 Kuusalu vald, telefon 6066 370, e-posti aadress vallavalitsus@kuusalu.ee.

ÜP ja selle KSH algatamise korraldustega ning planeeringu koostamise käigu ja dokumentidega on võimalik tutvuda Kuusalu Vallavalitsuse (VV) veebilehel www.kuusalu.ee. Täiendavat informatsiooni ÜP ja KSH koostamise korraldamise kohta saab Kuusalu Vallavalitsusest: KSH kontaktisik on keskkonnaspetsialist, telefon 606 6391, e-post: vallavalitsus@kuusalu.ee ja ÜP kontaktisik on vallaarhitekt, telefon 606 6379, e-post vallavalitsus@kuusalu.ee.

2. PLANEERINGU KOOSTAMISE JA KSH OSAPOOLED

ÜP koostamise ja KSH osapooled vt Tabel 1.

Tabel 1. Kuusalu valla ÜP koostamise ja KSH osapooled

Osapool	Asutus / institutsioon	Kontaktisik	Kontaktandmed
ÜP koostamise algataja ja ÜP kehtestaja	Kuusalu Vallavolikogu	-	Mõisa tee 17, Kiiu alevik, 74604 Kuusalu vald
ÜP koostamise korraldaja ja koostaja	Kuusalu Vallavalitsus	Kadi Raudla, vallaarhitekt	Mõisa tee 17, Kiiu alevik, 74604 Kuusalu vald; tel 606 6379, kadi.raudla@kuusalu.ee
ÜP koostamise konsultant	Ramboll Eesti AS /Skepast&Puhkim AS	Eleri Kautlenbach, planeerija-konsultant	Laki 34, 12915 Tallinn; tel 698 8362, eleri.kautlenbach@skpk.ee
ÜP järelevalvaja	Harju maavanem	Jaan Saulin, arengu- ja planeeringuosa-konna planeeringute talituse juhataja	Roosikrantsi tn 12, 15077 Tallinn; tel 6118 788, jaan.saulin@harju.maavalitsus.ee
KSH koostamise algataja	Kuusalu Vallavolikogu	-	Mõisa tee 17, Kiiu alevik, 74604 Kuusalu vald
KSH koostamise korraldaja	Kuusalu Vallavalitsus	keskkonnaspetsialist	Mõisa tee 17, Kiiu alevik, 74604 Kuusalu vald; tel 606 6391, vallavalitsus@kuusalu.ee
KSH läbiviija	Ramboll Eesti AS /Skepast&Puhkim AS	Eike Riis, vanemkonsultant, KSH juhtekspert	Laki 34, 12915 Tallinn tel 698 8365 eike.riis@skpk.ee
KSH järelevalvaja	Keskkonnaamet (Harju-Järva-Rapla regioon)	-	Viljandi mnt 16, 11216 Tallinn telefon 6744 800 harju@keskkonnaamet.ee

KSH juhtekspert on Skepast&Puhkim AS-i (endine Ramboll Eesti AS) vanemkonsultant Eike Riis, kes omab sellekohast õigust vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 34 lõikele 3:

- riiklikult tunnustatud kõrgharidus: kõrgharidus/=MSc bioloogias (Tartu Ülikool, 1981-1987);
- töökogemus: enam kui 25-aastane töökogemus keskkonnamõju hindamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise alal (1988-1997 Tallinna Keskkonnaameti juhtivspetsialist; 1997-2011 oktoober E-Konsult OÜ keskkonnaekspert, 2011 november – praeguseni Ramboll Eesti AS-i/Skepast&Puhkim AS-i vanemkonsultant);
- strateegilise planeerimise koolitus: 2006.a läbitud kursus „Jätkusuutliku ettevõtluse strateegiline juhtimine“ (KÖVET-INEM Hungaria, Säästva Eesti Instituut, The Natural Step; kursus vastas 2 ainepunktile); 1996.-1997.a läbitud kursus „Keskkonnamõju hindamine ja planeerimine“ (Kuopio Ülikool, Soome);
- KSH põhimõtete, protseduuri ja seonduvate õigusaktide tundmine: enam kui 25-aastane töökogemus KMH ja KSH alal ning pidev enesetäiendamine oma töövaldkonnas, mis on andnud teadmised ja praktika KSH ja KMH põhimõtete, protseduuri ja asjakohaste õigusaktide tundmise kohta.

Juhtekspert Eike Riis on Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühingu (KeMÜ)¹ asutajaliige ning järgib, lähtuvalt ühingu põhikirjast, oma töös keskkonnamõju hindaja head tava.²

KSH tööühma kuuluvad:

- Eike Riis – valdkonnad: looduskeskkond, sh kaitstav loodus ja Natura 2000; veekaitse, maavarad, maakasutus, taristu; kultuuriline keskkond; sotsiaal-majanduslik keskkond;
- Raimo Pajula, keskkonnaekspert – MSc geoökoloogia (TPedI); KeMÜ asutajaliige; valdkonnad: elustik, ökoloogia ja kaitstav loodus, sh Natura 2000 võrgustik;
- Eleri Kautlenbach, konsultant-planeerija – BA bioloogia (geoökoloogia kõrvalainega) (TLÜ), MSc keskkonnakorraldus (TLÜ); valdkonnad: sotsiaal-majanduslik keskkond; jäätmemajandus, veekaitse, maavarad, maakasutus, taristu.

Vajadusel kaasatakse töö käigus ka teisi eksperte.

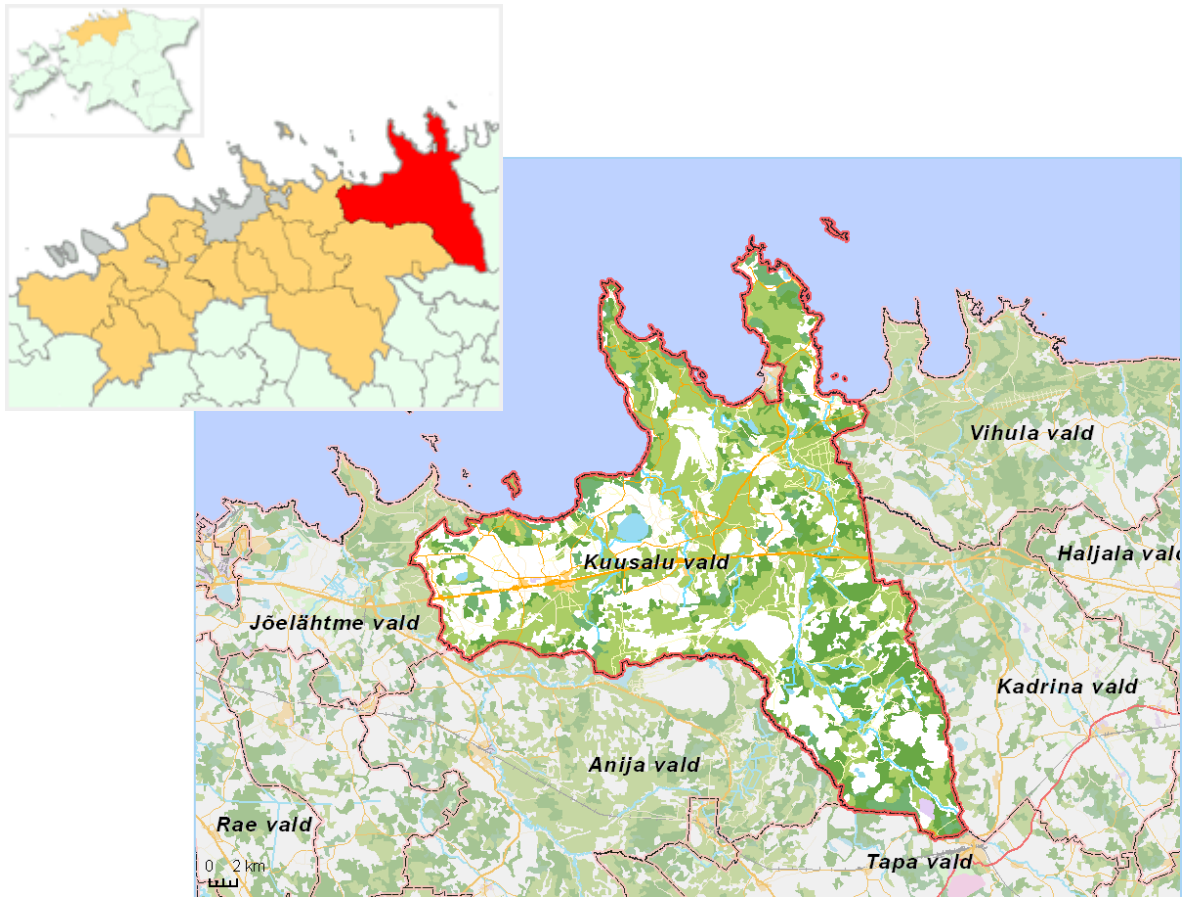
¹ MTÜ Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühingu (KeMÜ) on keskkonnamõju hindamisega tegelevate isikute vabatahtlik ühendus, mille eesmärk on keskkonnamõju hindamise (nii KMH kui ka KSH) süsteemi parendamine Eestis ja rahvusvaheliselt. KeMÜ ühendab endas keskkonnamõju hindamise (KMH) litsentsiga eksperte ning keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) õigust omavaid spetsialiste.

² Vt: <http://www.eaia.eu/kemu/heatava>

3. KSH KÄSITLUSALA JA MÕJUALA ULATUS

Kuusalu vald asub Harju maakonna idaosas. Kuusalu vald piirneb idas ja kagus Lääne-Virumaaga (Vihula, Kadrina ja Tapa valdadega), lõunas Anija vallaga, läänes Jõelähtme vallaga ning põhjas Loksa linnaga. Kuusalu vallal on 120 km merepiiri (sh neli saart – Pedassaar, Mohni, Hara ja Haldi) ning 122 km maismaapiiri. Vt Joonis 1.

Kuusalu valla pindala (pärast ühinemist Loksa vallaga) on 707,93 km², mis moodustab 1,6% Eesti ning 16,3% Harjumaa pinnast. Hetkel on tegemist Harjumaa suurima vallaga. Kuusalu vallas on kolm alevikku ja 64 küla. Valla keskus on Kuusalu alevik, mis asub 39 km kaugusel Tallinnast. Teised valla suuremad asulad on Kiiu ja Kolga alevikud. Valda läbib Tallinn–Narva maantee.

Joonis 1. Kuusalu valla paiknemine. Skeemide allikas: [Wikimedia Commons](#)

ÜP koostatakse kogu Kuusalu valla territooriumi kohta. Seega käsitletakse ka ÜP KSH läbiviimisel ruumiliselt kogu Kuusalu valda (käsitusala). Mõjuala ulatus selgub KSH tulemusena.

Kui KSH käigus jõutakse järeldusele, et mõne Kuusalu valla ÜP-ga kavandatava mõjuallika oluline negatiivne mõju võib ulatuda väljapoole valla piiri, siis käsitletakse vastavat mõju sellises ulatuses, nagu see võib eeldatavalt avalduda. Samas lähtutakse eeldusest, et oluline negatiivne mõju ei ulatu välisriigi territooriumile (vt ptk 5.3).

KSH käigus hinnatakse ÜP elluviimise mõju looduskeskkonnale ning sotsiaalsele, kultuurilisele ja majanduslikule keskkonnale. KSH sisu lähtub strateegilise planeerimisdokumendi (planeeringu) iseloomust ja sisust. KSH kohane tase on selle taseme planeeringute juures, kus tehakse vastavad konkreetsed otsustused. Hindamismetoodika kirjeldus vt ptk 7.

4. EELDATAVALT MÕJUTATAVA KESKKONNA KIRJELDUS

4.1. Looduskeskkond

4.1.1. Reljeef ja geoloogiline ehitus

Kuusalu vald paikneb Harju lavamaal, Soome lahe rannikumadalikul ja Kõrvemaal. Harju lavamaal kujundab maastikku pärast jääaja kulutustegevust õhukese pinnakattega tasane paeplatoo.

Rannikut liigestavad Pärисpea ja Juminda poolsaar ning Eru, Hara ja Kolga laht. Vallas on 16 meresaart, neist suurim Pedassaar.

Aluspõhi paljandub looduslikult Põhja-Eesti klindil ja siin võimalik eristada Ordoviitsiumi ja Siluri ladestu erinevaid kihte.³

Radoon

Radoon on looduslik värvitu, lõhnatu ja maitsetu gaas, mille olemasolu saab kindlaks teha ainult spetsiaalse mõõtmisega. Radoon on üks vahelüli loodusliku uraani (U^{238}) lagunemisel stabiilseks pliiks.

Kõrget radoonisisaldust võib leida peaaegu kõikjal Eestis. Peamiselt on radooniohtlik Põhja-Eesti, kus uraanirikka diktüoneemaargilliidi peal asetseb poorne ja lõheline paekivi, mistõttu uraani lagunemise käigus tekkinud radoon saab vabalt maapinnale tõusta. Radooniohtlik võib olla ka olmeveena kasutatav põhjavesi (Kambrium-Vendi põhjaveekiht).

Erandiks selles mõttes ei ole ka Kuusalu valla põhja-, lääne- ja keskosa. Radoonisisaldused Kuusalu valla piirkonna pinnastes on esitatud väljavõttel Harjumaa radooniriski kaardist (Joonis 2).⁴

Radoon pääseb majja ehituse halva kvaliteedi ning hoone vananemisel tekkivate pragude tõttu. Radoonirikka õhu sissehingamisel suureneb kopsuvähki haigestumise risk. Seetõttu on äärmiselt oluline kaitsta ennast radoonist tekkiva ülemäärase kiirguse eest.

ÜP koostamisel saab radooniriski avaldumise kaardi abil planeerida ja määrata üldiseid maakasutustingimusi. Radooniriskiga arvestamine ÜP koostamisel loob eelduse kvaliteetsete DP-de ja ehitusprojektide valmimiseks, kuid eeskätt tagab vajalikud meetmed inimese tervise kaitseks. Piirkondades, kus radoonisisaldus pinnases on kõrge või eriti kõrge (raadiumi eriaktiivsus on üle 45 Bq/kg või radoonisisaldus on üle 50 000 Bq/m³) on ehitustegevus piiratud, sest kasutusele tuleb võtta meetmed radooni hoonesse sattumise vältimiseks.

4.1.2. Maavarad ja maardlad

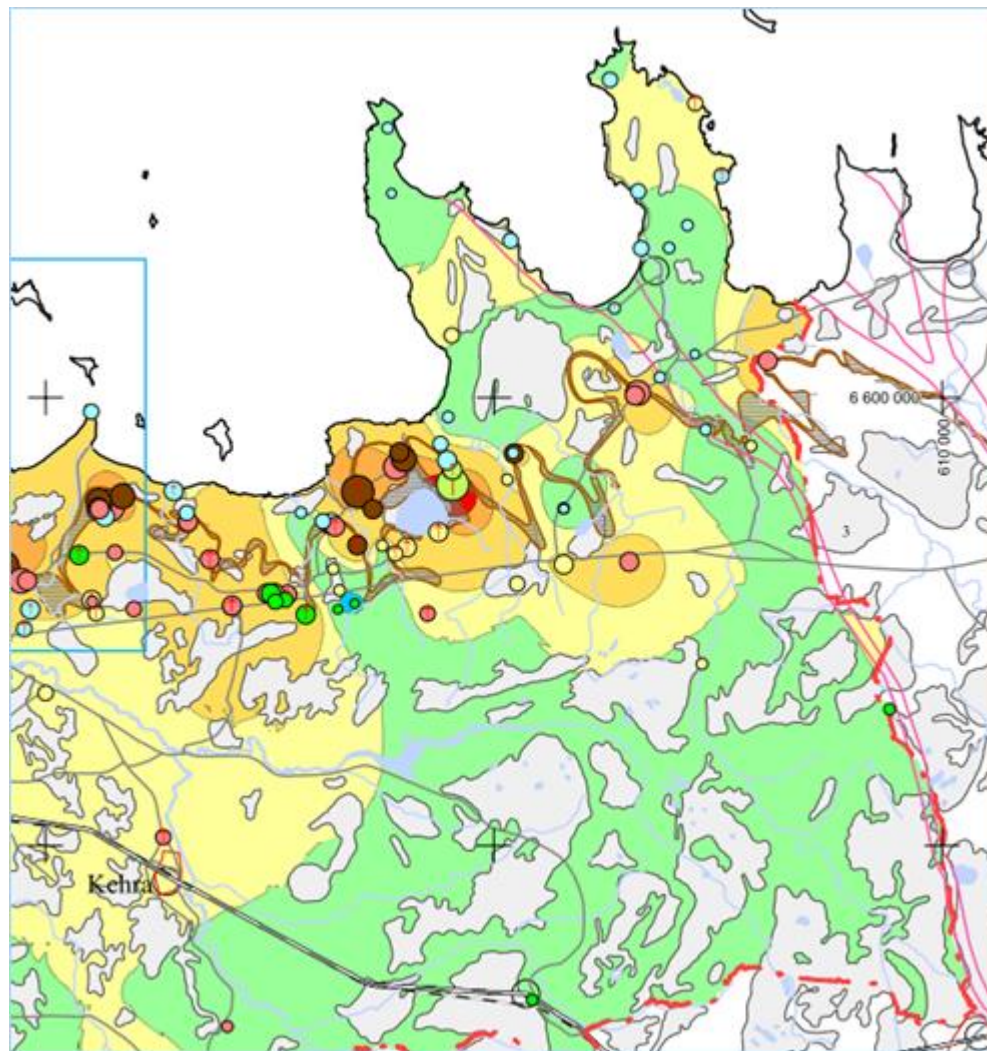
Valla territooriumil esineb mitmeid maavarasid: (ehitus)liiva, kruusa, savi ja turvast. Siin on ka fosforiidi kinnitatud prognoosvarud, kuid nende kaevandamine lähitulevikus on vähetõenäoline.

Maardlate, mäeeraldiste ja kaevanduste täpsustatud andmed esitatakse KSH aruandes.⁵

³ Arold, Ivar. Eesti maastikud. Tartu Ülikooli kirjastus 2005; Eesti Entsüklopeedia, artikkel „Kuusalu vald“: http://entsyklopeedia.ee/artikkel/kuusalu_vald

⁴ Harjumaa radooniriski kaart. Eesti Geoloogiakeskus, 2008. Vt Keskkonnaministeeriumi koduleht: http://www.envir.ee/sites/default/files/harjumaa_radoonikaart.pdf

⁵ Kui Maa-ametist laekuvad vajalikud andmed KSHP koostamise aja jooksul, siis kaalume nende kajastamist ka programmis.

Legend

PINNASE RADOONI SISALDUSED kBq/m³
 RADON CONCENTRATIONS IN THE GROUND

- Eriti kõrge radoonisisaldusega pinnas (>250)
Very high radon ground
- Kõrge radoonisisaldusega pinnas (150 - 250)
High radon ground
- Kõrge radoonisisaldusega pinnas (50 - 150)
High radon ground
- Normaalse radoonisisaldusega pinnas (30 - 50)
Normal radon ground
- Normaalse radoonisisaldusega pinnas (10 - 30)
Normal radon ground
- Madala radoonisisaldusega pinnas (0 - 10)
Low radon ground

RADOONI SISALDUSED VAATLUSPUNKTIDES kBq/m³
 RADON CONCENTRATIONS IN THE SAMPLE POINTS

- >250
- 150 - 250
- 50 - 150
- 30 - 50
- 10 - 30
- 0 - 10
- ↑

 Radoonisisaldus otsemõõdetult (Rn_{1m})
Radon content by direct measurement (Rn_{1m})
- Radoonisisaldus (Rn_{Ra}) arvatatult U(Ra) järgi
Radon content (Rn_{Ra}) computed after U(Ra)

Joonis 2. Radoonisisaldused Kuusalu valla piirkonna pinnastes. Väljavõte Harjumaa pinnase radooniriski kaardist, Eesti Geoloogiakeskus 2008

4.1.3. Põhjavesi

Kuusalu vallas levib mitu settektivimitega seotud veekompleksi ja -kihti:⁶

- Kvaternaari veekompleks (Q);
- Ordoviitsiumi veekompleks (O);
- Ordoviitsiumi-Kambriumi veekiht (O-Cm);
- Kambriumi-Vendi veekompleks (Cm-V);
- Alamproterosoikumi veekompleks (PR).

Suuremal osal valla territooriumist on maapinnalt esimese aluspõhjalise veekihi põhjavesi nõrgalt kaitstud (vt Joonis 3).⁷ Lokaalselt esineb alasid, kus maapinnalt esimese aluspõhjalise veekihi põhjavesi on kaitsmata. Koitjärve raba ümbruse ala saab pidada keskmiselt kaitstuks. Klindialusel alal kiildub välja Ordoviitsiumiga seotud põhjaveekiht, mis on hästi kaitstud. Klindi läheduses võib kohati olla võimalik kasutada ka Kvaternaari põhjavett, mis on kaitsmata.

Kuusalu valla ÜVK arengukavas on märgitud, et pindmise reostuse seisukohalt maapinnast esimese aluspõhjalise veekompleksi (Q, O) kaitstuse poolest on Kuusalu, Kiiu, Kolga, Valkla, Kupu, Uuri ja Kolgaküla asulad kaitsmata või nõrgalt kaitstud alal. Rannaäärsed asulad ning Juminda ja Pärispera poolsaarel paiknevad asulad on kõik hästi kaitstud põhjaveega aladel. O-Cm ja Cm-V põhjaveekihid on geoloogiliselt reostuse eest suhteliselt hästi kaitstud.

Kui maapinnalt esimene aluspõhjaline veekiht on kaitsmata, siis ei tähenda see seda, et alumised veekihid oleksid nõrgalt kaitstud. Kuna veekihtide vahel on savikad veepidemed, siis allpool asuvad veekihid on reeglina hästi kaitstud. Kuusalu vallas kasutatakse joogiveeks alumisi O-Cm ja Cm-V veekihte (Tabel 2), mis on hästi kaitstud.

Kuusalu vallas on kuni aastani 2030 kinnitatud kolme põhjaveemaardla varud (vt Tabel 2).

Tabel 2. Kinnitatud põhjaveevarud Kuusalu vallas. Allikas: Keskkonnaministeerium⁸

Põhjavee- maardla	Piirkond	Põhjavee- kogumi nr	Veekiht*	Varu
Kuusalu	Balti Spoon	30	Q	800**
Kuusalu vald	Kuusalu (endine Loksa vald)	4	O-Cm	100
	Kuusalu (endine Loksa vald)	3	Cm-V	400
	Kuusalu vald	4	O-Cm	700
	Kuusalu vald	3	Cm-V	500
	Loksa	3	Cm-V	3000
Kuusalu-Kiiu	Kuusalu-Kiiu	4	O-Cm	700

* Q – Kvaternaari, O-Cm – Ordoviitsiumi-Kambriumi; Cm-V – Kambriumi-Vendi

** Selle põhjaveemaardla varu on kinnitatud kuni aastani 2023, ülejäänud kuni aastani 2030

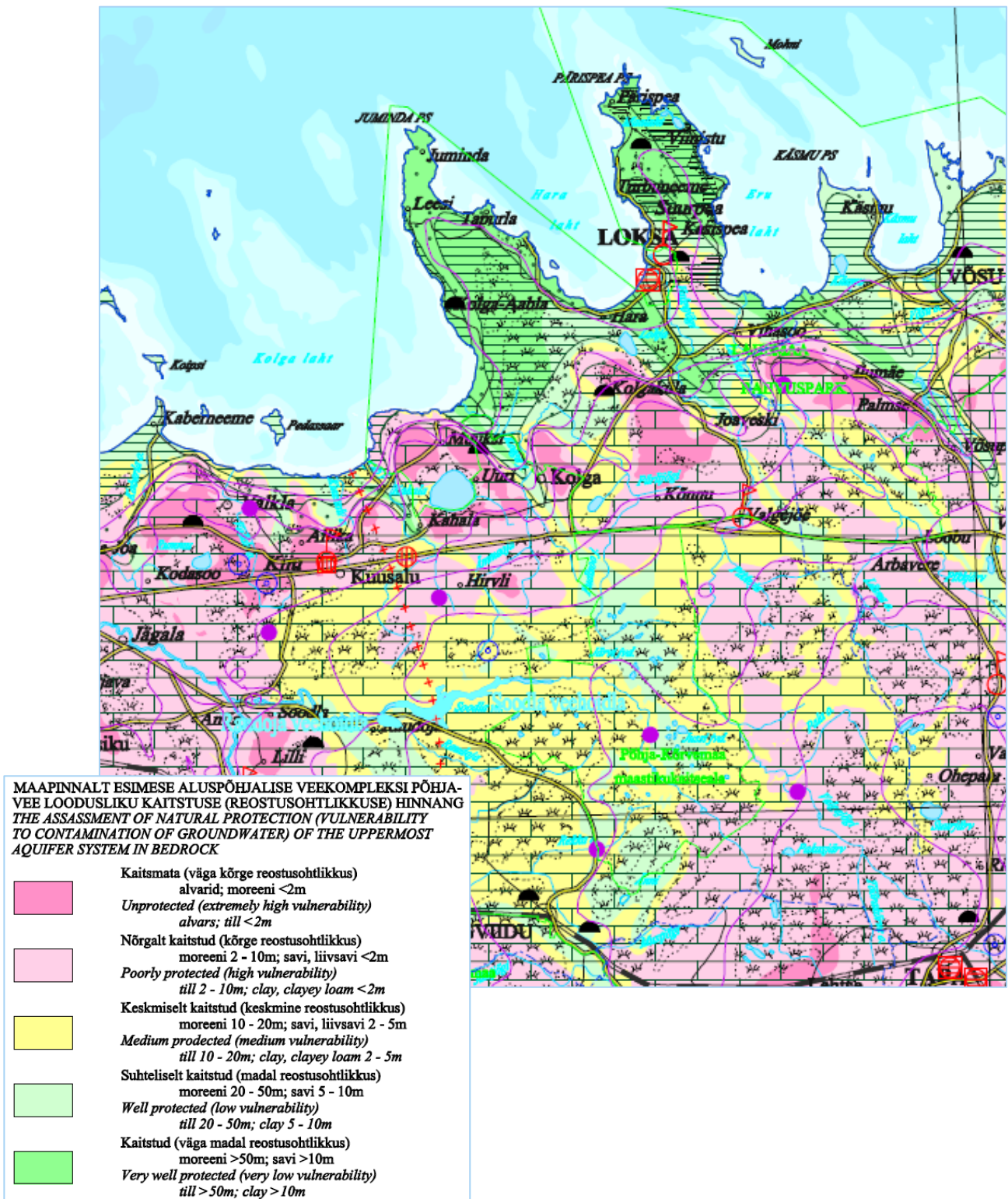
Nagu kinnitatud põhjaveevarude tabelist (Tabel 2) näha, kasutatakse Kuusalu valla puurkaevudes kolme põhilist põhjaveekihti. Kuusalu valla ÜVK arendamise kavas on märgitud, et valla ühisveevärkide joogivesi võetakse rannikualadel valdavalt Cm-V ja sisemaal pigem O-Cm veekihi puurkaevudest. Isiklikuks tarbimiseks kasutatakse sisemaal pigem Q ja O veekompleksi kaevusid. Samas, kui vaadata puurkaevude asukohti üldiselt ja arvestada, et siin on valdavalt tegemist

⁶ Kuusalu valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2013–2024 (kinnitatud Kuusalu Vallavolikogu 27.03.2013.a määrusega nr 10); <https://www.riigiteataja.ee/akt/403042013037>

⁷ Põhjavee kaitstuse kaardid koostatakse Eestis maapinnalt esimese aluspõhjalise veekihi kohta, ehk Kuusalu vallas reeglina Ordoviitsiumi veekihi kohta.

⁸ 2013.a põhjaveevaru bilanss. Keskkonnaagentuur, Tallinn 2014; http://www.envir.ee/sites/default/files/pohjaveebilansi_aruanne_2013.pdf

maapiirkonnaga, võib olla kindel, et kasutusel on ka salvkaevusid, mis toituvad kõige maapinnalähedasemast põhjaveekihist⁹.

Joonis 3. Põhjavee kaitstus Kuusalu valla piirkonnas. Allikas: Eesti põhjavee kaitstuse kaart. Eesti Geoloogiakeskus 2001

⁹ Maapinnalähedaste põhjaveekogumite all mõistetakse põhjaveekogumeid ja nende gruppe, mis valdavalt avanevad maapinnal ja on seotud pinnaveega ning mille koguseline seisund inimtegevusest mõjutamata alal sõltub peaaegu täielikult ilmastikutingimustest.

Nii kehtivas kui ka koostatava veemajanduskavas (eelnõus¹⁰) on Kuusalu valla põhjaveekogumite seisundit hinnatud heaks. Seejuures tuleb siiski arvesse võtta, et piirkonniti on põhjavesi kaitsmata või nõrgalt kaitsitud, mistõttu on tegemist reostustundliku alaga.

Kasutatavate põhjaveekogumite kirjelduste juures on välja toodud, et Kvaternaari (Q) põhjaveekogumis (nr 30) võib joogivee jaoks olla looduslikult ülemäära rauda (raud joogiveses ei mõjuta tervist negatiivselt). Kambriumi-Vendi (Cm-V) põhjaveekogum (nr 3) võib sisaldada liigselt rauda ja kloriidi. Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekogum (nr 4) Lääne-Eesti vesikonnas (O-Cm_Laane) võib sisaldada üleliia rauda ja kloriidi.¹¹

Kuusalu valla ÜVK arengukavas (ptk 5.3)¹² on loetletud rida valla territooriumil asuvaid potentsiaalseid reostusallikaid. Nende hulka kuuluvad farmid, reoveepuhastid, karjäärid ja kütusemahutid. Nende objektide põhjavee reostamise oht võib tuleneda mitmestest põhjustest: nõuetele mittevastav sõnnikuhoidla ja sõnnikukäitlus, jääkreostus, järelevalve puudumine (objektid on töö lõpetanud), asumine kaitsmata põhjaveekihi kohal, rajatiste amortiseerumine, prügi ebaseaduslik mahapanek, paiknemine puurkaevu sanitaarkaitsealal jms.

4.1.4. Pinnavesi

Keskkonnaregistri andmetel on Kuusalu valla territooriumil kokku üheksa jõge (vt Lisa 2). Pikimad jõed on Jägala jõgi, Valgejõgi, Soodla jõgi ja Loobu jõgi. Lisas on toodud ka jõgede kaldavööndite ulatused.

Valla territooriumil asub 40 loodusliku järve (vt Lisa 3). Suurimad neist on Kahala järv, Lohja järv, Rummu järv, Maalaht, Suurjärv (Jussi Suurjärv) ja Pakasjärv. Vallas on ka mitu paisjärve (vt Lisa 3), millest suurim on Soodla veehoidla. Lisas on toodud ka järvede kaldavööndite ulatused.

Keskkonnaregistri andmetel asuvad valla territooriumil veel järgmised veekogud: 30 oja, 5 peakraavi, 13 kraavi ja 21 allikat. Seega on tegemist vallaga, kus on väga palju pinnaveekogusid.

Vastavalt veel kinnitamata Lääne-Eesti veemajanduskava eelnõule 2015-2021 (eelnõu versioon 22.12.14) on Kuusalu vallas kesises ökoloogilises seisundis Jägala, Valgejõe, Loo, Kolga, Pudisoo ja osaliselt Soodla jõe pinnaveekogumid. Järved on hinnatud heasse ökoloogilisse seisundisse. Keemilise seisundi poolest on kõik veekogumid heas seisundis.

Rannikumere seisund Kuusalu valla territooriumiga piirnevas osas on kesine. See olukord võib olla osaliselt seotud Tallinna lähedusega, kus rannikumere seisund on halvem. Siiski tuleb märkida, et kesiseks on hinnatud valdava osa Eesti rannikumere seisund.

4.1.5. Välisõhu seisund ja müraolukord

Välisõhu seisund

Kuusalu vallas asub rida ettevõtteid, mis omavad välisõhu saaste luba (vt Tabel 3). Peamised saasteallikad on katlamajade korstnad. Saasteluba omavate ettevõtete välisõhu saastetase on reeglina kontrolli all ega põhjusta olulisi probleeme.

Tabel 3. Välisõhu saasteluba omavad ettevõtted Kuusalu vallas, seisuga 24.03.2015. Allikad: Keskkonnalubade infosüsteem (KLIS), Keskkonnaamet

Loa number ja kehtivuse algus	Käitaja nimi	Käitise asukoht	Tegevusalad	Saasteallikad (arv kokku)
L.ÖV/323375, 01.07.2013	OÜ Grenster	Viinistu küla,	enda või renditud kinnisvara üürile-	katlamaja korsten (1)

¹⁰ Lääne-Eesti veemajanduskava 2015-2021 (eelnõu versioon 22.12.14)

¹¹ Lääne-Eesti veemajanduskava 2015-2021 (eelnõu versioon 22.12.14)

¹² Kuusalu valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2013–2024 (kinnitatud Kuusalu Vallavolikogu 27.03.2013.a määrusega nr 10); <https://www.riigiteataja.ee/akt/403042013037>

Loa number ja kehtivuse algus	Käitaja nimi	Käitise asukoht	Tegevusalad	Saasteallikad (arv kokku)
		Ranna kinnistu	andmine ja käitus; toidukaupade, jookide ja tubakatoodete vahendamine; hotellid; auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	
L.ÕV/322262, 01.10.2012	Leedikõrve Taimakasvatuseühistu	Kahala küla, kinnistu 35203:001:0077	-	katlamaja korsten (1)
L.ÕV/321315, 10.01.2012	OÜ Monier	Kiiu küla	betoonist muude ehitustoodete tootmine	katlamaja korsten, kuivati korsten, tsemendi silo, betoonisegu segisti (4)
L.ÕV/320520, 06.06.2011	Nordecon AS	Valkla küla, Tohilaka kinnistu	teede ja kiirteede ehitus	bituumeni soojendamise, diiseljõujaam, kuivatustrummel, puistematerjalide ladu (4)
L.ÕV/320436, 16.05.2011	SW Energia OÜ	Valkla küla, Valkla hooldekodu	auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	katlamaja korsten (1)
L.ÕV.HA-176899, 25.03.2008	Kuiv Liiv OÜ	Kiiu alevik	-	generaator, trummelahi (2)
L.ÕV.HA-149070, 02.05.2007	Tektoon-A OÜ	Kiiu alevik	mootorkütuse jaemüük	mahutite täitmine, autode tankimine (2)
L.ÕV/317245, 18.08.2009	Kuusalu Soojus OÜ	Kuusalu alevik, Laane 33	auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	puidukatlamaja korsten, gaasikatlamaja korsten (2)
L.ÕV.HA-137261 L.ÕV/300206, 24.10.2006	Kuusalu Soojus OÜ	Kolga alevik	auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	katlamaja korsten (1)
L.ÕV/300201, 10.02.2009	AS Alexela Oil	Kuusalu alevik, Kuusalu tee 44	mootorkütuse jaemüük	mahutite täitmine bensiiniga, autode tankimine bensiiniga (2)
L.ÕV/300189, 05.01.2009	Balti Spoon OÜ	Kupu küla	spooni ja puitplaatide tootmine; auru ja kuuma vee tootmine tööstuslikul eesmärgil	katlamaja korstnad, kütuseks puiduhake ja maagaas (3)

Lisaks eelnimetatutele tuleb välisõhu kvaliteedi kontekstis arvestada ka kompleksluba omavate ettevõtetega. Kuusalu valla territooriumil kehtivaid keskkonnakomplekslubasid omavad ettevõtted on loetletud allolevas tabelis (Tabel 4).

Tabel 4. Keskonnakompleksluba omavad ettevõtted Kuusalu vallas, seisuga 24.03.2015. Allikad: Keskonnalubade infosüsteem (KLIS), Keskonnaamet

Loa number ja kehtivuse algus	Käitaja nimi	Käitise asukoht	Tegevusalad	Saasteallikad (arv kokku)
KKL/318353, 04.02.2010	AS Galv- Est	Ylitalo 2 kinnistu, Kiiu alevik	metallitöötlus ja metallpindade katmine (terasdetailide kuumtsinkimine)	adminhoone katlamaja korsten, eelkuivatuskambri põleti ventilatsioon, happe- vanni ventilatsioon, rasva- ärastusvanni ventilatsioon, tsingivanni põletite korsten, tsingivanni ventilatsioon, üldventilatsioon (7)
L.KKL.HA- 171420, 10.01.2008	Hinnu Seafarm OÜ	Allika küla	sigade intensiiv- kasvatus, liha töötlemine ja säilitamine, sh tapamaja tegevus	lautade ventilatsioonid (25), vedelsõnnikuhoidlad (4)
L.KKL.HA-47239, 13.07.2006	Küüni-SF TÜH (tulundus- ühistu)	Mustametsa küla	sigade intensiiv- kasvatus	nuumikute sektsioonid (10), vedelsõnnikuhoidlad (2)

Keskonnaameti andmetel¹³ on Kuusalu valla välisõhu kvaliteeti enim mõjutavad ettevõtted ülaltoodud tabelis (Tabel 4) nimetatud kolm kompleksluba omavat ettevõtet. Neist kaks on seafarmid, millede tegevusega kaasneb paratamatult lõhnahäiringuid. Lisaks saasteallikatest eralduvale õhuheitele kaasnevad farmide tegevusega sesoonsed lõhnahäiringud seoses sõnniku laotamisega ümberkaudsetele põldudele. AS-i Galv-Est kuumtsinkimine on tegevus, mille tulemusel viiakse välisõhku raskemetalle, eeskätt tsinki (tsingiühendeid).

Keskonnaamet pöördus Keskonnainspeksiooni (KKI) poole neile esitatud välisõhu kvaliteediga seonduvate kaebuste välja selgitamiseks Kuusalu vallas. Selgus, et kolme viimase aasta jooksul (perioodil 01.01.2012 kuni 31.12.2014) on Kuusalu vallast laekunud KKI-le viis lõhnahäiringute kaebust. Neist kahel korral (31.08.2013 ja 07.07.2014) pidas kaebuse esitaja ebameeldiva lõhna allikaks Hinnu Seafarmi. 11.05.2013 kaebus puudutas sõnniku laotamisega kaasnevat ebameeldivat lõhna Kuusalu aleviku ümbruses. 08.04.2012 esitati ebameeldiva lõhna kaebus KKI-le Kolga alevikust („Loksa Risti bussipeatuses on masuudi hais“). 07.05.2014 esitati kaebus Pärispera külast („Õhus on tunda gaasilõhna“). Lõhnahäiringu tekitajaid tuvastatud ei ole.

Keskonnaamet soovib elamurajoonide ja sotsiaalobjektide kavandamisel arvestada seafarmide tegevusega kaasnevat võimalikku lõhnahäiringute teket.

Müraolukord

2011.a esitati Terviseameti Põhja talitusele avaldus seoses Lahemaa rahvusparki territooriumil asuva Kolga 110 kv alajaama töötamisest tuleneva ja lähipiirkonna eramuteni leviva häiriva müraga. Müraolukorra parandamiseks paigaldas Elering AS alajaama jõutrafole müratõkkeseinad. Kordusuuringud müra normtasemetete ületamist ei näidanud.

Seoses Kuusalu valda läbiva Tallinn-Narva maantee liiklusest tulenevate häiringutega esitati Terviseametile 2014.a avaldus Kiiu alevikust.

¹³ Keskonnaameti 24.03.2015 kiri nr HJR 9-2/15/4851-2

Samas piirkonnas avati (aadressil Aia tn 2) 2014. aasta suvel Kiigepõnni Lasteaed. Lasteaia rajamisel uuriti muuhulgas ka liiklusrasvumise tasemeid lasteaia territooriumil. Mõõdetud tulemused vastasid napilt normtasemetele.¹⁴

Kuusalu valda läbiv Tallinn-Narva maantee (riigi põhimaantee nr 1) on suuremaid müraallikaid Kuusalu valla territooriumil (maantee liiklussagedus valda läbivas lõigus vt ptk 4.3.6). Maanteeameti välisõhu strateegiline mürakaart maanteelõikudes, mida kasutab üle kolme miljoni sõiduki aastas¹⁵, hõlmab muuhulgas Tallinn-Narva maantee Kuusalu vallas paikneva teelõigu Jõelähtme valla piirist kuni Kuusalu alevikuni. Selle järgi jääb hajaasustuspiirkonnas maantee mõjutsooni üksikuid eluhooneid või ühiskondlikke hooneid. Kiiu ja Kuusalu alevikes on Tallinn-Narva maantee mõjutsoonis elu- ja ühiskondlikke hooneid rohkem ning kriitilisematesse teelõikudesse on rajatud müraseinad (vt Joonis 4 ja Joonis 5).

Vastavalt strateegilise mürakaardi tulemustele nähakse leevendavad meetmed (müratõkked) ette järgmistes kohtades, kus maanteeliiklusest põhjustatud õine müra on ületatud:¹⁶

- Kodasoo külas Teemeistri eramu juures (km-l 32,1) – müra tõke, rajamine on kavandatud aastasse 2020+;
- Kiiu alevikus Suurekivi eramu juures (km-l 37) – müra tõke, rajamine on kavandatud aastasse 2020+;
- Kiiu alevikus Mõisa tee 23 eramu juures (km-l 37,2) – müra tõke, rajamine on kavandatud aastasse 2020.

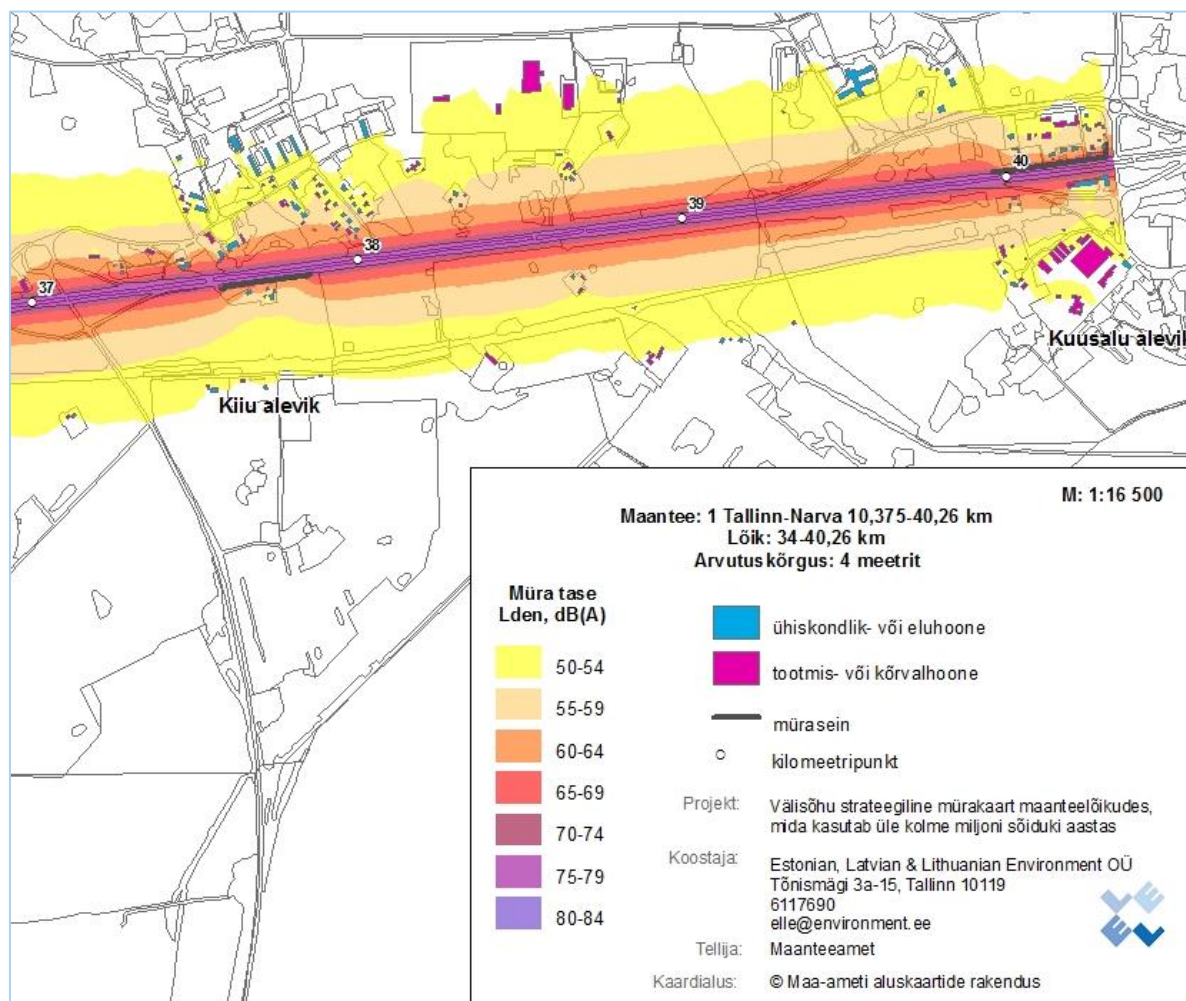
Maanteeameti strateegilisest mürakaardist lähtuvalt on vajalik ette näha tegevusi müraolukorra parandamiseks Tallinn-Narva maantee Kuusalu valda läbivas teelõigus. Terviseameti arvamuse ja soovitusel on võimaluse kohaselt alati lisaks ja/või koostöös Maanteeameti strateegilise mürakaardi tegevuskavas ette nähtuga kasulik rakendada erinevaid elanike tervist toetavaid ja elukeskkonda parendavaid tegevusi (nt müra tõkkeseinad, liikluskoormuse vähendamine, kiiruse piirangud). Inimeste tervist toetavat ja parendavat elukeskkonda tuleks kujundada ennetava planeerimisalase tegevusega, mida reguleerib planeerimisseadus.¹⁷

¹⁴ Info: Terviseameti Põhja talituse keskkonnatervise vaneminspektori Lauri Liepkalnsi 06.03.2015 e-kiri

¹⁵ Välisõhu strateegiline mürakaart maanteelõikudes, mida kasutab üle kolme miljoni sõiduki aastas. ELLE OÜ, Tallinn 2012; vt Maanteeameti koduleht: <http://www.mnt.ee/index.php?id=22024>

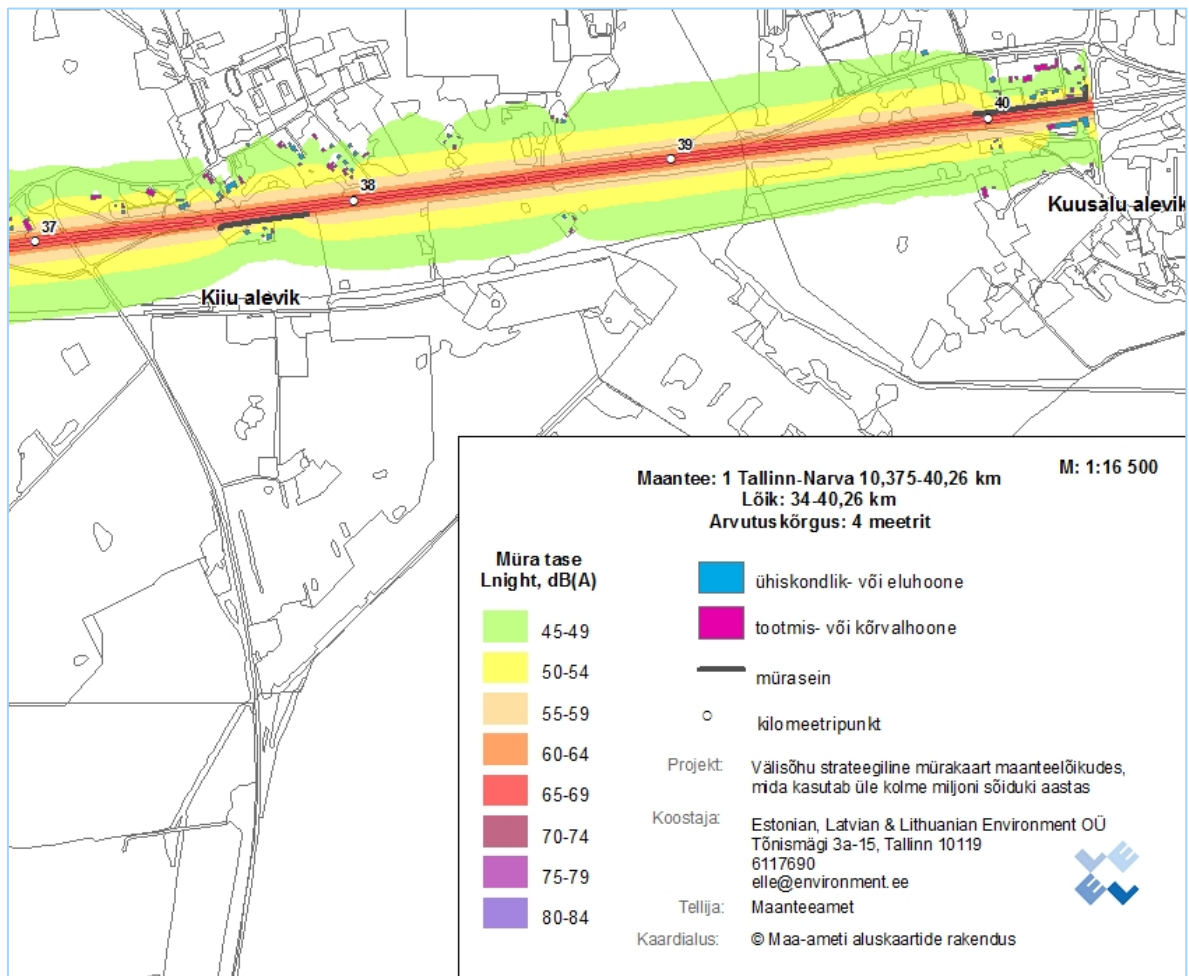
¹⁶ Välisõhus leviva müra vähendamise tegevuskava maanteelõikudes, mida kasutab üle kolme miljoni sõiduki aastas 2014-2018. Maanteeamet, Tallinn 2013; http://www.mnt.ee/public/Valisohus_leviva_mura_vahendamise_tegevuskava_2013.pdf

¹⁷ Info: Terviseameti Põhja talituse keskkonnatervise vaneminspektori Lauri Liepkalnsi 06.03.2015 e-kiri

Joonis 4. Tallinn-Narva maantee päevane-öhtune-öine müratase (Lden) Kiiu ja Kuusalu alevike piirkonnas (väljavõte maanteelõigu mürakaardist). Allikas: Välisõhu strateegiline mürakaart maanteelõikudes, mida kasutab üle kolme miljoni sõiduki aastas. ELLE OÜ, Tallinn 2012¹⁸

¹⁸ Vt Maanteeameti koduleht: <http://www.mnt.ee/index.php?id=22024>

Joonis 5. Tallinn-Narva maantee öine müra tase (L_{night}) Kiiu ja Kuusalu alevike piirkonnas (väljavõte maanteelõigu mürakaardist). Allikas: Väisõhu strateegiline mürakaart maanteelõikudes, mida kasutab üle kolme miljoni sõiduki aastas. ELLE OÜ, Tallinn 2012¹⁹

4.1.6. Kaitstavad loodusobjektid

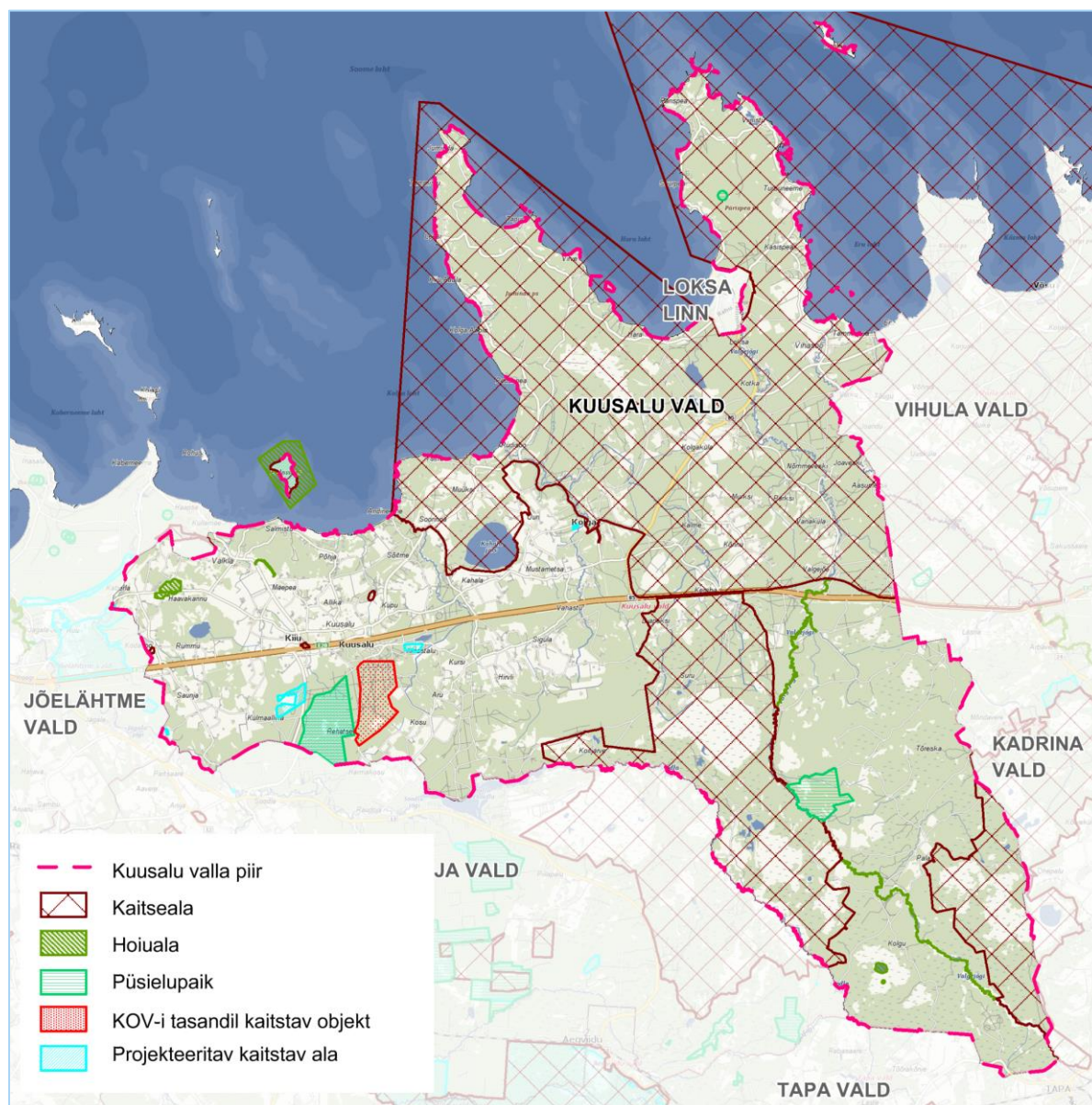
Kaitstavad loodusobjektid on:²⁰

- 1) kaitsealad – rahvuspargid (RP), looduskaitsealad (LKA) ja maastikukaitsealad (MKA);
- 2) hoiualad (HA);
- 3) kaitsealused liigid ja kivistised;
- 4) püselupaigad (PEP);
- 5) kaitstavad looduse üksikobjektid;
- 6) KOV-i tasandil kaitstavad loodusobjektid.

Kuusalu valla territooriumil paiknevad kaitstavad alad on esitatud alljärgneval skeemil (Joonis 6).

¹⁹ Vt Maanteeameti koduleht: <http://www.mnt.ee/index.php?id=22024>

²⁰ Vastavalt looduskaitse seaduse (<https://www.riigiteataja.ee/akt/123032015122>) §-le 4

Joonis 6. Kaitstavate alade paiknemine Kuusalu valla territooriumil. Allikas: Eesti Looduse Infosüsteem EELIS, seisuga august 2015

Rahvuspargis ja looduskaitsealal võimalikud vööndid on loodusreservaat, sihtkaitsevöönd ja piiranguvöönd. Maastikukaitsealal ja püsielupaigas võimalikud vööndid on sihtkaitsevöönd ja piiranguvöönd. Pargi maa- ja veeala on piiranguvöönd.

Looduse üksikobjekti ümber on 50 meetri raadiuses piiranguvöönd, kui kaitse alla võtmise otsusega ei ole kehtestatud piiranguvööndi väiksemat ulatust. Looduse üksikobjektide rühma ümber on samuti 50 meetri laiune piiranguvöönd, kui kaitse alla võtmise otsusega ei ole kehtestatud piiranguvööndi väiksemat ulatust. Üksikobjektide rühma ümbritseva piiranguvööndi sisepiir kulgeb mööda servmiste objektide välispunkte ühendavat mõttelist joont, kusjuures objektide rühma alune maa kuulub samuti piiranguvööndisse.

- Loodusreservaat on kaitseala otsesest inimtegevusest puutumata loodusega maa- või veeala, kus tagatakse looduslike koosluste säilimine ja kujunemine üksnes looduslike protsesside tulemusena.

- Sihtkaitsevöönd on kaitseala maa- või veeala seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks. Sihtkaitsevööndis asuvad loodusvarasid ei arvestata tarbimisvarudena.
- Piiranguvöönd on kaitseala maa- või veeala, kus majandustegevus on lubatud, arvestades looduskaitseseadusega sätestatud kitsendusi.

Natura 2000 võrgustiku alad (vt ptk 6.2) on siseriiklikult kaitstud kaitstavate loodusobjektide kaitse kaudu.

Kaitsealad

Kaitseala on inimtegevusest puutumatusena hoitav või erinõuete kohaselt kasutatav ala, kus säilitatakse, kaitstakse, taastatakse, uuritakse või tutvustatakse loodust. Kaitsealad on:

- 1) rahvuspargid (RP);
- 2) looduskaitsealad (LKA);
- 3) maastikukaitsealad (MKA).

Maastikukaitseala eritüübina on kaitstavad ka pargid, arboreetumid ja puistud.

Kuusalu valla territooriumil on seisuga 18.08.2015 kokku 9 riikliku tähtsusega kaitseala (vt Lisa 4):

- üks rahvuspark – Lahemaa RP (reg. kood KLO1000511; osaliselt);
- kaks looduskaitseala – Ohepalu LKA (reg. kood KLO1000230; osaliselt) ja Põhja-Kõrvemaa LKA (reg. kood KLO1000598);
- kaks maastikukaitseala – Kolga lahe MKA (reg. kood KLO1000495/PLO1000746; osaliselt) ja Ubari MKA (reg. kood KLO1000164; väike osa);
- kaks parki – Kiiu mõisa park (KLO1200380) ja Kodasoo mõisa park (KLO1200359);
- üks vana kaitsekorrage ala – Võnsi männik.²¹

Hoiualad

Hoiuala (HA) on elupaikade ja kasvukohtade kaitseks määratud ala, mille säilimise tagamiseks hinnatakse kavandatavate tegevuste mõju ja keelatakse ala soodsat seisundit kahjustavad tegevused. Seisuga 18.08.2015 on Kuusalu vallas 7 hoiuala: Väike-Pakasjärve HA, Valkla klindi HA, Valgejõe HA, Pikkoja alamjooksu HA, Pakasjärve HA, Kaberla HA ja Kolga lahe HA (vt Lisa 5).

Kaitsealused liigid

Kaitsealused loomaliigid

Keskkonnaregistri andmetel asuvad seisuga 18.08.2015 Kuusalu vallas kuue I kaitsekategooria linnuliigi elupaigad: merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), kassikakk (*Bubo bubo*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*) ja kalakotkas (*Pandion haliaetus*). Limustest kuulub I kaitsekategooriasse ebapärlikarp (*Margaritifera margaritifera*).

Vallas leidub 17 II kaitsekategooria loomaliigi elupaiku ning 33 III kaitsekategooria liigi elupaiku. Suurem osa kaitstavate loomaliikide elupaikadest asub kaitstavatel aladel.

Kaitsealused taime-, sambla-, seene- ja samblikuliigid

Kuusalu vallas on tuvastatud kahe I kaitsekategooria soontaimeliigi elupaigad: mägi-lippernes (*Oxytropis campestris*) ja muda-lahnarohi (*Isoetes echinospora*). Vallas on registreeritud ka 29 II

²¹ Seisuga 18.08.2015 on keskkonnaregistris ka Joaveski jõe astang, kuid Keskkonnaameti 14.08.2015 kirja nr HJR 6-8/15/7062-4 (vt Lisa 13) punkti 4 järgi ei ole see enam eraldi kaitstav ala, vaid osa Lahemaa RP-st. Keskkonnaameti keskkonnakorralduse spetsialisti Egle Alti 18.08.2015 e-kirja kohaselt pidi keskkonnaregistris olema tegemist eksitustega, mis lastakse ära parandada.

kaitsekategooria soontaimeliigi kasvukohad ning 34 III kaitsekategooria liigi kasvukohad. Kaitse all on 6 III kaitsekategooria samblaliigi leiukohad. Suurem osa kaitstavate taime- ja samblaliikide elupaikadest asub kaitsealadel.

Registreeritud on ühe I kaitsekategooria seeneliigi (limatünnik (*Sarcosoma globosum*)), viie II kategooria seene- ja samblikuliigi ning 13 III kategooria seene- ja samblikuliigi leiukohad.

Kuusalu vallas seisuga 13.08.2015 registreeritud kaitsealuste liikide arv liigirühmade ja kaitsekategooriate kaupa on esitatud alltoodud tabelis (Tabel 5).

Tabel 5. Kuusalu vallas registreeritud kaitsealuste liikide arv. Allikas: Keskonnaregister (seisuga 13.08.2015)

Liigirühm	I kat	II kat	III kat	Kokku
Imetajad	-	6	1	7
Kahepaiksed	-	1	4	5
Roomajad	-	1	-	1
Kalad	-	-	2	2
Linnud	6	7	20	33
Putukad		1	5	6
Limused	1	1	1	3
Soontaimed	2	29	34	65
Samblad	-	-	6	6
Samblikud	-	3	3	6
Seened	1	2	4	7
Kokku	10	51	80	141

Kaitsealuste liikide elupaiku ja kasvukohti leitakse pidevalt juurde ning need kantakse keskkonnaregistrisse. Planeeringu koostamisel ja KSH läbiviimisel tuleb sellega arvestada.

Püsielupaigad

Püsielupaik (PEP) on väljaspool kaitseala või selle piiranguvööndis asuv piiritletud ja erinõuete kohaselt kasutatav:²²

- kaitsealuse looma sigimisala või muu perioodilise koondumise paik;
- kaitsealuse taime või seene looduslik kasvukoht.

Kuusalu vallas paiknevad PEP-id on moodustatud kaitsealuste linnuliikide merikotka (I kaitsekategooria) ja metsise (II kaitsekategooria) elupaikade kaitseks. Planeerimisel on PEP kaitsealuse seeneliigi limatünniku (I kaitsekategooria) elupaiga kaitseks ning muutmisel Völlaskatku metsise PEP. Vt Tabel 6.

Tabel 6. Kaitsealuste liikide püsielupaigad Kuusalu valla territooriumil. Allikas: Keskonnaregister, seisuga 18.08.2015

Registrikood	Objekti nimetus	Asukoht	Pindala kokku, ha	Vööndid*
KLO3000756	Völlaskatku metsise PEP	Rehatse küla (+Anija vald, Soodla küla)	570,9	pv, skv
PLO1000654			567,2	
KLO3001406	Pärispea merikotka PEP	Suurpea küla	12,5	skv
KLO3000740	Jussi I metsise PEP	Tõreska küla, Pala küla	335,3	pv, skv

²² Looduskaitse seaduse (<https://www.riigiteataja.ee/akt/123032015122>) § 4 lg 5 loetelus on lisaks veel: 3) lõhe või jõesilmu kudemispaik; 4) pruunkaru talvitumispaik; 5) jõevähi looduslik elupaik; 6) mägra rohkem kui kümne suudmega urulinnak. Kuusalu vallas ei ole nende liikide PEP-e määratud.

Registrikood	Objekti nimetus	Asukoht	Pindala kokku, ha	Vööndid*
PLO1000774	Harju-Kolga limatünniku PEP	Kolga alevik	2,8	skv

* pv – piiranguvöönd; skv – sihtkaitsevöönd

Kaitstavad looduse üksikobjektid

Seisuga 18.08.2015 on Kuusalu vallas 44 kaitstavat looduse üksikobjekti (vt Lisa 4). Nendest enamuse (30) moodustavad rändrahnud. Kaitse all on ka 14 puud või puudegruppi.²³

Kaitstavad looduse üksikobjektid on koondunud valla kirdeossa, Lahemaa piirkonda, ning valla lääneossa. Valla lõunaosas kaitstavaid looduse üksikobjekte ei ole.

Kohalikul tasandil kaitstav loodusobjekt

Rehatse maastikukaitseala (KLO5000003) pindalaga 467 ha paikneb valla lääneosas. Kaitseala kaitse-eesmärk on (1) kaitsta metsa- ja sookooslusi, kaitsealuste linnuliikide elupaiku ning metsamaastikke ning (2) säilitada tasakaal keskkonnakasutuse ja rekreatiivsete võimaluste vahel. Kaitseala valitseja on Kuusalu Vallavalitsus.

Projekteeritavad kaitstavad alad

Kuusalu valla territooriumile on projekteerimisel järgmised kaitstavad alad:

- Harju-Kolga limatünniku püsielupaik pindalaga 2,75 ha on kavas rajada Kolga aleviku lähiste I kaitsekategooria seeneliigi limatünniku (*Sarcosoma globosum*) kaitseks;
- Ruu maastikukaitseala üldpindalaga 679,5 ha on kavas rajada valdavas osas Jõelähtme valla maadele, Kuusalu valda jääb kaitseala kirdeserv (planeeritav Ruu piiranguvöönd) vaid 2,98 ha ulatuses. Ala kaitse alla võtmise eesmärk on kaitsta elupaigatüüpe, mida loodusdirektiiv nimetab I lisas. Need on vanad laialehised metsad (9020*), põhjamaised lood ja eelkambriumi karbonaatsed silekaljud (6280*), fennoskandia madalike liigirikkad arurohumaad (6270*), põhjamaised lamminiidud (6450*) ja vanad looduspõhised metsad (9010*). Samuti on kaitse alla võtmise eesmärgiks kaitsta Ruu küla piirkonnas kasvavaid haruldasi liike ja nende elupaiku;
- Sarapiku mäe pärnad, mis on praegu kaitse all üksikobjektina, on kavas kaitse alla võtta kaitstava alana pindalaga 1,26 ha. Põlispuude grupp paikneb Saunja küla maadel valla lääneservas;
- Völlaskatku metsise püsielupaiga puhul on kavas olemasoleva kaitstava ala välispiiri korrigeerimine nii, et see ühtiks katastripiiridega ning paikneks maastikus loogilisemalt. Piiri korrigeerimisega väheneb püsielupaiga pindala 571 hektarilt 564 hektarini, millest Kuusalu valda jääb 561 ha;
- Kolga lahe maastikukaitseala puhul on kavas olemasoleva kaitseala välispiiri korrigeerimine Pedassaarel nii, et see vastaks uuendatud põhikaardiga määratud rannajoonele.

4.1.7. Taimestik ja loomastik

Kuusalu vald paikneb Soome lahe rannikumadalikul, Harju lavamaal ja Kõrvemaal ning on seetõttu maastikuliselt mitmekesine, hõlmates eri tüüpi rannikumaastikke, metsa- ja soomaastikke ning kultuur- ja mosaiikmaastikke. Valla eri piirkondade erinev looduslik areng, geomorfoloogilised ning

²³ Seisuga 18.08.2015 on keskkonnaregistris ka kaitstava pinnavormina Turje kelder (paljand ja juga), kuid Keskkonnaameti 14.08.2015 kirja nr HJR 6-8/15/7062-4 (vt Lisa 13) punkti 4 järgi ei ole see enam kaitsealune üksikobjekt. Keskkonnaameti keskkonnakorralduse spetsialisti Egle Alti 18.08.2015 e-kirja kohaselt pidi keskkonnaregistris olema tegemist eksitustega, mis lastakse ära parandada.

mullastiku ja veerežiimi iseärasused, samuti mere ning rannikuprotsesside mõju tingib ka taimekoosluste ning nii taime- kui ka loomaliikide elupaikade mitmekesisuse.

Metsad

Suurima osa loodusmaastikest moodustavad metsamaastikud. Metsadest domineerivad männi enamusega palumetsad ja nõmmemetsad. Oluline osa on ka kuuse ja männi enamusega laanemetsadel ning soometsadel ja soostunud metsadel. Siirdesoo- ja rabametsadeks on valdavalt männikud, madalsoo- ja lodumetsades domineerivad kask ja sanglepp. Haruldasemate metsatüüpidega esineb valda läbiva klindi nõlval laialehiste puuliikidega (saar, pärn, vaher) pangametsi ning mõhnadel ja oosidel leidub laialehiseid salumetsi.

Vallas on esindatud järgmised loodusdirektiiviga kaitstavad nn Natura metsaelupaigatüübid: vanad loodusmetsad (9010*), soostunud ja soolehtmetsad (9080), siirdesoo- ja rabametsad (91D0*), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel või mõhnadel (9060), lammimetsad (91E0), vanad laialehised salumetsad (9020*), pangametsad (9180*) ja puiskarjamaad (9070).

Pindalaliselt moodustavad suurema osa metsadest riigimetsad, mille haldajaks on Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK). Erametsade osakaal on suurem valla lääne-, kesk- ja põhjaosas tihedamalt asustatud piirkondades ning rannikualadel. Üle poole Kuusalu valla metsaaladest asuvad kaitstavatel aladel, mis tagab nende kõrge loodusliku väärtuse ning hea seisundi elupaikadena, kuid samal ajal lülitab suure osa metsadest majandusest välja või seab nende majandamisele olulisi piiranguid.

Rannikualad

Kuna Kuusalu vallal on pikk poolsaartega liigendatud rannajoon, siis on oluline osa rannikumaastikel ning rannikuga seotud kooslustel ja elupaikadel. Valla piiresse jäävates Lahemaa ja Salmistu piirkonna randades on esindatud erinevad rannatüübid, millest enim on levinud kivised moreenrannad ja liivarannad, paiguti esineb ka rannaniite ning roostikke. Rannikuga on seotud erineva arengustaadiumis luitekooslused alates kujunevatest luidetest kuni luitemetsadeni.

Vallas on esindatud järgmised rannikuga seotud Natura elupaigatüübid: metsastunud luided (2180), kujunevad liikuvad rannikuluided (2110), liikuvad rannikuluided rand-luidekaeraga (2120), rohttaimedega kinnistunud rannikuluided (2130*), kinnistunud luided hariliku kukemarjaga (2140), luidevahelised niisked nõod (2190), üheaastase taimestuga esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga liivarannad (1640), püsitaimestuga kivirannad (1220), rannikulõukad (1150*), rannaniidud (1630*), väikesaared ja laiud (1620), karid (1170). Kuusalu vallaga piirneval merealal levivad laiad madalad abajad ja lahed (1160), mõõnaga paljanduvad liivased ja mudased laugmadalikud (1140), mereveega üleujutatud liivamadala (1110).

Sood

Arvestatava osa Kuusalu valla territooriumist hõlmavad sood, mis on enam levinud Kõrvemaa maastikurajooni jäävas valla lõunaosas ning Lahemaal Juminda poolsaarel. Suurimad sood on Suru (Kõnnu) Suursoo, Ohepalu (Litsemäe) raba, Hara soo, Aabla raba, Võhma raba, Pakasjärve raba, Viru raba, Kullisoo ja Pikassoo raba. Valdava osa sooladest moodustavad rabad. Siirdesood ja madalsood leidub enamasti suhteliselt väikeste aladena rabade servades või omaette väikesoodena. Mitmed rabad on ilmeka älve- ja laukarabaga ning populaarsed puhkealad. Viru rabas, Suru (Kõnnu) Suursoos ja Aabla rabas asuvad matkajaile mõeldud laudrajad.

Esindatud on järgmised Natura soolupaigatüübid: rabad (7110*), rikutud kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirdesood ja õõtsiksood (7140), liigirikkad madalsood (7230).

Niidud

Niidud on pool-looduslike kooslustena enamlevinud valla kesk- ja põhjaosas, olles seotud traditsioonilise asustuse ja maakasutusega – sajanditepikkuse rohumaa niitmise ja karjatamisega. Lamminiidud on levinud Valgejõe ja Pudisoo jõe ääres. Rannaniidud ning mitmed teisedki niidutüübid on seotud rannikualadega.

Vallas on esindatud järgmised Natura niiduelupaigatüübid: lamminiidud (6450), liigirikkad aruniidud (6270*), kuivad nõmmed (4030), rannaniidud (1630*), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210), looniidud (6280*), puisniidud (6530*), puiskarjamaad (9070), kadastikud (5130).

Loomastik

Kuusalu valla alal valdavad ulatuslikud loodusmaastikud ning mosaiikmaastikud, milles metsaalad vahelduvad põllumajandusmaade ja asustusega. Piikonna asustus ja suuremate teede võrk on võrdlemisi kõrge ning loomastikule avalduvate häiringute tase on suuremal osal valla alast võrdlemisi madal. Kuna domineerivad loodusmaastikud ning üldine häiringute tase on madal, pakub ala hulgaliselt kõrgevaliteedilisi elupaiku erinevatele liikidele. Bioloogilist mitmekesisust suurendab Kuusalu valla paiknemine rannikul, mis lisab faunasse hulgaliselt mere ja rannikualadega seotud linnuliike. Valla paiknemine Kõrvemaa ja Lahemaa maastikurajoonides tagab head võimalused loomadele liikumiseks valla piiridest väljapoole. Ainus arvestatav ökoloogiline barjäär piirkonnas on valla keskosa ida-läänesuunaliselt läbiv tiheda liiklusega Tallinn-Narva maantee. Põllu- ja rohumaade esinemine piirkonnas pakub mitmetele looma- ja linnuliikidele toitumispaiku, toetades samuti valla fauna mitmekesisust.

Ulukiseire andmetele toetudes elutsevad Kuusalu valla alal valdav osa Eestis esinevatest ulukiliikidest: pruunkaru, hunt, ilves, põder, punahirv, metskits, metssiga, rebane, kährik, mäger, valgejänes, halljänes, kobras, metsnugis, mink ja orav.

Linnustikku iseloomustab rannikualadega ning siseveekogudega seotud liigirikas veelinnustik, ulatuslikele metsamassiividele iseloomulik metsalinnustik, lagesoodele spetsialiseerunud linnustik ning mosaiikmaastike linnustik. Kuusalu valla territooriumil on registreeritud paljude kaitstavate liikide elupaigad (põhjalikum ülevaade kaitstavatest liikidest vt ptk 4.1.6).

4.1.8. Roheline võrgustik

Piirkonna roheline võrgustik on määratud Harjumaa teemaplaneeringuga *Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnaningimused* (kehtestatud 2003.a). Kuusalu valla seniste planeeringutega rohelist võrgustikku täpsustatud ei ole.

Roheline võrgustik täiendab funktsionaalselt kaitsealade võrgustikku, ühendades need looduslike aladega ühtseks terviklikuks süsteemiks. Rohelises võrgustikus toimub inimtekkeliste mõjude pehmendamine või ennetamine, mis loob eeldused koosluste arenguks looduslikkuse suunas. See toetab bioloogilist mitmekesisust, tagab stabiilse keskkonnaseisundi ning hoiab alal inimesele elutähtsaid keskkonda kujundavaid protsesse. Roheline võrgustik koosneb tugi- ehk tuumaladest ja neid ühendavatest rohekoridoridest.

Roheline võrgustik moodustab valla territooriumist 75%, hõlmates praktiliselt kogu valla metsarikka kesk- ja kaguosa, samuti valdava osa Lahemaa piirkonnast. Hõredam ning reaalselt võrgustikulise struktuuriga on roheline võrgustik vaid valla lääneosas. Valdava osa rohelistest võrgustikust moodustavad erinevate tasandite (riigi, maakonna/piirkonna, piirkonna/valla) tuumalad, rohekoridore esineb vaid valla lääneosas ning Pärispera poolsaarel. Rohelise võrgustiku katvus on erakordselt suur ning sidusus seetõttu hea. Konfliktialadeks on tiheda liiklusega Tallinn-Narva maantee lõikumise paigad roheline võrgustiku tuumalade ja koridoridega.

Väärtuslikud maastikud vt ptk 4.2.4.

4.2. Kultuuriline keskkond

4.2.1. Haridus- ja kultuuriasutused ning vaba aja veetmise võimalused

Haridusasutused²⁴

Alusharidust annavad Kiiu Kiigepõnni Lasteaed, Kolga Lasteaed, Kuusalu Lasteaed Jussike ja Vihasoo Lasteaed-Algkool.

Üldharidust annavad järgmised haridusasutused:

- Kuusalu Keskkool – põhiharidus I, II ja III kooliastmes ning gümnaasiumiharidus;
- Kolga Kool – põhiharidus I, II ja III kooliastmes
- Vihasoo Lasteaed-Algkool – põhiharidus I ja II kooliastmes.

2014./15. õppeaastal alustas Kuusalu Keskkoolis õpinguid 570 õpilast. Koolis on 26 klassikomplekti (ühes klassis keskmiselt 22 õpilast).²⁵ Kolga Koolis õpib 126 õpilast, ühes klassis on 9 kuni 18 (keskmiselt 14) õpilast.²⁶ Vihasoo Lasteaed-Algkoolis toimub õppetöö liitklassides (1.-2., 3.-4. ja 5.-6. klass). Koolis õpib 33 õpilast.²⁷

Kultuuriasutused

Kuusalu vallas tegutseb 6 muuseumi: Kolga Muuseum (valla asutus) ja 5 eramuuseumi: Kolgaküla Talumuuseum, Näkiallika tööriistade Sepikoda-muuseum (Kupu külas), Toomani Talumuuseum (Muuksi külas), Viinistu Kunstimuuseum ja Viinistu Külamuuseum.²⁸

Kuusalu vallas asuvad järgmised rahvamajad: Kolgaküla Rahvamaja, Kuusalu Rahvamaja, Kõnnu Külamaja, Leesi Rahvamaja, Pärисpea Seltsimaja, Vihasoo Rahvamaja ja Viinistu Rahvamaja.²⁹

Kuusalu vallas on 7 raamatukogu: Kuusalu Raamatukogu (Kuusalu alevikus) ning Hirvli, Joaveski, Kolga, Kõnnu, Vihasoo ja Viinistu haruraamatukogud.³⁰

Vaba aja veetmise võimalused

Vallas tegutseb arvukalt mitmesuguseid seltsi: küla- ja kogukonnaseltsid, kultuuri- ja haridusseltsid, spordiseltsid, kogudused, sotsiaalseid gruppe esindavad seltsid, turvalisusega tegelevad seltsid, mere- ja jahimeeste seltsid, keskkonnaseltsid.³¹ Kuusalu vallas tegutseb kokku kümme rahva- ja seltsi- ja külamaja: Kolga, Kolgaküla, Kuusalu, Kõnnu, Leesi, Pärисpea, Sigula, Valgejõe, Vihasoo, Viinistu.

Huviharidust (muusikakool, kunstiklass) pakub Kuusalu Kunstide Kool.³²

Noortekeskused tegutsevad Kuusalus, Kiiul ja Kolgas.

²⁴ Eesti Hariduse Infosüsteem: <https://enda.ehis.ee/avalik/avalik/oppeasutus/OppeasutusOtsi.faces>; vaadatud 03.03.2015

²⁵ Kuusalu Keskkooli koduleht: <http://www.kuusalu.edu.ee/koolist/>; vaadatud 03.03.2015

²⁶ Kolga Kooli koduleht: http://www.kolga.edu.ee/wp/?page_id=2854; vaadatud 03.03.2015

²⁷ Vihasoo Lasteaed-Algkooli koduleht: http://www.vihasoo.edu.ee/joomla/index.php?option=com_content&view=article&id=8&Itemid=10; vaadatud 03.03.2015

²⁸ Kuusalu valla koduleht: http://www.kuusalu.ee/XXX/yhingud/muinsuskaitse_objektid; vaadatud 03.03.2015

²⁹ Kuusalu valla koduleht: <http://www.kuusalu.ee/XXX/rahvamaja/rahvamajad>; vaadatud 03.03.2015

³⁰ Harju Maakonnaraamatukogu koduleht: <http://hcl.ee/harju-rahvaraamatukogude-kontaktid/>; vaadatud 03.03.2015

³¹ Kuusalu valla koduleht: http://www.kuusalu.ee/galerii/yhendused_valdkonniti_SeaMonkey.html; vaadatud 03.03.2015

³² Kuusalu Kunstide Kooli koduleht: <http://kunstidekool.eu/>; vaadatud 03.03.2015

Sportimisvõimalused on loodud Kuusalu Spordikeskuses (ujula, jõusaal, võimla, aeroobikasaal, staadion).³³

4.2.2. Kultuurimälestised

Kultuurimälestiste riikliku registri andmetel (seisuga aprill 2015) on Kuusalu valla territooriumil **11 ajaloomälestist, 494 arheoloogiamälestist, 70 ehitismälestist ja 82 kunstimälestist**. Muinsuskaitsealasid Kuusalu valla territooriumil registreeritud ei ole.

Ajaloomälestised on loetletud alljärgnevas tabelis (Tabel 7).

Tabel 7. Ajaloomälestised Kuusalu vallas seisuga aprill 2015. Allikas: Kultuurimälestiste riiklik register

Reg. nr	Nimi	Aadress
27087	Vabadussõja Valkla lahingu mälestusmärk	Valkla küla
22290	Mohni tuletornivahtide kalmistu	Viinistu küla, Mohni
14412	Pauna talu kalmistu	Vihasso küla, Pauna
14411	Leesi kirikuaed	Leesi küla, Leesi kalmistu
14410	Juminda kalmistu	Juminda küla, Loksa metskond 8
8300	Eduard Ahrensi (1803-1863) haud	Kuusalu alevik, Surnuaia
8299	Vabadussõja mälestussammas	Kuusalu alevik, Surnuaia
2873	Kuusalu kirikuaed, 14.-19.saj. (on ka ehitismälestis)	Kuusalu alevik, Kirikuaia
18	Kuusalu kalmistu	Kuusalu alevik, Surnuaia
17	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	Muuksi küla, Keskvälja
16	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	Kuusalu alevik

Arheoloogiamälestised (vt Lisa 9) on valdavalt asulakohad, kultusekiivid, kivilalmed, muistsed põllud jms. Arheoloogiamälestistena on näiteks arvel ka kaks linnust (Muuksi ja „Linnapao“ ehk „Pajulinn“), veealuste mälestistena kaks laevavrakki (Kiiu-Aabla ja Pärisea külade all meres), mõned ohvrikiivid ja ohverdamiskohad ning üks rauasulatuskoht (Kahala külas).

Muinsuskaitseamet peab vajalikuks arvestada ÜP koostamisel ka umbes 30 arheoloogilise leiupaigaga, mille puhul on algatatud mälestiseks tunnistamise menetlus. Amet edastab ÜP koostajale vastavad andmed (vt ptk 9.2).

Ehitismälestiste (vt Lisa 10) hulka kuuluvad Kiiu tornlinnus, Kodosoo mõisa hooned ja park, Kolga mõisa hooned ja rajatised, Kuusalu kirik, kirikaed ja hooned ning pastoraadi hooned, Leesi kirik, Juminda merepäästejaama hoone, Mohni tuletorn ja selle juurde kuuluvad ehitised, Valkla mõisa hooned ja rajatised.

Kunstimälestised on (ühe erandiga) kõik vallasmälestised ega asu avalikus ruumis. Vallasmälestisteks olevad kunstimälestised on hoiul valla territooriumil asuvas kolmes sakraalhoones – EELK Kuusalu kirikus, EELK Leesi kirikus ja EEKBKL Valkla palvelas. Kinnismälestiseks olev Maria Stenbocki hauamonument on kaitstud seeläbi, et asub ajaloo- ja ehitismälestisena kaitse all olevas Kuusalu kirikuaias (vt Tabel 7). Vallasmälestisi ei ole võimalik ega vajalik Kuusalu valla ÜP-s käsitleda, sest need jäävad oluliselt allapoole ÜP täpsusastet ega ole seetõttu antud juhul ruumilise planeerimise objektid. Seetõttu ei ole kunstimälestiste käsitlemine Kuusalu valla ÜP-s vajalik, sest nende kaitse on tagatud kinnismälestiseks olevate ajaloo- ja ehitismälestiste kaitse kaudu ja/või need asuvad avalikkuse jaoks olulistest hoonetes (sh Valkla palvela).

³³ Kuusalu Spordikeskuse koduleht: <http://www.kuusalusportikeskus.ee/meist>; vaadatud 03.03.2015

Kultuurimälestiste (v.a kunstimälestised) asukohad on kantud planeeringu joonisele.

4.2.3. Lahemaa kultuuripärand³⁴

Lahemaa rahvuspargis pööratakse lisaks loodusele (vt ptk 4.1.6) tähelepanu piirkonna ajaloo- ja kultuurikihistuste hoiule. Lahemaal leidub kultuuriväärtusi esiajast tänapäevani. Lahemaa kultuuripärand jaguneb vaimseks ja aineliseks. Siinsed muistsed maastikud, külamaastikud ja ehituspärand on kõige silmatorkavam osa rahvuspargi kultuurimaastikust. Vaimne pärand puudutab ainelise pärandiga seotud tavasid ja oskusi, maastikuga seotud teadmisi ja tõekspidamisi ning siit võrsunud rahvaloomingut.

Rahvuspargi kultuuripärandi kaitsekord lähtub looduskaitseadusest ja Lahemaa rahvuspargi kaitse-eeskirjast. Kaitsereežiim rakendub eelkõige piiranguvööndi aladel, kus kaitstakse inimese ja looduse koosmõjul kujunenud traditsioonilisi maastikke koos loodus- ja kultuuriväärtuste ning neid alal hoidvate protsessidega. Rahvuspargi piiranguvööndis asuv kultuurimaastik hõlmab ligi kolmandiku Lahemaast.

Lahemaa ainelise pärandi hulka kuuluvad muistsed maastikud, mõisad ja mõisapargid ja alleed, kõrtsikohad ja ajaloolised teed, veskid, kalmistud, kabelid ja looduslikud pühapaigad, kooli- ja seltsimajad, maakülad ja rannakülad, sadamakohad, lautrid ja laevaehitusplatsid, militaarpärand, laevavrakid jm. Lahemaa RP-s on muinsuskaitse all 447 kinnispärandi objekti, enamik mõisaarhitektuuri- ja arheoloogiamälestised.

Lahemaal on üle 70 küla. Paljudel neist on muinasaega ulatuv ajalugu ning hästi säilinud asustumuster ja vanad, väärtuslikud hooned. Kõige enam teeb muret eraomandis oleva ehituspärandi lagunemine ja hävimine. Enamik sellest pole muinsuskaitse all. Kuna rahvuspargis seatakse kultuuripärandile selle hoiu tõttu kitsendusi, võiks olla ka toetusmeetmed selle hoidmiseks. Praegu neid pole.

Keskkonnaamet on viimastel aastatel projektipõhiselt, loodushoiutööde või talgute korras hooldanud mitmeid kultuuripärandiobjekte. Suure arhitektuuri- ja kultuuriloolise väärtusega taludes (nt Toomarahva, Kaarli, Hagumäe talud) on peetud taluarhitektuuri koolitustalguid, et propageerida vanade hoonete hoidmist.

Kultuuripärandi säilimine oleneb inimesest Lahemaal ja väärtustest maailmas. Viimastel aastatel on külaliikumiste kaudu palju korda saadetud. Lahemaa rahvuspargi koostöökogus kavandatakse samuti ühiseid tegevusi. Siiski, riiklikult kaitstaval alal peaks riik looma võimalused pärandi hoiuks. Paraku sõltub pärandi kestmine ka suurematest ühiskondlikest teguritest kui ühe ala või ühe riigi poliitika.

4.2.4. Väärtuslikud maastikud

Piirkonna väärtuslikud maastikud on määratud Harjumaa teemaplaneeringuga *Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnanõuanded* (kehtestatud 2003.a).

Vastavalt Harjumaa teemaplaneeringule on väärtuslike maastike määramise ja selle tulemustele toetuvate planeeringute kaugemad eesmärgid järgmised:

- 1) kultuuripärandi hoidmine traditsioonilise asustus- ja maakasutusmustrini ning muude ajaloo jälgede näol;
- 2) maastikulise ja bioloogilise mitmekesisuse ning ökoloogilise tasakaalu säilitamine põllumajanduslikel aladel ning maakasutussurvega aladel Tallinna lähiümbruses;
- 3) kohaliku elu, sh maaelu toetamine.

³⁴ Ave Paulus. Rahvuspargis kaitstakse kultuuripärandit. Eesti Loodus 2011/05; http://www.eestiloodus.ee/artikkel3889_3850.html

Kuusalu vallas paikneb 10 väärtuslikku maastikku: Lahemaa, Põhja-Kõrvemaa, Ohepalu, Soodla, Kolga lahe saared, Mohni saar, Kaberla, Valkla, Sõitme, Kursi (vt Tabel 8). Valla väärtuslikud maastikud kätkevad endas nii looduslikke kui ka traditsioonilisi ja pärandkultuurmaastikke, ühtlasi on mitmed alad olulise puhkeväärtusega. Kuusalu valla seniste planeeringutega väärtuslike maastike piire täpsustatud ei ole.

Väärtusliku maastiku alad hõlmavad Kuusalu valla territooriumist 51%. Lahemaa väärtuslik maastik, mis ühendab loodusmaastikke ja väärtusliku kultuuripärandiga alasid, hõlmab üle kahe kolmandiku väärtuslike maastike üldpindalast Kuusalu vallas. Põhja-Kõrvemaa ja Ohepalu väärtuslikud maastikud hõlmavad metsamassiivide ja rabade näol suuri loodusmaastikke. Traditsioonilised pärandmaastikud on Kaberla, Valkla, Sõitme ja Kursi. Valdav osa väärtuslike maastike pindalast kuulub kaitsealade koosseisu (vt ptk 4.1.6) ning on hõlmatud ka rohelisse võrgustikku (vt ptk 4.1.8).

Tabel 8. Väärtuslikud maastikud Kuusalu vallas. Allikas: Harju maakonna teemaplaneering „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnaningimused“

Väärtuslik maastik	Väärtuskategooria	Pindala Kuusalu vallas, ha
Lahemaa	riiklik (rahvuslik)	24 990
Põhja-Kõrvemaa	riiklik (rahvuslik)	73 190
Ohepalu	maakondlik	2338
Soodla	maakondlik	213
Kolga lahe saared	maakondlik	89
Mohni saar	maakondlik	61
Kaberla	traditsiooniline maastik	316
Valkla	traditsiooniline maastik	68
Sõitme	traditsiooniline maastik	356
Kursi	traditsiooniline maastik	237

4.2.5. Kalmistud

Kuusalu vallas on kaks tegutsevat kalmistut: Kuusalu kalmistu ja Leesi kalmistu. Kalmistuid haldab EELK Kuusalu Laurentsiuse kogudus (Kuusalu Vallavalitsusega sõlmitud lepingu alusel).

Kuusalu vald toetab ka Loksa linnas asuva Loksa kalmistu haldamist.

4.2.6. Pärandkultuuriobjektid

Maa-ameti pärandkultuuri kaardirakenduse andmetel on Kuusalu valla territooriumil registreeritud 100 pärandkultuuriobjekti (vt Lisa 7). Nende hulka kuuluvad põlised talukohad, vanad kohanimed, turbavõtukohad, militaarobjektid, vesiveskid ja veskitammid, vanad kruusa- ja liivakarjäärid jms. Pärandkultuuriobjektide seisund on väga erinev, alates säilinud märkidest kuni väga hea seisundini.

Pärandkultuuriobjektide asukohad kantakse planeeringu joonisele.

4.3. Sotsiaal-majanduslik keskkond

4.3.1. Asustus ja rahvastik

Kuusalu valla territooriumil on keskmine rahvastikutihedus 9,6 elanikku km² kohta. Selle näitaja poolest on vald üks Harjumaa hõredamalt asustatud omavalitsusi. Vald jaguneb territoriaalselt kolmeks alevikuks (Kuusalu, Kiiu, Kolga) ja 63 külaks.

Elanike paiknemine valla territooriumil on ebaühtlane (vt Joonis 8). Inimasustus on koondunud eelkõige Kuusalu–Kiiu piirkonda, valla lääneosa küladesse ning rannaäärsetesse küladesse (neist suuremad on Viinistu, Suurpea, Kolga-Aabla, Salmistu, Pärismepe). Teised suuremad asulad on Kolga alevik, Valkla küla (sh Valkla Hooldekodu elanikud) ning Vihasoo küla. Samas on valla lõunaosa praktiliselt asustamata, mitmes külas (Koitjärve, Kolgu, Pala) elanikke ei ole. Rahvaarvu muutus külades aastatel 2007-2011 näitab, et elanikke on oluliselt lisandunud peamiselt Kuusalu valla läänepoolsetesse küladesse (Salmistu, Uuri ja Mäepepa). Samas on mitmed valla idaosa külad (Vihasoo, Kotka) ja Pärismepe poolsaare külad (Suurpea, Pärismepe, Viinistu) kaotanud oluliselt rahvast.³⁵

Kuusalu valla rahvaarv jm demograafilised näitajad Statistikaameti andmetel aastatel 2010-2014³⁶ on esitatud alljärgnevas tabelis (Tabel 9).

Tabel 9. Kuusalu valla rahvaarv jm demograafilised näitajad aastatel 2010-2014 (seisuga 1. jaanuar). Allikas Statistikaamet

Näitaja	2010	2011	2012	2013	2014
Rahvaarv	6730	6700	6526	6528	6460
Elussünnid	115	89	67	59	...
Surmad	77	72	73	74	...
Sisseränne	201	178	222	121	...
Väljaränne	252	236	204	174	...
Ülalpeetavate määr ³⁷	49,5	52,1	54,4	54,0	51,0
Demograafiline tööturusurveindeks ³⁸	0,77	0,77	0,78	0,81	0,72

Ülaltoodud andmete põhjal Kuusalu valla rahvaarv väheneb. Statistikaameti andmetel vähenes perioodil 01.01.2010-01.01.2014 rahvaarv Kuusalu vallas 4,01%. Samuti on järjepidevalt vähenenud elussünnide arv. Surmade arv on püsinud suhteliselt stabiilsel tasemel. Elussünnide ja surmade suhe on vaadeldud aastatel üsna kiiresti langenud ning oli 2012-2013.a väiksem kui üks, mis tähendab, et surmade arv ületas elussünnide arvu. Sisseränne on vaadeldud aastatel olnud üsna kõiguv, väljaränne on samal perioodil vähenenud, kuid perioodil 2010-2013 ületas väljaränne sisserände 144 inimese võrra (rändesaldo oli negatiivne). Ülalpeetavate määr on viimastel aastatel püsinud suhteliselt stabiilsel tasemel. Demograafiline tööturusurveindeks on aga jätkuvalt väiksem kui üks, mis tähendab, et järgmisel kümnendil siseneb tööturule vähem inimesi, kui sealt vanaduse tõttu välja langeb.

Statistikaameti andmetel oli 2013.a Kuusalu vallas 138 registreeritud töötut, registreeritud töötus oli 3,5%.

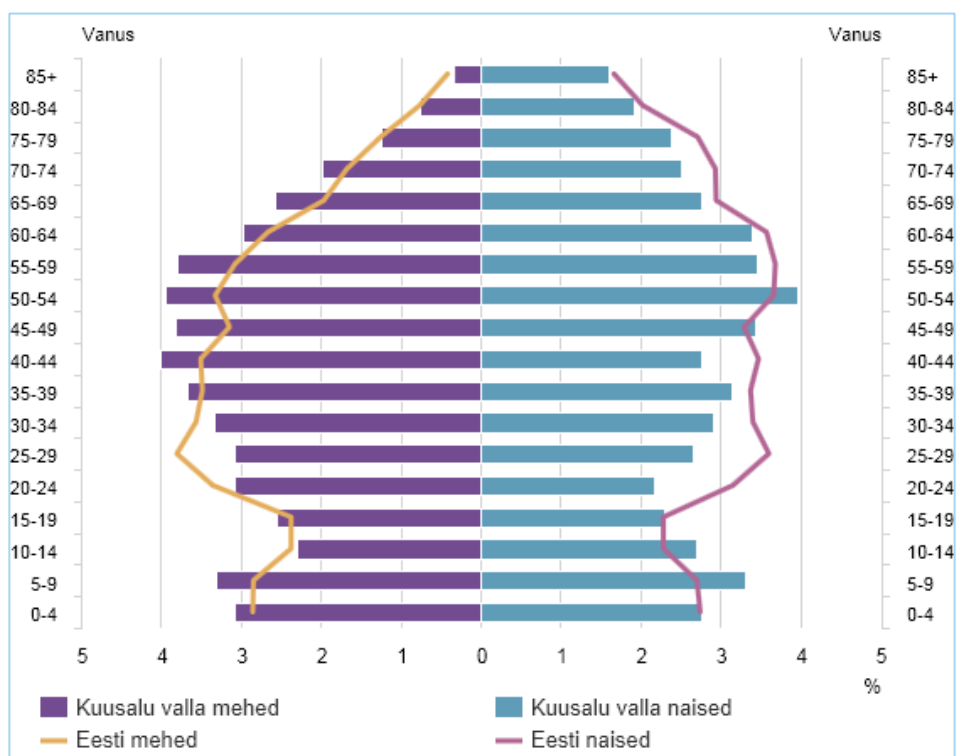
Rahvastikuregistri andmetel elas Kuusalu vallas seisuga 01.01.2015 6588 inimest ja seisuga 01.01.2014 6631 inimest. Võrreldes Statistikaameti ja rahvastikuregistri andmeid (seisuga 01.01.2014) näitab rahvastikuregister valla rahvaarvu 171 inimese võrra suuremana.

³⁵ Kuusalu valla arengukava 2012-2032. Kuusalu Vallavalitsus. Kiiu, mai 2012; https://www.riigiteataja.ee/aktiiv/4011/0201/4034/Lisa1_arengukava.pdf

³⁶ <http://www.stat.ee/ppe-55763>; vaadatud 03.03.2015

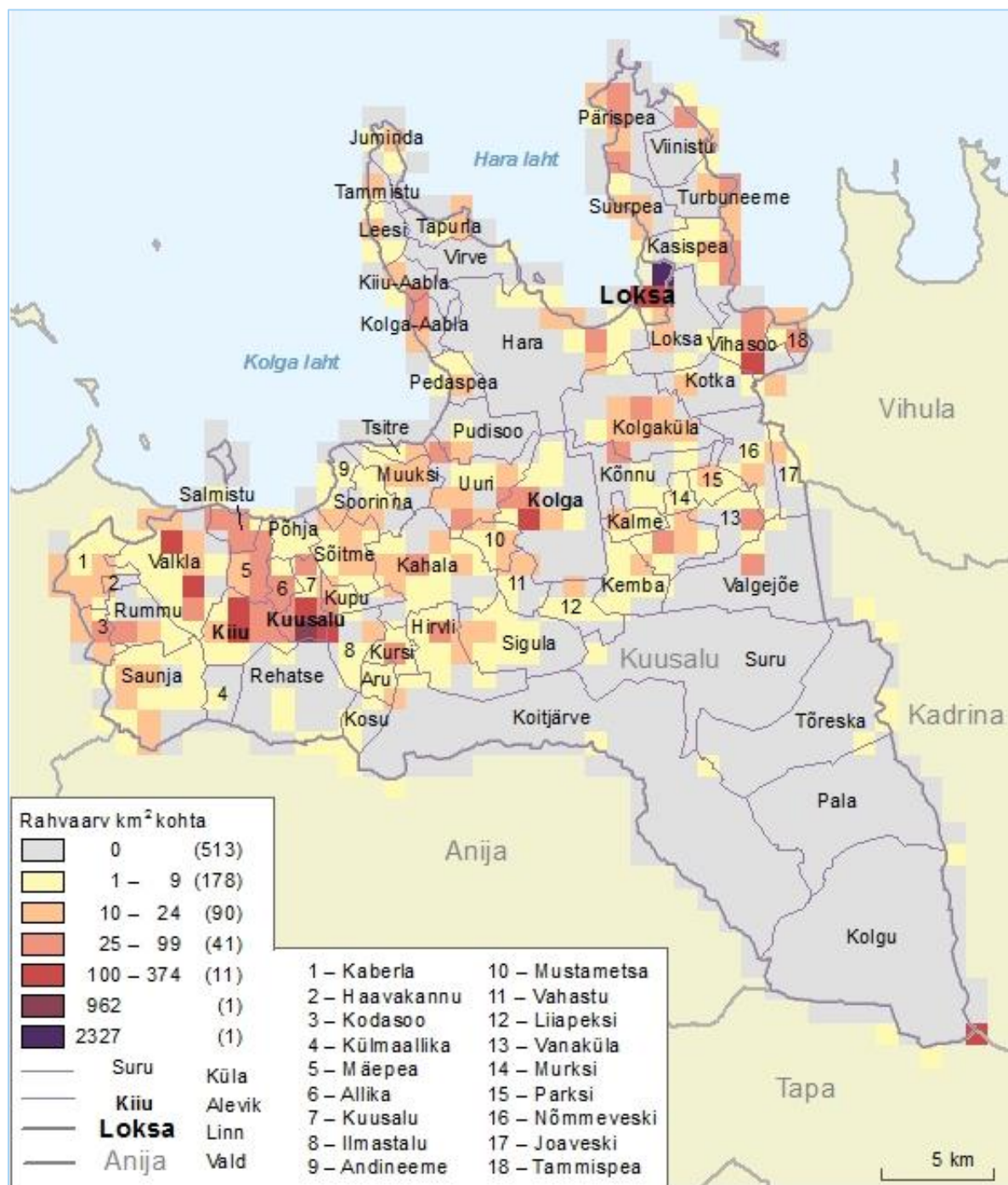
³⁷ mittetööealiste (0–14-aastased ja üle 65-aastased) elanike arv 100 tööealise (15–64-aastased) elaniku kohta

³⁸ eelseisval kümnendil tööturule sisenevate noorte (5–14-aastased) ja sealt vanuse tõttu väljalangevate inimeste (55–64-aastased) suhe. Kui indeks on ühest suurem, siseneb järgmisel kümnendil tööturule rohkem inimesi, kui sealt vanaduse tõttu potentsiaalselt välja langeb

Joonis 7. Kuusalu valla rahvastikupüramiid seisuga 01.01.2014. Allikas: Statistikaamet

Võrreldes eespool toodud Statistikaameti viimaseid andmeid Kuusalu valla arengukavas esitatud andmetega (kuni 01.01.2010, mis põhinevad rahvastikuregistri andmetel) ei ole viimaste aastate näitajate trendid nii optimistlikud, kui need olid arengukava koostamise ajal.

Joonis 8. Kuusalu valla rahvastikutiheduse ruutkaart seisuga 31.12.2011. Allikas Statistikaamet

4.3.2. Töölane pendelränne ja gümnaasiumitaseme õpilaste haridusränne

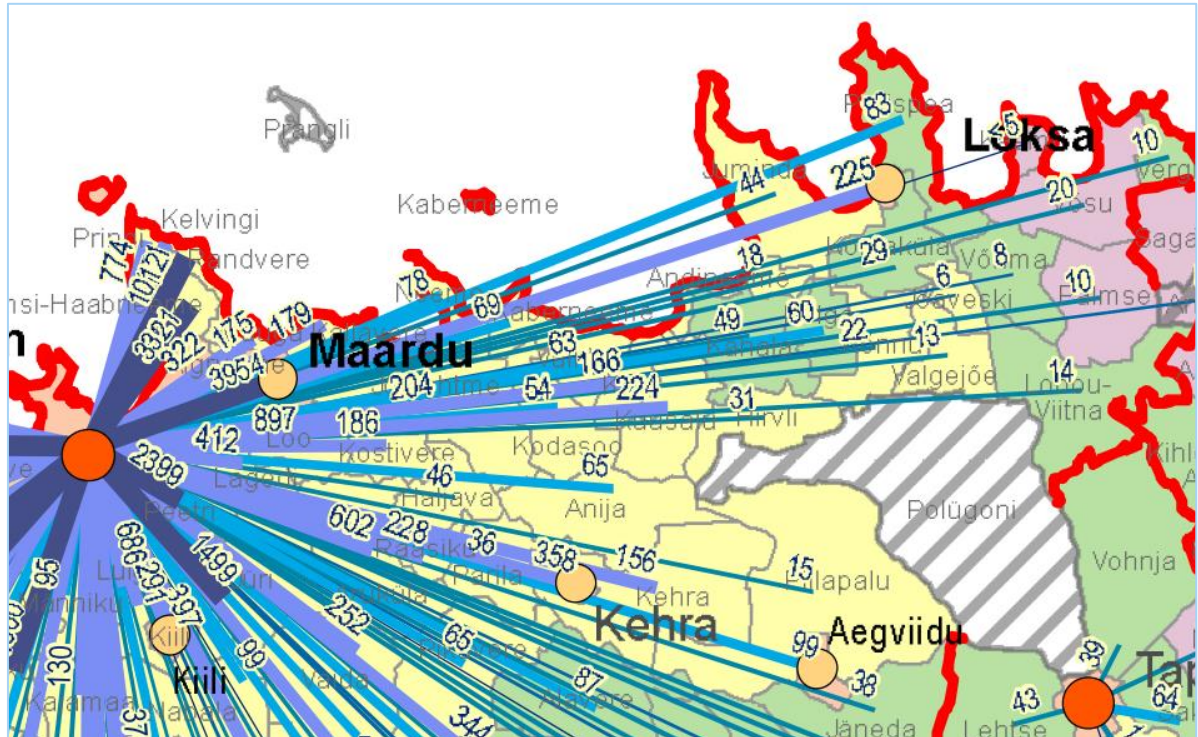
Kuusalu valla töölase pendelränne peamine sihtkoht on Tallinna linn. Seega jääb Kuusalu vald selgelt Tallinna toimepiirkonda. Kuigi Rakvere linn asub Kuusalu vallale kauguse poolest isegi lähemal, ei ole arvestatavat tööalast pendelrännet Rakvere ja Lääne-Virumaa suunal tuvastatud.

Valla territoorium (kandid) on toimepiirkondade pendelränne seisukohalt jaotatud järgmisteks vöönditeks (vt Joonis 9):

- lähivöönd (joonisel kollased alad) – Joaveski, Valgejõe, Kõnnu, Hirvli, Kuusalu, Kudasoo Valkla, Andineeme ja Juminda kandidid;

- siirdevöönd (joonisel rohelised alad) – Pärисpea, Kolgaküla, Kolga ja Kahala kandidid;
- määratlemata toimepiirkonnaga ala (joonisel viirutatud ala) – Polügoni kant (kogu valla lõunaosa).

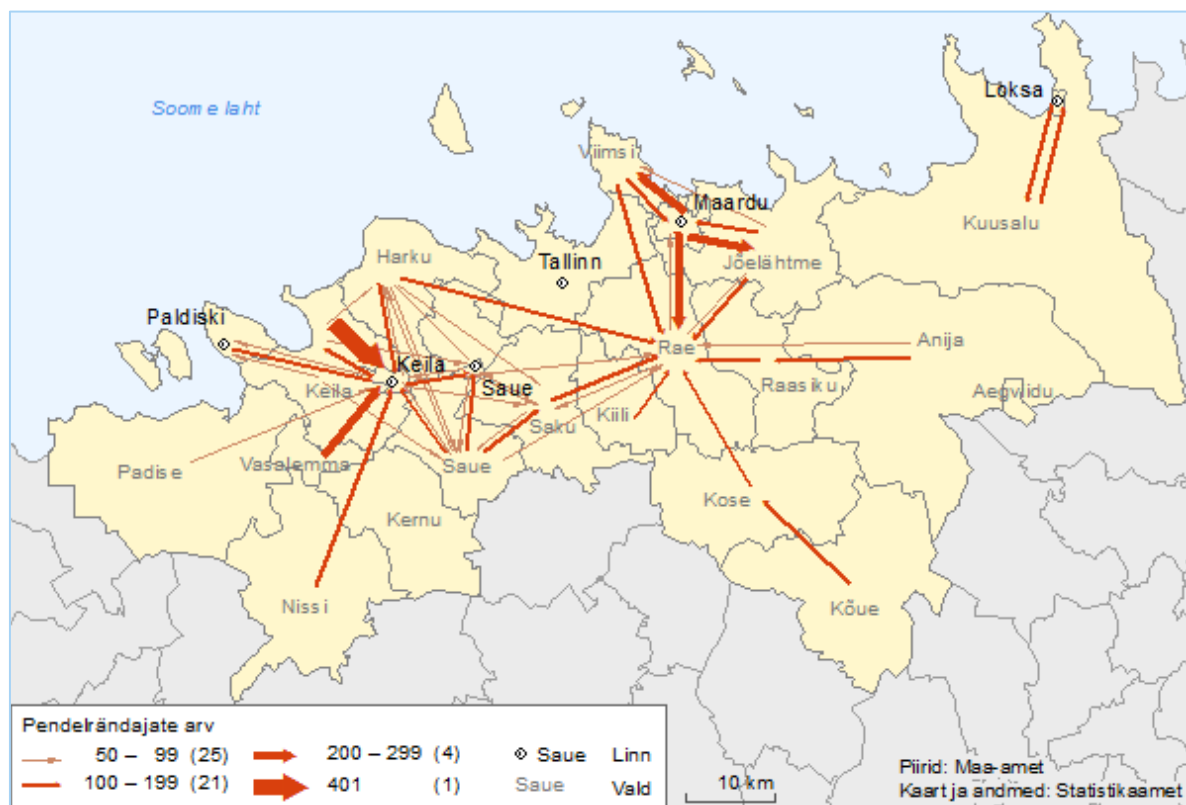
Liikujate arv on alloleval joonisel näidatud siniste sirgjoontega, toimepiirkonna piir punase joonega.

Joonis 9. Toimepiirkondade pendelränne, REL 2011. Väljavõte kaardist. Allikas: Statistikaamet³⁹

Kui Tallinna linna mitte arvestada, siis on Statistikaameti poolt tuvastatud lokaalselt üsna arvestatav mõlemasuunaline tööalane pendelränne Kuusalu valla ja Loksa linna vahel (vt Joonis 10).

³⁹ Toimepiirkondade määramine. Siseministeerium, Statistikaamet 2014; www.stat.ee/dokumendid/77742

Joonis 10. Töölase pendelrände sihtkohad Harjumaal (v.a Tallinn). Allikas: Statistikaamet (REL 2011)⁴⁰

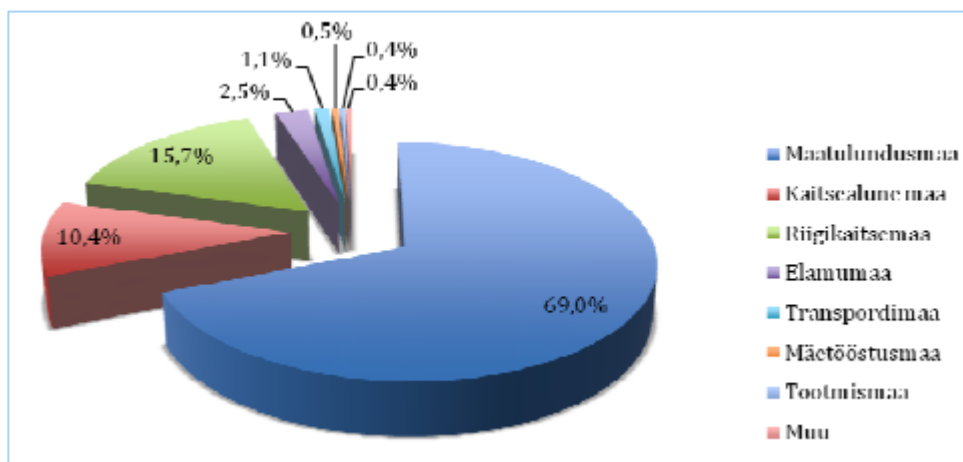
Gümnaasiumitaseme õpilaste haridusrände uurimine⁴¹ (REL 2011 põhjal) näitab, et Kuusalu Keskool on piirkonna kontekstis väga oluline. Samuti käib Kuusalu valla õpilasi arvestataval hulgal Loksa Keskkooli ja Tallinna gümnaasiumidesse.

4.3.3. Maakasutus ja ruumiplaneerimine

Maa jagunemine sihtotstarbe järgi 2010.a seisuga on esitatud alloleval diagrammil (Joonis 11).

⁴⁰ <https://statistikaamet.wordpress.com/tag/pendelranne/>; vaadatud 03.03.2014

⁴¹ Toimepiirkondade määramine. Siseministeerium, Statistikaamet 2014; www.stat.ee/dokumendid/77742. P.S. Uuringus on arvestatud ka Kolga Keskkooliga, mis nüüd töötab põhikoolina.

Joonis 11. Maa jagunemine sihtotstarbe järgi 31.12.2010. Allikas: Kuusalu Vallavalitsus (Kuusalu valla arengukava 2012-2032)

Kuusalu valla maakasutusest ja ruumiplaneerimisest tulenevad tugevused:

- vallas on mitu suuremat asulat, mis teenindavad väiksemaid piirkondasid;
- vallas on eraldiseisvad detailplaneeringutega kaetud ettevõtluspiirkonnad (Kiiu ja Kuusalu tööstuspargid);
- Lahemaa Rahvusparki kaitse rannapiirkondadele aitab kaasa sealse looduskeskkonna säilimisele.

Kuusalu valla maakasutusest ja ruumiplaneerimisest tulenevad nõrkused:

- asustus on vallas ebaühtlane, erinevatel valla osadel on erinevad tõmbepiirkonnad, mis muudab keerulisemaks sotsiaalse infrastruktuuri planeerimise;
- ligi pool registreeritud maast on riigi omandis, selle arendamist ei saa omavalitsus otseselt suunata. Munitsipaalmaad on vallal vähe;
- maakasutust mõjutab Lahemaa rahvuspark ja selle piirangud;
- vallal pole peale ühinemist ühtset üldplaneeringut, mis looks aluse terviklikule ruumiplaneerimisele.

4.3.4. Ettevõtlus

Kuusalu valda iseloomustab suhteliselt mitmekesine majandus. Ettevõtluse arengu peamiseks eeldusteks on hea logistiline asukoht nii tootmisettevõtete jaoks (suhteline lähedus Tallinnale, valda läbivad Tallinn-Narva maantee, tööjõu olemasolu suuremates keskustes) kui ka turismiettevõtete jaoks (Lahemaa Rahvuspark, liivarannad, saared jne).

Kõige rohkem on Kuusalu vallas põllumajandus-, metsamajandus- ja kalapüügiettevõtteid. Selle poolest eristub vald teistest Harjumaa omavalitsustest. Siiski nende ettevõtete arv pidevalt väheneb. Põllumajandusele järgnevad hulgi- ja jaekaubandus ning töötlev tööstus. 2009.a seisuga oli Kuusalu vallas ainult üks ettevõtte, mille töötajate arv oli üle 50 – ligi 500 töötajaga OÜ Balti Spoon. Valdav osa ettevõtetest on mikroettevõtted töötajate arvuga alla 10.⁴²

2012.a kohta esitas Statistikaametile aastaaruande 312 Kuusalu vallas tegutsevat äriühingut. Nendest tegutses primaarsektoris 32 äriühingut, sekundaarsektoris 87 äriühingut ja

⁴² Kuusalu valla arengukava 2012-2032. Kuusalu Vallavalitsus. Kiiu, mai 2012;
https://www.riigiteataja.ee/aktiis/4011/0201/4034/Lisa1_arengukava.pdf

tertsiaarsektoris 193 äriühingut.⁴³ Äriühingute müügitulu 2012.a oli 100,3 mln eurot, mis jagunes majandussektorite vahel järgmiselt: primaarsektor 9,3 mln, sekundaarsektor 47,6 mln ja tertsiaarsektor 43,4 mln eurot.

Majandustegevuse registris (MTR-is)⁴⁴ on registreeritud ligi 100 Kuusalu valla ettevõtet, sh 23 ehituse valdkonna ettevõtet, 22 kaubandusvaldkonna ettevõtet, 9 sotsiaalvaldkonna ettevõtet/ettevõtjat, 7 tööstusettevõtet, 18 transporditeenuseid pakkuvat ettevõtet, üks elektrienergia valdkonna ettevõtte (AS Veejaam Joaveski külas).

Olulised tööandjad vallas on avalik sektor ning kaubandus- ja puidutöötlemisettevõtted. Vallas tegutseb mitmeid majutusettevõtteid. Rannikul asub terve rida väikesadamaid (vt ptk 4.3.6), millel on potentsiaal mereturismi arendamiseks.

Põllumajanduse valdkonnas on esindatud nii looma- kui ka taimikasvatus. Kaitsealadel (Lahemaa, Põhja-Kõrvemaa jt) tuleb põllumajandusega tegelejatel arvestada kaitse-eeskirjadega sätestatud teatud piirangutega.

Metsamajandus Kuusalu vallas on seotud valla teatud piirkondade suhteliselt suure metsasusega. Suurema osa metsade pindalast moodustavad riigimetsad, mida haldab Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK). Erametsi on rohkem valla lääne-, kesk- ja põhjaosas (tihedamalt asustatud piirkondades ja rannikualadel).

Üle poole Kuusalu valla metsaaladest asub kaitstavatel aladel (Lahemaa RP, Põhja-Kõrvemaa MKA jt). Nendel aladel reguleeritakse metsamajandust kaitsealade kaitse-eeskirjadega (vt ptk 4.1.6). Sellega tagatakse nende metsade kõrge looduslik väärtus ning hea seisund elupaikadena, kuid samal ajal lülitab see suure osa metsadest majandusest välja või seab nende majandamisele olulisi piiranguid.

Kalanduse osa on Kuusalu vallas olulisel määral esindatud seoses mereäärse asukohaga. Kalapüük ja -töötlemine on rannakülades olnud põhitegevus läbi aegade. Rannikul asuvad väikesadamad (vt ptk 4.3.6) aitavad kaasa kalapüügiettevõtete toimimisele.

4.3.5. Sotsiaalobjektid⁴⁵

Kuusalu vallas on üks eakate hoolekandetasutus – Kuusalu Eakate Kodu, kus on 10 kohta. See ei kata kogu valla vajadust, mistõttu paigutatakse valla abivajajad eakad mujale hooldekodudesse.

Tervishoiuteenuseid kohalikul tasandil osutatakse Kuusalu alevikus ja Loksas linnas. Kuusalu Tervisekeskuses töötab 2 perearsti koos abistava personaliga, 2 hambaarsti, massöörid ja psühholoog. Kuusalu alevikus asub ka apteek. Loksas Ravikeskuses asub hooldushaigla, pakutakse erinevaid raviprotseduure, tegutsevad 3 perearsti, hambaarst, günekoloog, röntgen, kiirabi jms. Ka Loksas on apteek. Koduõendusteenust osutatakse nii Kuusalu kui ka Loksas keskustes.

Valkla Kodu (haldaja AS Hoolekandeteenused) pakub ööpäevaringset erihooldusteenust erivajadustega inimestele, sh kohtumääruse alusel ööpäevaringset erihooldusteenust vajavatele isikutele, samuti rehabilitatsiooniteenust.

⁴³ primaarsektor ehk hankiv tööstus (põllumajandus, jahindus, metsamajandus, kalandus, mäetööstus); sekundaarsektor ehk töötlev tööstus, energeetika, gaasi- ja veevarustus, ehitus; tertsiaarsektor ehk teenindus (kaubandus, majutus, side ja veondus, äriteenindus, riigivalitsemine, haridus, tervishoid, iluteenindus)

⁴⁴ https://mtr.mkm.ee/juriidiline_isik; vaadatud 03.03.2014

⁴⁵ Kuusalu valla arengukava 2012-2032. Kuusalu Vallavalitsus. Kiiu, mai 2012; https://www.riigiteataja.ee/aktiiv/4011/0201/4034/Lisa1_arengukava.pdf

4.3.6. Tehniline taristu

Teedevõrk ja ühistransport

Kuusalu vallas oli 2009. aasta seisuga kokku erinevaid teid 454 kilomeetrit, sh kohalikke teid 258 km, metsateid 64 km, erateid 131 km ja muid teid 1 km.⁴⁶

Kuusalu valda läbib Tallinn-Narva maantee (riigi põhimaantee nr 1), mille liiklussagedus valda läbivas lõigus vt Tabel 10. Tallinn-Narva maantee kuulub Euroopa Liidu riigimaanteedega TEN-T võrgustikku.

Tabel 10. Liiklussagedus Tallinn-Narva maanteel Kuusalu valda läbivas lõigus seisuga 01.01.2014 (loenduse aasta 2013). Allikas: Maanteeamet

Algus, km	Lõpp, km	Pikkus, km	AKÖL, autot /ööp	SAPA, %	VAAB, %	AR, %	SAPA, autot /ööp	VAAB, autot /ööp	AR, autot /ööp
26,378	40,224	13,846	9714	87	5	8	8470	447	797
40,224	49,803	9,579	7966	87	4	8	6957	338	671
49,803	69,364	19,561	6304	86	4	10	5400	280	624

Tabelis esinevad lühendid:

- AKÖL – aasta keskmine ööpäevane liiklussagedus, autot/ööpäevas;
- SAPA – sõiduautod ja pakiautod [0 < sõiduki pikkus (m) ≤ 6,0];
- VAAB – veoautod ja autobussid [6,0 < sõiduki pikkus (m) ≤ 12,0];
- AR – autorongid [12,0 < sõiduki pikkus (m)].

Peaaegu terves ulatuses (v.a Loksa linna territooriumile jääv ca 1,6 km pikkune lõik) asub Kuusalu valla territooriumil Liiapeksi–Loksa maantee (tugimaantee nr 85). Tee kogupikkus on ca 15,5 km. Liiklussagedus sellel maanteel vt Tabel 11.

Tabel 11. Liiklussagedus Liiapeksi–Loksa maanteel seisuga 01.01.2014 (loenduse aasta 2013). Allikas: Maanteeamet

Algus, km	Lõpp, km	Pikkus, km	AKÖL, autot /ööp	SAPA, %	VAAB, %	AR, %	SAPA, autot /ööp	VAAB, autot /ööp	AR, autot /ööp
0,000	10,999	10,999	1705	94	5	2	1598	77	30
10,999	15,491	4,492	1291	94	5	1	1210	66	15

Tabelis esinevate lühendite selgitused vt eelmise tabeli (Tabel 10) juures.

Valla teedevõrgu tihedus on ebaühtlane ning sõltub asustuse paiknemisest ja looduslikest tingimustest. Tihedam teedevõrk paikneb valla põhjaosas ning Tallinn-Narva maantee ümbruses, hõredam on teedevõrk valla lõunaosas.

Ühistranspordi peamine korraldaja vallas on Harjumaa Ühistranspordikeskus. Lisaks pakuvad transporditeenust koolibussiliinid ja valda läbivad maakonnaliinid.

Sadamad

Soome lahe rannikul asub terve rida väikesadamaid: Kolga-Aabla, Leesi, Tapurla, Hara, Suurpea, Pärismepe, Viinistu, Turbuneeme.⁴⁷

Sadamaregistrisse⁴⁸ on kantud kolm Kuusalu valla väikesadamat:

⁴⁶ Kuusalu valla arengukava 2012-2032. Kuusalu Vallavalitsus. Kiiu, mai 2012; https://www.rigiteataja.ee/aktiivisa/4011/0201/4034/Lisa1_arengukava.pdf

⁴⁷ http://entsyklopeedia.ee/artikkel/kuusalu_vald

⁴⁸ <http://www.sadamaregister.ee>

- Salmistu sadam – väikesadam, kus ei osutata tasulisi sadamateenuseid;
- Tapurla sadam – väikesadam, kus ei osutata tasulisi sadamateenuseid;
- Suurpea sadam – väikesadam, kus ei osutata tasulisi sadamateenuseid.

Veevarustus ja kanalisatsioon⁴⁹

Ühisveevärk või -kanalisatsioon on seisuga 01.11.2012.a. rajatud Kuusalu valla 31 asulas. Neist enamikes asulates vajab ühisveevärk laiendamist või veetöötuse lisamist. Vee- ja kanalisatsiooniteenust osutab 41 organisatsiooni või isikut. Neist suurima käibega on vallale kuuluv kommunaalteenuseid pakkuv OÜ Kuusalu Soojus. Kokku müüakse vee-ettevõtjate poolt Kuusalu vallas keskmiselt 182 000 m³ joogivett ja puhastatakse 202 000 m³ reovett.

Ühisveevärk

Ühisveevärk on olemas Kuusalu valla 24 asulas ja ühiskanalisatsioon 12 asulas. Kuusalu valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni (ÜVK) arendamise kava hõlmab kolme alevikku ja 25 küla. Kuusalu vallas ei kasutata joogivee saamiseks pinnavett.

ÜVK arendamise kavas on märgitud, et Kuusalu valla territooriumil oli seisuga 01.02.2013 Keskonnaameti Harju-Järva-Rapla regiooni poolt väljastatud 13 kehtivat vee erikasutusluba, millega oli antud õigus kasutada üle 5 m³ põhjavett ööpäevas kokku 28 puurkaevus. Nelja loaga oli antud õigus puhastada reovett ja juhtida heitvett suublasse.

ÜVK arendamise kavas on aga juhitud tähelepanu ka asjaolule, et samas tegutseb vallas palju vee-ettevõtjaid, kes varustavad külades olevaid veevärke põhjaveega vee erikasutusluba omamata. Enamasti ei peeta arvestus tarbitud vee koguste üle, kuid lähtudes veevõrkudega ühendatud tarbijate arvust, ületab tõenäoliselt O-Cm ja Cm-V veehorisondi puurkaevudest võetav vee kogus 5 m³ ööpäevas. Viimast kindlasti suveperioodil. Erikasutuslubade olemasolu ja aruandlus tarbitava vee kohta peab leidma edaspidi hoolsamat tähelepanu.

Kuusalu valla põhjavesi ei vasta joogivee kvaliteedi nõuetele peamiselt raua-, ammoniumi- ja mangaaniühendite sisalduse poolest. Mõne puurkaevu vesi ületab lubatud oksüdeeritavust või kloriidisisaldust. Ülejäänud keemiliste ühendite osas vastab vesi üldjuhul nõuetele. Enamiku puurkaevude joogivesi vajab enne veevõrku andmist töötlemist. Suuremate asulate puurkaevude veekvaliteedist on täpsemad andmed. Väiksemate puurkaevude veeanalüüsid on sageli tehtud vaid kaevu rajamise ajal ja hilisemad analüüsid puuduvad.

Põhjaveehaardele peab moodustama sanitaarkaitseala, üldjuhul 50 meetri raadiuses ümber puurkaevu või 50 meetri kaugusele mõlemale poole kaevusid ühendavast sirgjoonest ja 50 meetri raadiuses ümber puurkaevude rea otsmiste puurkaevude. Veehaarde või sanitaarkaitseala projekti alusel ja maakonna keskkonnateenistuse esildisel võib keskkonnaminister sanitaarkaitseala ulatust vähendada 30 meetrini, kui veehaarde projektikohane tootlikkus on üle 10 m³ ööpäevas ja põhjaveekiht on hästi kaitstud.⁵⁰

Kuusalu alevikus olevate ühisveevarustuse puurkaevude nr 906 ja 921 sanitaarkaitseala on sanitaarkaitseala projektiga vähendatud 25–30 meetrini. Vähem kui 30-meetrilise sanitaarkaitseala määramiseks oli muuhulgas ka asjaolu, et kaev on rajatud enne 1996. aastat. Lisaks on veel mõne vallas asuva puurkaevu sanitaarkaitseala vähendatud kuni 10 meetrini (nt Kuusalu küla kaev nr 18437), arvestades nende väikest tootlikkust. Valdavalt võib aga esile tuua asjaolu, et enamikule ühisveevarustuse puurkaevudest pole võimalik moodustada 50-meetrilist kaitseala. Neile pole koostatud ka kaitsealade vähendamiseks nõutud projekte.

Joogivee tarbimist mõõdetakse Kuusalu, Kiiu ja Kolga alevikes ning mõnes külas. Paljude külade veevõrkides tarbijate juures täpsemat mõõtmist aga ei toimu ning tarbimist määratakse

⁴⁹ Kuusalu valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2013–2024 (kinnitatud Kuusalu Vallavolikogu 27.03.2013.a määrusega nr 10); <https://www.riigiteataja.ee/akt/403042013037>

⁵⁰ Keskkonnaministri 16.12.1996.a määrusega nr 61 kehtestatud "Veehaarde sanitaarkaitseala moodustamise ja projekteerimise kord"

arvestuslikult. ÜVK arengukavas on välja toodud, et veevarustussüsteemides esineb veekadusid, mille peamine põhjus on trassiavariid.

Ühiskanalisatsioon

Keskonnaministri 02.07.2009.a käskkirjaga nr 1080 on moodustatud alla 2000 inimekvivalendi (ie) reostuskoormusega reoveekogumisalad. Kuusalu valla piirides asuvad reoveekogumisalad vt Tabel 12.

Tabel 12. Kuusalu vallas asuvad alla 2000 inimekvivalendi (ie) reostuskoormusega reoveekogumisalad. Allikas: Kuusalu valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2013–2024

Reoveekogumisala	Ala suurus, ha	Reostuskoormus	
		ie	ie/ha
Andineeme	10	500	50
Kiiu	65	1300	20
Kolga	46	600	13
Kuusalu	116	1500	13
Salmistu	59	1000	13
Suurpea	7	375	54
Vahastu	44	470	11
Valkla mõisa	15	450	30
Valkla	12	150	13
Vihaseo	19	200	10,5

Vastavalt Kuusalu valla ÜVK arendamise kavale (ptk 9.5) on määratud ühisveevärgi arendamise piirkondadeks 33 asula ning ühiskanalisatsiooni arendamise piirkondadeks 12 asula tiheasustuse ja kompaktselt hoonestatud alad (vastavalt kava lisadeks olevatele skeemidele). Nimetatutele lisanduvad perspektiivsed reoveekogumisalad mitmetes (elamu)arenduspiirkondades.

Kuusalu, Kiiu ja Kolga alevikes ning Vihaseo külas on kortermajade ja tööstushoonete piirkonnas osaliselt välja ehitatud lahkvoolne kanalisatsioon. Valdavalt aga ei toimi kanalisatsioonitorustik nõuetekohaselt, sest on amortiseerunud ja hooldamata ning vajab puhastamist liivast ja settest.

Reovee koguseid mõõdetakse ainult OÜ Balti Spoon juures asuvas reovee ülepumplas ning heitvee koguseid mõõdetakse Kuusalu regionaalses reoveepuhastis. Ülejäänud asulate reovee kogused määratakse arvestuslikult lähtudes joogivee tarbimise statistikast ja reoveesüsteemidega ühendatud leibkondade ja asutuste arvust.

Üldjuhul imbub sademevesi pinnasesse haljasaladel või juhitakse asulatest eemal kraavidega. Saju- või lumesulamisperioodidel suureneb Kuusalu, Kolga ja Vihaseo puhastitesse mineva reovee kogus vähemalt poole võrra. Täpsemate andmete saamist raskendab asjaolu, et puhastist väljuva heitvee koguseid mõõdetakse ainult Kuusalu regionaalses reoveepuhastis ja Kolga reoveepuhastis, teiste puhastite puhul võib täheldada puhastist väljuva heitvee koguse suurenemist ainult välise vaatluse teel. Sõltuvalt puhasti reovee vastuvõtu võimsusest võib liigne sademevesi rikkuda puhastusprotsessi, kandes protsessimahutist välja aktiivmuda.

Energiamajandus⁵¹

Soojavarustus

Vallas on kaks hakkepuidul töötavat katlamaja, millega OÜ Kuusalu Soojus varustab soojusega Kuusalu ja Kolga alevike kaugküttepiirkondi. Alternatiivse kütteliigina kasutab OÜ Kuusalu Soojus Kuusalu aleviku kütmisel maagaasi ja Kolga aleviku kütmisel masuuti.

⁵¹ Kuusalu valla arengukava 2012-2032. Kuusalu Vallavalitsus. Kiiu, mai 2012;
https://www.riigiteataja.ee/aktiivisa/4011/0201/4034/Lisa1_arengukava.pdf

Vallas on kolm gaasikütet töötavat katlamaja: Kuusalu Keskkooli katlamaja, OÜ Kuusalu Soojus ja OÜ Balti Spoon katlamajad. OÜ-l Kuusalu Soojus on arengukava aastateks 2011-2015. 2011. aastal said kõik OÜ Kuusalu Soojus katlad kasutusloa pikenduse. Katlamaja olulist parendust lähiaastatel ei vaja. Kaugkütte torustik vajab renoveerimist. Kolga katlamaja vajab renoveerimist ja kaugkütte torustik kohest renoveerimist.

Elektrivarustus

Kuusalu valla elektrivarustuse tagavad Eleringi kolm 110 kV alajaama: Kuusalu, Kolga ja Loksa alajaamad. Nimetatud alajaamad saavad toite 110 kV nimipingega kõrgepingeõhuliinidelt (sulgudes liini ligikaudne pikkus Kuusalu vallas, km):

- L198: Kallavere-Kuusalu (11,64);
- L199A: Kuusalu-Kolga (14,134);
- L199B: Kolga-Loksa (14,685);
- L063: Loksa-Võsu (6,456).

Aastatel 2015 ja 2016 teostatakse liinidel L198 ja L199A juhtmevahetustöid, millega viiakse lõpuni Kuusalu valla alajaamade toiteliinide rekonstrueerimistööd. Sellega paraneb Kuusalu valla alajaamade toiteliinide läbilaskevõimsus ning suureneb varustuskindlus. Lisaks võimaldab liinide läbilaskevõimsuse suurendamine liita Kuusalu valla alajaamadesse täiendavaid tarbimis-/tootmisvõimsusi. Järgmise 10 aasta jooksul rekonstrueeritakse Kuusalu ja Kolga alajaamad, millega viiakse lõpuni Kuusalu valda toitvate alajaamade rekonstrueerimine.⁵²

Kuusalu valla tarbijaid varustatakse elektriga Elektrilevi OÜ elektrivõrgust, mis saab toite AS Eleringile kuuluvalt Loksa-Kolga-Kuusalu-Kallavere 110 kV liinilt (vt eespool). Kiiu aleviku klientidele edastab elektrienergiat AS Loo Elekter. Lisaks eelnimetatud 110 kV kõrgepingeliinile on valla territooriumil ka Elektrilevi OÜ-le kuuluv Kuusalu-Kehra 35 kV elektriliin. Elektriliinid on suuremas osas ehitatud õhuliinidena, v.a Kuusalu ja Kiiu alevikes. Valla territooriumil on kolm suuremat alajaama – Kuusalus (110/35/10 kV), Kolgal (110/10 kV) ja Loksal (110/10 kV). Peale selle on küldes rajatud väikesed 10/0,4 kV alajaamad.⁵³

Gaasivarustus

Kuusalu valla territooriumi läbivad Ø 200 mm ja Ø 500 mm kõrgsurve gaasimagistraalid. Kuusalu valla territooriumil on üks gaasiregulaatorjaam (GRJ) endise Kiiu aiandi juures.

Telefonide ja telekommunikatsioon

Valda katavad kolme mobiilside operaatori tugijaamad ja telefoniabonentside võrk. Paljud eraisikud ja asutused kasutavad Interneti-teenuseid. Valla elanike jaoks on kasutada kaheksa tasuta avalikku Internetipunkti, mis enamasti paiknevad raamatukogude juures.

4.3.7. Jäätmemajandus

Kuusalu valla jäätmehoolduse toimimise alusteks on jäätmekava, jäätmehoolduseeskiri ning korraldatud jäätmeveoga seotud dokumentatsioon. Kuusalu valla jäätmekava aastateks 2010-2015⁵⁴ käsitleb jäätmehoolduse olukorda Kuusalu vallas, jäätmehoolduse korraldamise ja töhustamise eesmärgi ning meetmeid eesmärkide saavutamiseks.

Kuusalu vallas on rakendatud neljaosaline jäätmete kogumissüsteem:

1. korraldatud jäätmevedu – kogutavad jäätmeliigid on segaolmejäätmed ja biolagunevad jäätmed;

⁵² Elering AS 10.04.2015 kiri nr 11-4/2015/191-2 Seisukoha küsimine Kuusalu valla üldplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõule

⁵³ Täpsustatud lähtudes Elektrilevi OÜ seisukohast (võrgu üldplaneerija Anneli Reinbergi 09.04.2015 e-kiri)

⁵⁴ http://www.kuusalu.ee/file_storage/2318/204039

2. pakendikogumissüsteem – põhineb avalikel kogumiskonteineritel, kus kogutakse liigiti segapakendit ning paber- ja papp-pakendit;
3. Kuusalu valla jäätmejaam, kus kogutakse ohtlikke jäätmeid (v.a eterniit), vanapaberit, pappi, pakendijäätmeid, elektri- ja elektroonikaseadmeid, vanarehve ja lehtklaasi;
4. ettevõtete jäätmete kogumine.

Suurem kogus jäätmeid tekib ettevõtetes. Ettevõtluses tekkinud jäätmete kogumis- ja käitlusvõimaluste loomine on ettevõtete ülesanne ning Kuusalu vallas on peamiselt kontrollifunktsioon.

Valla jäätmehoolduse arendamise seisukohalt on olulised olmejäätmed, mis sisaldavad peamiselt elanike poolt tekitatud jäätmeid. Olmejäätmete käitlemisel on valla kohustuseks luua kogumisvõimalused. Suurema osa kogutud jäätmetest moodustavad segaolmejäätmed, mis kogutakse läbi korraldatud jäätmeveo ning ladestatakse Jõelähtme prügilasse. Suurima jäätmetekkega asulad on Kiiu alevik, Kolga alevik, Kuusalu küla, Kuusalu alevik, Valkla küla ning Vihasoo küla.

Koostamisel on Anija, Jõelähtme, Kiili, Kose, Raasiku, Viimsi, Kuusalu valla ning Maardu linna ühine jäätmekava (Ida-Harjumaa jäätmekava) 2015-2020⁵⁵. Uue jäätmekava koostamise vajaduse tingis eelkõige mitme omavalitsuse jäätmekavade kehtivuse lõppemine, samuti vajadus kaasajastada olemasolevad jäätmekavad riigi jäätmekava 2014-2020 nõuetega. Jäätmekava täiendab kohalike omavalitsuste arengukavasid. Jäätmekavas sätestatud meetmete ja eesmärkide realiseerumine sõltub suure osas üldisest majandussituatsioonist, rahastamismudelitest ja õigusliku regulatsiooni muudatustest ning seetõttu on vajalik selle perioodiline ajakohastamine.

Ida-Harjumaa jäätmekavaga hõlmatud valdades on jäätmehoolduse üldeesmärgid järgmised (üldeesmärgid on jätkuv tegevusuund, mida arendatakse ka pärast nimetatud jäätmekava perioodi lõppu):

1. vältida ja vähendada jäätmeteket, sh jäätmete ohtlikkust;
2. võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel;
3. vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski;
4. tõhustada seiret ning järelevalvet;
5. jäätmete liigitikogumise edendamine;
6. juriidiliste ja füüsiliste isikute jäätmealane teavitamine ja nõustamine.

Kavaga hõlmatud valdades/linnas on põhieesmärgiks maksimaalne jäätmete liigiti kogumine tekkekohal, mis tagaks ühtlasi kõige kvaliteetsema jäätmematerjali ja parandab võimalusi selle taaskasutamiseks. Olmejäätmete osas on prioriteediks eelkõige veel kasutuskõlblike toodete korduskasutuse soodustamine.

Jäätmete taaskasutamisel on prioriteediks nendes sisalduva materjali (jäätmete) eraldi kogumine ja käitlemine taaskasutusse ja ringlussevõtu kaudu. Taaskasutamisel ei tohiks eelistada jäätmete põletamist energia tootmiseks ringlussevõtule.

Lühiajaliselt (5 aastat) on olulisemad eesmärgid järgmised:

1. koostöö tootjavastutusorganisatsioonidega kehtivate taaskasutuse nõuete täitmise tagamiseks;
2. sobivate jäätmekäitluslahenduste analüüsimine jäätmete lahuskogumisvõrgustike optimeerimiseks;
3. teavitamis- ja nõustamistegevuste korraldamine jäätmevaldajatele;

⁵⁵ Vt eelnõu: http://www.kuusalu.ee/galerii/PDF/Ida-Harjumaa_jaatmekava_2015-2020.pdf

4. pakendijäätmete ning paberi- ja kartongijäätmete sisalduse vähendamine segaolmejäätmetes liigiti kogumise kaudu;
5. biolagunevate jäätmete kohtsortimise suurendamine korterelamutes ja väikeelamutes ning kompostimise edendamine;
6. koostöö naaberomavalitsustega jäätmehoolduse ja järelevalve arendamiseks.

Ida-Harjumaa jäätmekava kehtestamisel võetakse see arvesse Kuusalu valla TP ja KSH koostamisel. Ruumilise planeerimise aspektist on oluline jälgida, et jäätmejaamateenused paikneksid elanikele logistiliselt sobivates kohtades ja mitte kaugemal kui 20 km raadiuses jäätmevaldajatest (see on riigi jäätmekavast tulenev põhimõte).

4.3.8. Ohtlikud ettevõtted

Kuusalu valla territooriumil asuvad ohtlikud ettevõtted vt Tabel 13.

Tabel 13. Ohtlikud ettevõtted Kuusalu valla territooriumil, seisuga 09.03.2015. Allikas: Maa-ameti ohtlike ettevõtete kaardirakendus

Ettevõtte nimi	Ettevõtte asukoht	Ohuala raadius, m	Kemikaalid	Ohu tüüp
Remedia AS	Kiiu alevik	8	etanool	soojuskiirgus
Nordic Group OÜ	Kiiu alevik	54	metanool	-
Tektoon-A OÜ	Kiiu alevik	100	bensiin, diislikütus	soojuskiirgus
Galv-Est AS	Kiiu alevik	7	vesinikkloriidhape	-
Alexela Oil AS Kuusalu tankla	Kuusalu alevik, Kuusalu tee 44	100	bensiin, diislikütus	soojuskiirgus
Kotka-Rist OÜ	Kotka küla	100	bensiin, diislikütus	-

4.3.9. Riigikaitse objektid

Kaitseministeerium soovib, et ÜP-s määrataks riigikaitse otstarbega maa-alad ja nende ümber riigikaitse ehitise piiranguvöönd. ÜP koostamise käigus tehakse Kaitseministeeriumiga koostööd.

Kaitseväe Keskpõlügen

Kuusalu vallal on oluline roll riigikaitstes, sest valla territooriumil asub Kaitseväe Keskpõlügen. Tegemist on olulise ruumilise mõjuga objektiga.

Kaitseväe Keskpõlügen (pindala 11 951 ha) asub valla idaosas Suru, Tõreska, Pala ja Kolgu külade territooriumil. Ala piirneb kolme vallaga: idas Kadrina (Lääne-Virumaa), lõunas Tapa (Lääne-Virumaa) ja edelas Anija (Harjumaa) vallaga. Idast piirneb ala Ohepalu LKA-ga ning läänest Põhja-Kõrvemaa LKA-ga. Alast põhja poole jääb Tallinn-Narva põhimaantee. Keskpõlügeni ulatus põhjast lõunasse on ligi 17 km ning ulatus läänest itta erinevates kohtades 3,5–7,5 km.

Keskpõlügeni lõunaosa läbib Valgejõgi, moodustades lääne- ja loodeosas loodusliku piiri Põhja-Kõrvemaa LKA-ga. Keskpõlügeni kirdeosas Läsna mõhnastikus asuvad Nõmmoja Linajärv ja Nõmmoja Kalajärv. Põlügeniala edelaosas, keset Pakasjärve raba, asuvad Pakasjärv ja Väike Pakasjärv.

Kaitseväe Keskpõlügen on terviklik riigikaitse objektiks väljaõppeks vajalik territoorium, mille esmane sihtotstarve on riigikaitsema. Keskpõlügenile kavandatud militaarehitised (hooned ja rajatised) on kavandatud nii, et neid ümbritsevad ohualad ei väljuks põlügeni maa-ala piiridest ning erinevaid ehitisi oleks võimalik kasutada samaaegselt.

Keskpõlügeni kasutajad on kõik Kaitseväe üksused ja asutused ning Kaitseväe malevad.

Keskpõlügeni harjutusvälja piir on tähistatud valge- ja punasetriibuliseks värvitud piiripostide või puudega. Teedele ja radadele on paigaldatud statsionaarsed ning vajadusel ajutised tõkkepuud,

mille juurde pannakse potentsiaalselt ohtliku tegevuse korral tõkestajad, kes tagavad inimeste mittedeemimise ohualale. Harjutusväljale on paigaldatud lipumastid, kuhu üks tund enne ohtliku tegevuse algust heisatakse punased hoiatuslipud. Sellised märguanded on kasutusel laskeharjutuste, käsigranaadi viskeharjutuste, lõhke- ja demineerimistöde korral. Informatsiooni saamiseks harjutustest on harjutusvälja ümbrusesse paigaldatud infotahvlid. Tahvliatel on üleval harjutusvälja skeem koos tähtsamate objektidega (hooned, veekogud jne), harjutusvälja tähistamise ja sulgemise kord ning kasutamise graafik kuni kahe nädala osas, samuti harjutusvälja vastutava isiku kontaktandmed.⁵⁶

Joonis 12. Kaitseväge Keskpolügooni üldplaan. Allikas: Eesti Kaitseväge⁵⁷

⁵⁶ Allikas: Eesti Kaitseväge: http://harjutusvali.mil.ee/client/default.asp?wa_id=702

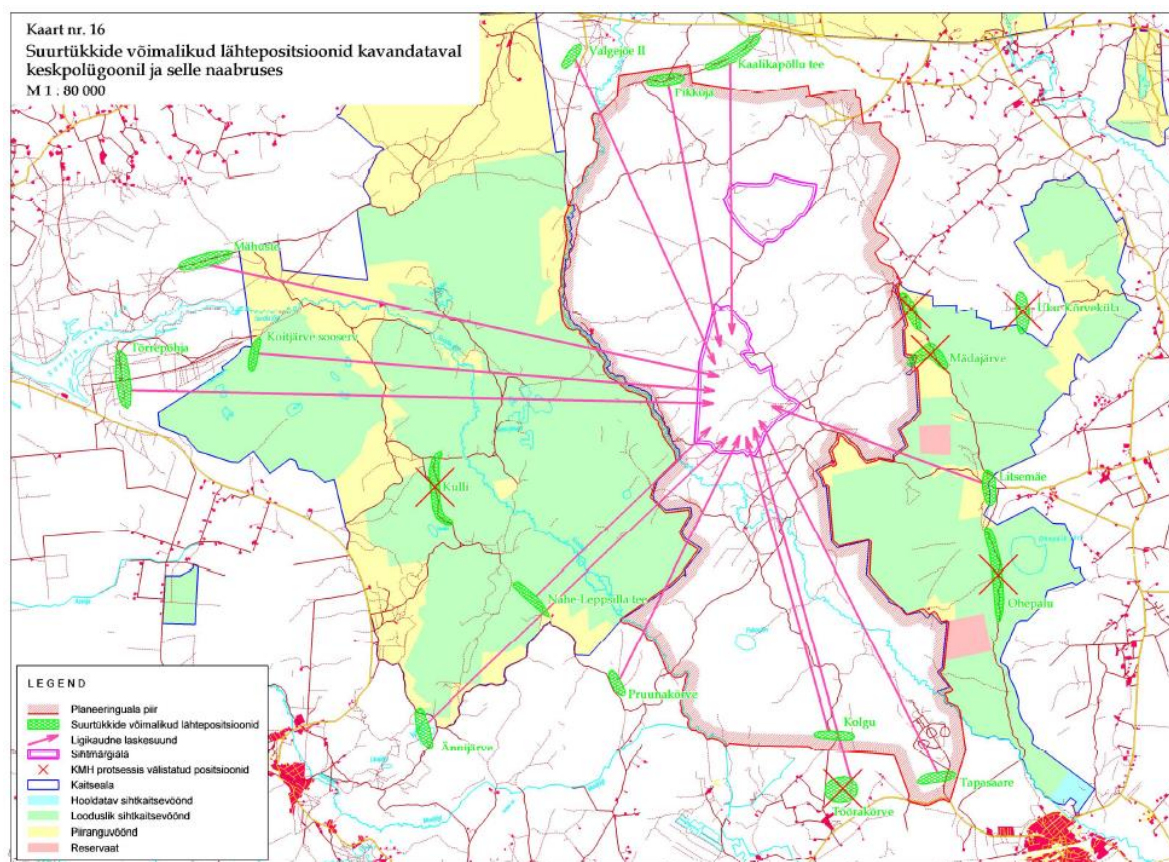
⁵⁷ Allikas: Eesti Kaitseväge: http://harjutusvali.mil.ee/ul/KVVKP___ldplaan_ver4_l_h_ja_t_histus.pdf

Kaitseväe Keskpolügooni keskkonnamõju on hinnatud⁵⁸, kuid hindamata on uue kavatsuse – laiendatud ohualade mõju. Keskpolügooni laiendatud ohualad kattuvad Põhja-Kõrvemaa LKA-ga ning sellega kaasneb nii RMK matkaradade kui ka külastatavate objektide tulevase külastamise piiramine. Keskpolügooni laiendatud ohualade andmed on Kaitseministeerium edastanud Kuusalu valla ÜP koostajale.

Kõik õppused tehakse Keskpolügooni tänastes piirides, kuid uute relvade ohualad on niivõrd ulatuslikud, et need kattuvad LKA-ga. Keskpolügooni laiendatud ohualasid ei kasutata pidevalt, vaid eelkõige sügisest kevadeni ning argipäevadel ja tööajal.

Suurtükkide laskepositsioonid

Suurtükkide laskepositsioonid asuvad valdavalt väljaspool Keskpolügooni territooriumi – vt Joonis 13.

Joonis 13. Suurtükkide võimalikud lähtepositsioonid Keskpolügoonil ja selle naabruses. Allikas: Üleriigilise tähtsusega Kaitseväe Keskpolügooni keskkonnamõju hindamise aruanne. Hendrikson&Ko, 2003

Laskepositsioonide keskkonnamõju on hinnatud.⁵⁹ Planeeringu koostamisel arvestatakse selle tulemustega.

Kavandatav Soodla harjutusväli

Kaitseministeeriumi algatusel asutati Vabariigi Valitsuse 09.07.2015 korraldusega nr 282⁶⁰ Kaitseväe tarbeks uus, Soodla harjutusväli. Selleks on määratud maa-ala Kuusalu valla lõunaosas

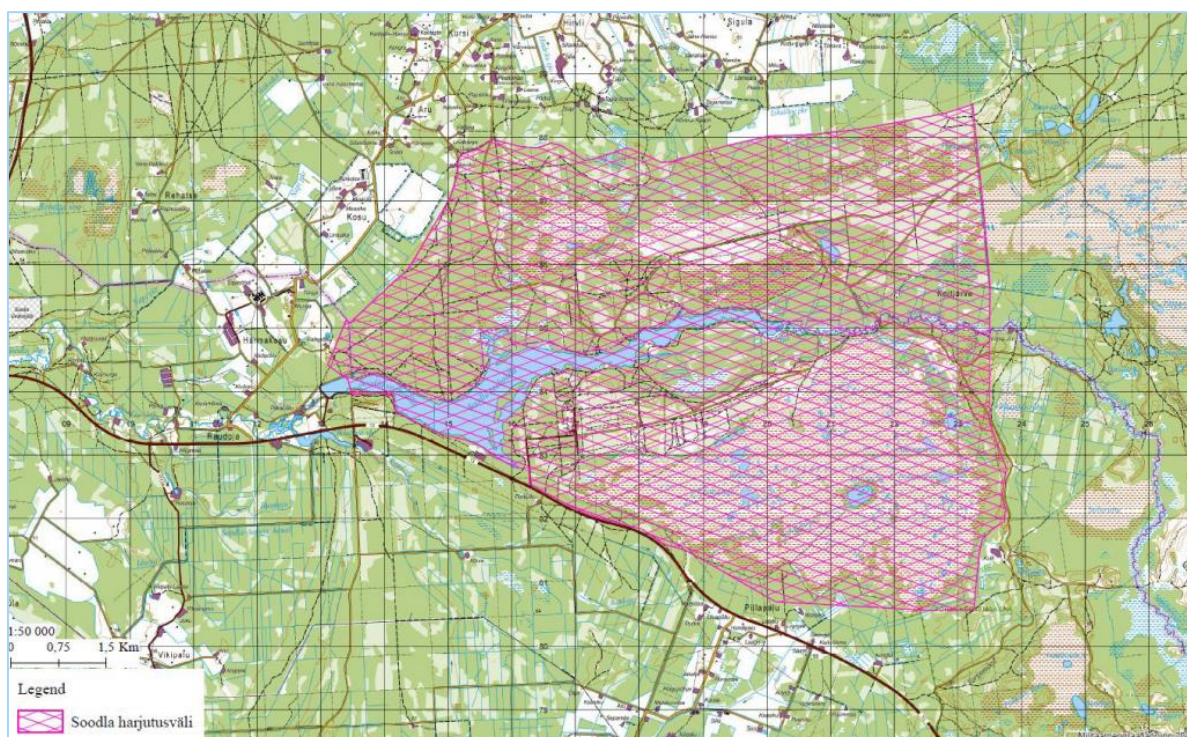
⁵⁸ Üleriigilise tähtsusega Kaitseväe Keskpolügooni keskkonnamõju hindamise aruanne. Hendrikson & Ko, töö nr 329/02. Tartu, aprill 2003

⁵⁹ Üleriigilise tähtsusega Kaitseväe Keskpolügooni keskkonnamõju hindamise aruanne. Hendrikson & Ko, töö nr 329/02. Tartu, aprill 2003

⁶⁰ Elektroniline Riigi Teataja: <https://www.riigiteataja.ee/akt/314072015001>

ja Anija valla põhjaosas Soodla veehoidla ümbruses (põhja- ja lõunakaldal) – vt Joonis 14. Harjutusvälja pindala on umbes 5865 ha, välispiiri pikkus umbes 32,2 km. Kavandatav harjutusväli kattub vähesel määral Põhja-Kõrvemaa LKA-ga ning kavandatavate laskeharjutuste ohualad ulatuvad Põhja-Kõrvemaa LKA-le. Täiendavalt on kavas rajada uus põhja-lõunasuunaline tee Koitjärve küla juurde, et saaks sõita Piibe maanteelt Peterburi maanteele ka sellel ajal, kui Soodla harjutusvälja kasutatakse. Harjutusväljale jääb tänane tee.

Soodla harjutusvälja rajamisega seotud riigi eriplaneeringu koostamist korraldab Kaitseministeerium, kelle kinnitusel ei ole uut harjutusvälja kavas kasutada pidevalt, vaid 90 päeva aastas – eelkõige sügisest kevadeni ning argipäevadel ja tööajal. Kavandatava harjutusvälja ohualade andmed on Kaitseministeerium edastanud Kuusalu valla ÜP koostajale.

Joonis 14. Soodla harjutusvälja asukoht. Allikas: Vabariigi Valitsuse 09.07.2015 korralduse nr 282 lisa

Riigikaitseline tegevus väljaspool riigikaitselisi objekte

Kaitsevägi ja Kaitseliit kasutavad metsaalasid riigikaitsealise väljaõppe läbiviimiseks vastavalt metsaseaduse §-le 36. Väljaõppe toimumise ajal tuleb ümbritsevate alade elanikel ja kasutajatel arvestada teatud müra leviku ning raskesõidukite ja inimeste liikumisega. Konkreetsed alad ja piirid täpsustatakse planeeringu koostamise käigus.

Lisaks on Kaitseväel kavas rekonstrueerida mõned teed Põhja-Kõrvemaa looduskaitsealal, et sõita rasketehnikaga Keskpölvüoonilt kavandatavale Soodla harjutusväljale ja vastupidi.

5. EELDATAVALT KAASNEV KESKKONNAMÕJU

Keskkonnamõju hindamisel lähtutakse ÜP-s käsitletavatest valdkondadest (PlanS-ga ÜP-le ette nähtud sisust ja eesmärkidest) ja ÜP üldistusastmest.

Lähtudes KeHJS-i § 40 lõikest 4 käsitletakse KSH aruandes kavandatava tegevuse mõju keskkonnale, sealhulgas inimese tervisele ning sotsiaalsetele vajadustele ja varale, bioloogilisele mitmekesisusele, populatsioonidele, taimedele, loomadele, kaitstavatele loodusobjektidele, pinnasele, vee ja õhu kvaliteedile, kliimamuutustele, kultuuripärandile ja maastikele ning hinnangut jäätmetekke võimaluste kohta.

KeHJS-i § 40 lõike 2 kohaselt selgitatakse, kirjeldatakse ja hinnatakse KSH käigus strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnevat olulist keskkonnamõju ja peamisi alternatiivseid meetmeid, tegevusi ja ülesandeid, **arvestades strateegilise planeerimisdokumendi eesmärke ja käsitletavat territooriumi.**

5.1. Mõjuallikad

Mõjuallikate määramisel on lähtunud ÜP ülesannetest ning ÜP tasandil käsitletavatest teemadest ja objektidest. Sellest tulenevalt on võimalikeks mõjuallikateks eelkõige objektid ja alad, mis mõjutavad või võivad mõjutada asustuse ja maakasutuse suunamist:

- tehniline taristu (teedevõrk, ühisveevärgi veehaarded, kõrgepingeliinid, sadamad jm olemasolevad ja kavandatavad tehnorajatised);⁶¹
- riigikaitse objektid;
- kaitsealused objektid (kaitstavad loodusobjektid, kultuuriväärtused);
- miljööväärtuslikud hoonestusalad, väärtuslikud maastikud, rohevõrgustik;
- väärtuslikud põllumajandusmaad, maaparandussüsteemid;
- maardlad;
- kalmistud;
- puhke- ja virgestusalad;
- piirangu- ja ehituskeeluvööndid jm kitsendused;
- jääkreostusalad ja -objektid;
- ohtlikud ettevõtted;
- kavandatavad olulise ruumilise mõjuga objektid (ORMO)⁶²;

⁶¹ Vana PlanS § 29¹: Joonehitise trassi koridori asukoht määratakse üldjuhul maakonnaplaneeringuga. Asukohavalikul tuleb kaaluda mitut võimalikku asukohta. 01.07.2015 kehtima hakanud (uue) PlanS-i kohaselt võidakse suuremaid joonehitisi käsitleda olulise ruumilise mõjuga ehitistena (ORME) ning nende püstitamiseks koostatakse kas riigi eriplaneering (vt § 27) või KOV-i eriplaneering, kui ORME asukoht ei ole ÜP-s määratud (§ 95 lg 1). ORME nimekirja kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega (§ 95 lg 2).

⁶² Vana PlanS § 29²: ORMO asukoht valitakse ÜP alusel ja selle asukoha valikul tuleb kaaluda mitut võimalikku asukohta. Kui ORMO võimalik asukoht jääb mitme KOV-i territooriumile ja ÜP-de koostamine mitme KOV-i omavahelisel kokkuleppel ei ole asukoha valikuks otstarbekas või võimalik, valitakse ORMO asukoht MP alusel. Vabariigi Valitsuse 15.07.2003 määrus nr 198: Olulise ruumilise mõjuga objektide nimekirja; Elektrooniline Riigi Teataja: <https://www.riigiteataja.ee/akt/13195695>. 01.07.2015 kehtima hakanud (uue) PlanS-i kohaselt koostatakse olulise ruumilise mõjuga ehitise (ORME) püstitamiseks kas riigi eriplaneering (vt § 27) või KOV-i eriplaneering, kui ORME asukoht ei ole ÜP-s määratud (§ 95 lg 1). ORME nimekirja kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega (§ 95 lg 2).

- olemasoleva asustuse ja maakasutuse muudatused (sõltuvalt selle iseloomust, nt muudatused tiheasustuse paiknemises).

5.2. Mõjutatavad keskkonnaelemendid

- Looduskeskkond
 - loodusvarad: põhjavesi, pinnavesi, mets, taimestik-loomastik, maavarad jms;
 - kaitstavad loodusobjektid;
 - roheline võrgustik;
 - väärtuslikud maastikud.
- Kultuuriline keskkond:
 - piirkonna identiteet (traditsiooniline elulaad) ja kultuuripärand;
 - miljööväärtuslikud alad;
 - väärtuslikud maastikud;
 - kultuurimälestised;
 - pärandkultuuriobjektid.
- Sotsiaalne keskkond:
 - inimese tervis (lähtudes joogivee ja välisõhu, sh müra, seisundist);
 - inimeste vajadused ja heaolu;
 - teenuste kättesaadavus (toimepiirkonnad).
- Majanduslik keskkond:
 - olulised ja arendatavad majandusharud;
 - energia- ja ressursitõhusus;
 - väärtuslikud põllumajandusmaad;
 - maardlad.

5.3. Piiriülese keskkonnamõju esinemise võimalikkus

Lähtudes Kuusalu valla ÜP lähteülesandest⁶³ ja planeeringu lähteseisukohtadest ei ole ette näha, et ÜP-ga kavandatakse objekte või tegevusi, millega võiks kaasneda piiriülene mõju ehk oluline negatiivne mõju mõnele naaberriigile. Vajadusel täpsustatakse piiriülese mõju esinemise võimalikkust KSH käigus.

⁶³ Kuusalu Vallavolikogu 17.06.2009.a otsuse nr 49 lisa

6. VÕIMALIKU MÕJU HINDAMINE NATURA 2000 VÕRGUSTIKU ALADELE

6.1. Natura-hindamise põhimõtted ÜP tasandil

Kuusalu valla ÜP ei ole Natura-alade kaitsekorraldusega otseselt seotud ega selleks vajalik.

Arvestades ÜP suhteliselt suurt üldistustaset viiakse Natura hindamine läbi eelhindamise etapi tasandil ning esitatakse soovitud ja nõuded edasisteks tegevusteks. ÜP koostamise käigus ja eelhindamise tulemusena selguvad tegevused, mille korral on vajalik läbi viia Natura asjakohane hindamine.⁶⁴

Eelhindamise puhul ei ole tegemist hinnangute andmisega, vaid võimaliku mõju prognoosimisega, mille tulemusena saab otsustada, kas on vaja läbi viia asjakohane hindamine. Eelhinnang viiakse läbi kaardianalüüsi põhjal ja võttes arvesse potentsiaalselt mõjutatavate Natura-alade kaitse-eesmärke ning kasutades olemasolevaid uuringuid ja kaitsekorralduskavasid. Kaardipõhise analüüsi tulemusel tuvastatakse tähelepanu vajavad kohad, kus ÜP-ga kavandatavad tegevused, maakasutus või objektid võivad mõjutada Natura alasid. Hinnangust jäävad välja olemasolevad ja erinevate varasemate planeeringute ja projektidega kavandatud tegevused ja objektid, sest eeldatakse, et nendele on Natura hindamine vajadusel läbi viidud.

Natura hindamise kontekstis tähendab oluline mõju ala kaitse-eesmärgi kahjustamist. KSH eksperdid esitavad hinnangu tulemused töö käigus koheselt ÜP koostajatele ning teevad ühtlasi ettepanekuid markeerida ÜP joonisel Natura eelhindamise tulemustest tulenevalt konfliktalad ning edaspidi täiendavat tähelepanu vajavad kohad. See võimaldab probleemkohtadega arvestamist seoses Natura 2000 võrgustikuga ja loob eeldused probleemide lahendamiseks.

Sõltuvalt kavandatavast objektist või tegevusest ei pruugi ÜP tasandil eelhindamise käigus prognoositav võimalik mõju Natura alale kavandatavat objekti või tegevust automaatselt välistada, vaid seda täpsustatakse järgmistes etappides asjakohase hindamise käigus. Vajadusel tehakse ettepanekud leevendusmeetmete rakendamiseks.

Natura eelhindamise tulemused esitatakse KSH aruandes eraldiseisva osana.

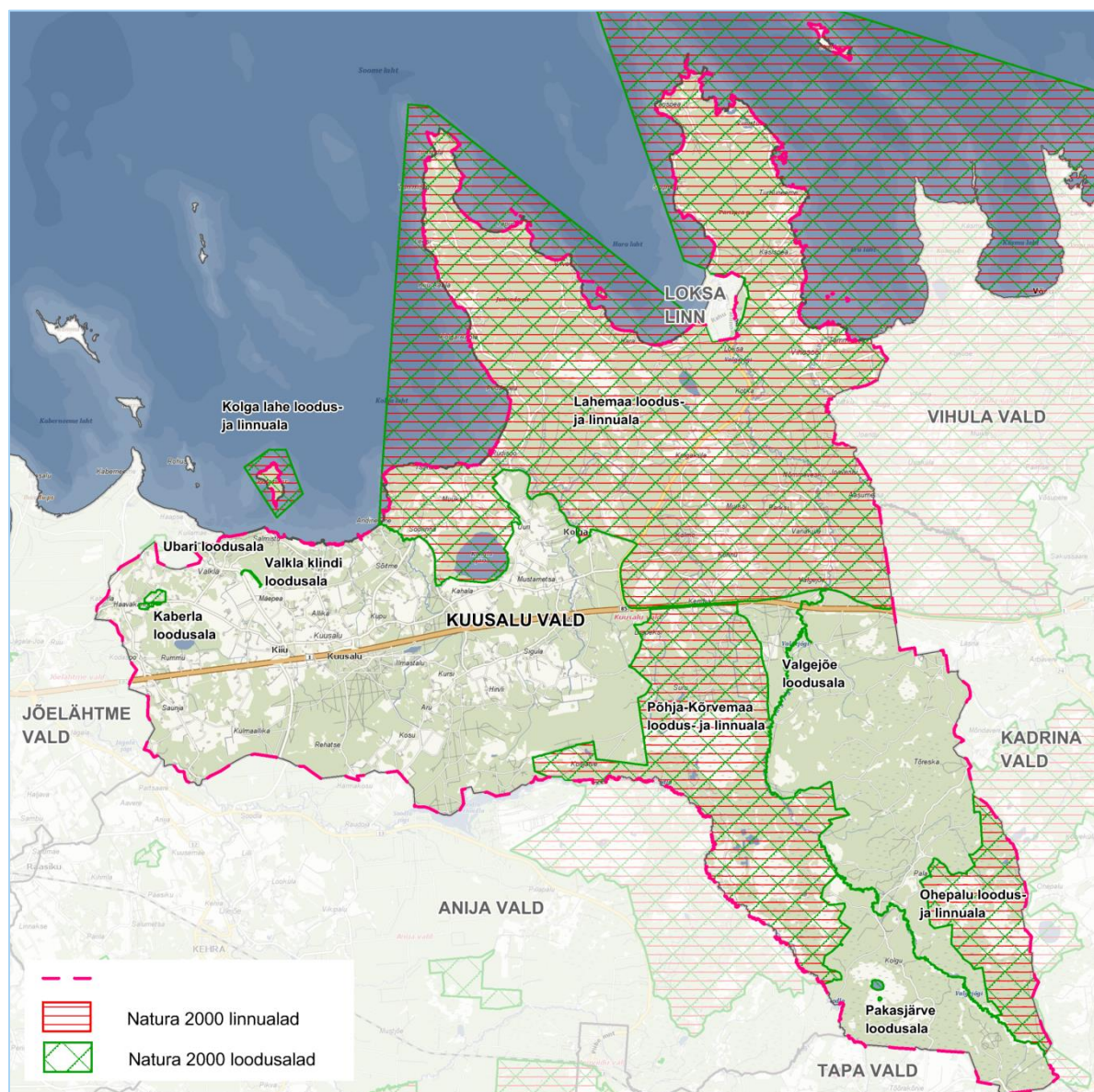
6.2. Kuusalu valla territooriumil asuvate Natura 2000 võrgustiku alade kirjeldus

Kuusalu valla territooriumil asub (seisuga august 2015) 9 loodusala ja 4 linnuala, mis kuuluvad üleeuroopalisse Natura 2000 alade võrgustikku (vt Lisa 8), kusjuures linnualad kattuvad samanimeliste loodusaladega:

- loodusalad: Kaberla loodusala, Kolga lahe loodusala, Lahemaa loodusala, Ohepalu loodusala, Pakasjärve loodusala, Põhja-Kõrvemaa loodusala, Ubari loodusala, Valgejõe loodusala ja Valkla klindi loodusala;
- linnualad: Kolga lahe linnuala, Lahemaa linnuala, Ohepalu linnuala ja Põhja-Kõrvemaa linnuala.

Sellele lisandub EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liikide elupaikade kaitse. Siseriiklikult on Natura 2000 alade kaitse tagatud kaitsealade ja hoialade ning liikide kaitse kaudu (püsielupaigad) – vt ptk 4.1.6.

⁶⁴ Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis. Koostajad: Aune Aunapuu, Riin Kutsar, MTÜ Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing. Tartu-Tallinn 2013

Joonis 15. Natura 2000 võrgustiku alade paiknemine Kuusalu valla territooriumil. Allikas: Eesti Looduse Infosüsteem EELIS, seisuga august 2015

Iga kaitseala kaitse-eesmärk on sätestatud kaitse-eeskirjaga ning alade kohta on koostatud/koostamisel kaitsekorralduskavad (KKK) – vt Lisa 8. Kaitse-eeskiri on Vabariigi Valitsuse määrusega (VVM) kehtestatud õigusjõudu omav dokument, millega määratakse kaitseala kaitse-eesmärk, erinevad võõndid (sihtkaitsevõõndid, piiranguvõõndid) ning võõndites keelatud ja lubatud tegevused.

KKK on kaitseala rakenduslik tegevusplaan. KKK-de koostamist korraldab Keskkonnaamet. KKK sisaldab järgmist teavet:

- 1) olulised keskkonnategurid ja nende mõju kaitstavale loodusobjektile;
- 2) kaitse eesmärgid, nende saavutamiseks vajalikud tööd ja meetmed, tööde tegemise eelisjärjestus, ajakava ning maht;
- 3) kava elluviimise eelarve.

Hoiualade kohta kaitse-eeskirju ei kinnitata. Hoiualade kaitset korraldatakse kavandatava tegevuse mõju hindamise kaudu, mida tuleb teha igakordselt ja iga kaitstava loodusväärtuse puhul eraldi. Liigikaitse toimub LKS-i alusel. Natura loodus- ja linnualade koosseisus on liikide püselupaiku.

Osa kaitsealuste liikide kohta on koostatud kaitse tegevuskavad (KTK). Tegevuskava on vajalik kaitse korraldamiseks, liigi soodsa seisundi tagamiseks või liigi ohjamiseks. Ajaperioodi määramisel tegevuskavale soovitakse vajalikud tegevused teha selle aja jooksul. Pärast tegevuskavas märgitud aastate lõppemist juriidilist jõudu tegevuskaval ei ole (tegevused peaksid olema tehtud). Kuni uut kava ei ole või ei tehta (mõnel juhul ei ole vaja teha), on tegevuskaval informatiivne tähendus. Tegevuskava on sel juhul teabeallikas, sest sisaldab teavet liigi spetsiifika ja nõudluse ning ohutegurite kohta.⁶⁵

⁶⁵ Selgitus: Keskkonnaministeriumi avalike suhete nõuniku Pille Kalda 21.01.2015.a e-kiri LoodusAja listis

7. HINDAMISMETOODIKA KIRJELDUS

Hindamisel lähtutakse Eestis ja Euroopa Liidus kehtivate asjakohaste õigusaktide nõuetest. Mõjude olulisuse tuvastamisel lähtutakse eelkõige õigusaktides määratud normidest. Peamised menetlust suunavad õigusaktid on keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (KeHJS)⁶⁶ ning planeerimisseadus (PlanS)⁶⁷. KSH aruande koostamisel järgitakse KeHJS § 40 esitatud nõudeid. **Praegu kehtivate PlanS-i ja KeHJS-e ajal algatatud planeeringud ja KSH-d menetletakse lõpuni nende seaduste kohaselt.**

Hindamise läbiviimisel kasutatakse Keskkonnaministeeriumi juhendmaterjali „Keskkonnamõju strateegilise hindamise juhend“ jt asjakohaseid meetodilisi juhendeid (sh Natura-hindamise juhendeid)⁶⁸. Siseministeeriumi tellimisel on koostatud soovitusel sotsiaalsete, kultuuriliste ja majanduslike mõjude hindamiseks KSH käigus.⁶⁹ Samuti võetakse keskkonnamõju hindamisel arvesse keskkonnamõju hindamise alaseid teadmisi ja üldtunnustatud hindamismetoodikat.

KSH käigus analüüsitakse, hinnatakse ja võrreldakse looduskeskkonna (bioloogiline mitmekesisus, populatsioonid, taimed, loomad, pinnas, vesi ja õhu kvaliteet, kliimamuutused, kultuuripärand ja maastikud) ja sotsiaal-majanduslikke (inimeste tervis, sotsiaalsed vajadused ja vara) tegureid ning tuuakse esile nende omavahelised seosed. Eeldatavalt tekkivaid mõjusid hinnatakse vastavalt mõjude suurusele, kestvusele (lüh- ja pikaajalisus), mõjude iseloomule, kumulatiivsusele ning mõjude olulisusele.

Kasutatav hindamismetoodika põhineb kvalitatiivsel hindamisel, mille hulka kuuluvad:

- teemakohase kirjanduse ja muude asjakohaste dokumentide läbitöötamine;
- ekspertarvamused mõju olulisuse selgitamiseks;
- konsultatsioonid olulist teavet omavate asutustega;
- konsultatsioonid üldsuse ja kolmandate osapooltega.

KSH käigus:

- kirjeldatakse kavandatavaid tegevusi ja võrreldakse võimalikke alternatiivseid lahendusi;
- hinnatakse kavandatava tegevusega kaasnevaid võimalikke olulisi keskkonnamõjusid (mõju olulisus selgub planeeringu koostamise käigus), määratletakse mõjude ulatus;
- pööratakse tähelepanu piirkonna senisest ja kavandatavast maakasutuse spetsiifikast tulenevatele probleemidele ja valdkondadele: roheline võrgustik, kaitstavad loodusobjektid, elamu- ja tööstuspiirkonnad, veevarustuse ja kanaliseerimise küsimused, puhke- ja virgestusalade piisavus ja võimalik kasutuskoormus, liiklusega seotud aspektid, kergliikluse arendamine jms;
- hinnatakse võimalikke kumulatiivseid mõjusid;
- analüüsitakse kavandatava tegevuse vastavust planeeringute ja arengukavadega;
- antakse soovitusel võimalike negatiivsete mõjude vältimiseks ja leevendamiseks.

Lähtudes ÜP eesmärgist ja käsitletavast maa-alast KSH aruande koostamise käigus:

- 1) analüüsitakse valla arendamise võimalikke alternatiive ning üldisemal tasandil maa-ala erinevaid kasutusvõimalusi (muuhulgas 0-alternatiivi), kuid ei vaadelda alternatiivseid asukohti väljaspool planeeringuala;

⁶⁶ Elektrooniline Riigi Teataja – <https://www.riigiteataja.ee/akt/121122011015>

⁶⁷ Elektrooniline Riigi Teataja – <https://www.riigiteataja.ee/akt/114022013003>

⁶⁸ Vt Keskkonnaministeeriumi koduleht: <http://www.envir.ee/91552>

⁶⁹ Vt Siseministeeriumi koduleht: <https://www.siseministerium.ee/uuringud-ja-analuusid-7/>

- 2) hinnatakse ÜP-ga kavandatava tegevuse võimalikku olulist mõju planeeringuala looduskeskkonnale, keskkonnaseisundile ja elanikele, samuti sotsiaalsele, kultuurilisele ja majanduslikule keskkonnale ning võimaliku mõjuala ulatuses väljaspool planeeringuala sõltuvalt mõjuallikast ja mõjutatavatest keskkonnamelementidest;
- 3) hinnatakse ÜP vastavust Harju maakonnaplaneeringule⁷⁰; lähtuvalt Siseministeeriumi seisukohast loetakse esmatähtsaks üheaegselt koostamisel oleva üld- ja maakonnaplaneeringu lahenduste sisulist kooskõla;⁷¹
- 4) analüüsitakse muude asjakohaste planeerimisdokumentide (sh planeeringuala naaberomavalitsuste ÜP-d) ja arengukavade kooskõla ÜP-ga.

KSH läbiviimisel tuginetakse valla ÜP koostamiseks teostatud/teostatavatele uuringutele ja analüüsidele ning käsitusala hõlmavatele varasematele asjakohastele materjalidele. ÜP KSH koostamise mahus ei ole kavas läbi viia täiendavaid uuringuid.

Planeeringu koostamine ning KSH läbiviimine toimuvad üheaegselt ja paralleelselt. KSH käigus selgitatakse välja planeeringuga kavandatavad tegevused, millel võib eeldatavasti olla positiivne või oluline negatiivne mõju. Planeeringulahenduse väljatöötamise üheks põhimõtteks on, et kavandatav tegevus avaldaks tulevikus planeeringuala keskkonnale kokkuvõttes positiivset mõju. KSH ekspertide analüüsitulemused edastatakse töö käigus (koheselt) planeeringu koostajale teadmiseks ja arvestamiseks.

KSH käigus selgitatakse välja kavandatavad tegevused, millel võib eeldatavasti olla oluline negatiivne mõju või ka positiivne mõju.

Negatiivne keskkonnamõju on *oluline* juhtudel, kui see:

- eeldatavalt ületab tegevuskohas looduskeskkonna taluvust,
- põhjustab kas looduses või sotsiaal-majanduslikus keskkonnas pöördumatuid muutusi või
- seab ohtu inimese tervise või heaolu, kultuuripärandi või vara.

KSH aruandes esitatakse ÜP elluviimisega kaasneva olulise negatiivse keskkonnamõju vältimiseks ja leevendamiseks kavandatud meetmed.

Otsene mõju avaldub tegevuse otsestes tagajärgedes tegevusega samal ajal ja kohas. Arvestatakse nii toimimisega kaasnevaid kui ka hädaolukordadega seotud mõjusid ning käsitletakse nii soovimatuid negatiivseid kui ka positiivseid mõjusid.

Kaudne mõju kujuneb keskkonnamelementide omavaheliste põhjus-tagajärg seoseahelate kaudu. See võib avalduda vahetust tegevuskohast eemal ning mõju võib välja kujuneda alles pikema aja jooksul.

Eeldatava positiivse mõju kinnitamisel võetakse aluseks eksperdi hinnang, muud tõendid, uuring, majanduslik analüüs või senine praktiline kogemus. Mõju suurust hinnatakse ja kirjeldatakse vähemalt ligikaudselt.

Natura-hindamise põhimõtted ÜP koostamisel vt ptk 6.1.

Planeeringu koostamise ja KSH menetlus ühendatakse võimalikult ulatuslikult (vt ptk 8). Hindamine lõimitakse planeeringu koostamisse nii, et see moodustaks tervikprotsessi pideva koostisosa. Seda arvestatakse jooksvalt alternatiivsete lahendusvariantide võrdlemisel, neist eelistatavate valimisel ning planeeringu elluviimisega seotud võimalike negatiivsete keskkonnamõjude ennetus- ja

⁷⁰ Uus Harju maakonnaplaneering on koostamisel

⁷¹ Ei analüüsita Harju maakonna TP-de "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnaningimused", „Sotsiaalne infrastruktuur“ ja „Harjumaa kergliiklusteed“ kooskõla koostatava ÜP-ga, sest uue Harju maakonnaplaneeringu 2030+ koostamise käigus juba hinnatakse nende planeeringute lahenduste aja- ja asjakohasust ning need integreeritakse koostatavasse maakonnaplaneeringusse. Vt ka Siseministeeriumi seisukoht KSH programmile ptk-s 9.2

leevendusmeetmete määratlemisel. KSH tulemused lõimitakse planeeringulahenduse tekstilisse ossa ja KSH aruanne esitatakse planeeringu lisana.

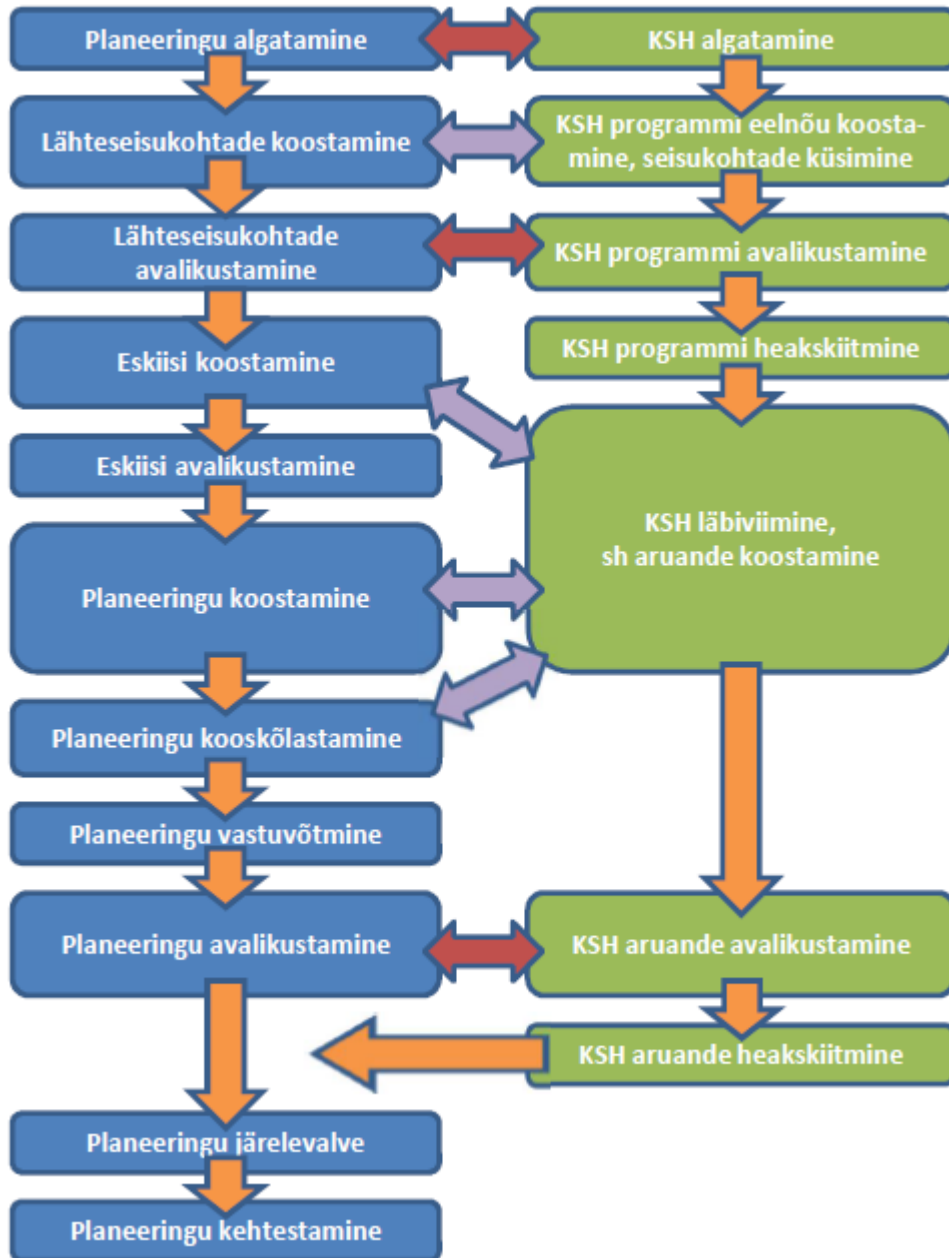
Kuusalu valla territooriumil paiknevate riigikaitse objektide, mille kohta algatatakse riigi eriplaneering (hetkel teadaolevalt Soodla harjutusväli – vt ptk 4.3.9), keskkonnamõju hinnatakse konkreetse eriplaneeringu KSH käigus.

On rida asjaolusid, mis mõjutavad konkreetseid kavandatava tegevusega seotud otseseid, kaudseid ja kumulatiivseid mõjusid ning mõjude interaktiivsust. Vastavalt sellele valitakse töö käigus praktiline(sed) ja sobiv(ad) meetodika(d) või nende kombinatsioonid, mille puhul on võimalik arvesse võtta mõju iseloomu, saadaolevate andmete olemasolu ja kvaliteeti ning aja ja muude ressursside olemasolu.

8. ÜP JA KSH KOOSTAMISE NING MENETLEMISE AJAKAVA

ÜP ja KSH ajakava koostamisel on aluseks seadustega (PlanS, KeHJS, HMS) sätestatud planeeringu ja KSH menetlused. Vastavalt KeHJS-e § 36 lõike 2 punktile 4 tuleneb KSH koostamise ajakava planeeringu koostamise ajakavast.

Planeeringu koostamise ja KSH menetlus ühendatakse võimalikult ulatuslikult (vt Joonis 16).

Joonis 16. Planeeringu ja KSH menetluse põhimõtteline skeem

ÜP koostamise ja KSH läbiviimise ajakava ühendamise oluline seetõttu, et ÜP lahenduse väljatöötamine ja KSH läbiviimine ning ÜP ja KSH avalikustamised viiakse läbi vastastikku seostatult, üheaegselt ja samade avalike väljapanekute ja avalike arutelude raames.

KSH aruanne esitatakse Keskkonnaametile heakskiitmiseks pärast ÜP vastuvõtmist ja avalikustamist.

Kuusalu valla ÜP koostamise ja kavandatava tegevuse KSH ning selle tulemuste avalikustamise eeldatav ajakava vt Tabel 14.

Tabel 14. Kuusalu valla ÜP koostamise ja KSH läbiviimise eeldatav ajakava

Tegevus	Periood	Täitja
Kuusalu valla ÜP ja KSH algatamine	17.06.2009	Kuusalu Vallavolikogu
Kuusalu valla ÜP KSH algatamisest teavitamine Ametlikes Teadaannetes	08.07.2009	Kuusalu Vallavalitsus (VV)
ÜP lähteseisukohtade (LSK) ja KSH programmi eelnõu koostamine, selleks vajaliku teabe koondamine	veebruar–märts 2015	Kuusalu VV, Ramboll Eesti AS/ Skepast&Puhkim AS
ÜP LSK ja KSH programmi eelnõu kohta seisukohtade küsimine ning LSK ja KSH programmi täiendamine	märts–juuni 2015	Kuusalu VV, Ramboll Eesti AS/ Skepast&Puhkim AS
ÜP LSK ja KSH programmi avalikust väljapanekust ja avaliku arutelu toimumisest teavitamine	juuni–juuli 2015	Kuusalu VV, Ramboll Eesti AS/ Skepast&Puhkim AS
ÜP LSK ja KSH programmi avalikustamine (avalik väljapanek 3 nädalat, avalik arutelu)	august 2015	Kuusalu VV, Ramboll Eesti AS/ Skepast&Puhkim AS
ÜP LSK ja KSH programmi kohta laekunud ettepanekutele vastamine ning ÜP LSK ja KSH programmi täiendamine vastavalt avalikustamisel esitatud ettepanekutele	august–september 2015	Kuusalu VV, Ramboll Eesti AS/ Skepast&Puhkim AS
KSH programmi esitamine Keskonnaameti Harju-Järva-Rapla regioonile heakskiitmiseks	september 2015	Kuusalu VV
KSH programmi heakskiitmine ja ÜP koostaja teavitamine	menetlemiseks vajaliku aja jooksul (september-oktoober 2015)	Keskonnaamet
KSH läbiviimine ja aruande koostamine	august 2015 – november 2016	Ramboll Eesti AS/ Skepast&Puhkim AS
ÜP eskiisi koostamine	oktoober 2015–veebruar 2016	Kuusalu VV, Ramboll Eesti AS/ Skepast&Puhkim AS
ÜP eskiisi avalikust väljapanekust ja avaliku arutelu toimumisest teavitamine	jaanuar 2016	Kuusalu VV
ÜP eskiisi avalikustamine (avalik väljapanek 3 nädalat, avalik arutelu)	veebruar–märts 2016	Kuusalu VV, Ramboll Eesti AS/ Skepast&Puhkim AS
ÜP eskiisi kohta laekunud ettepanekutele vastamine	märts 2016	Kuusalu VV, Ramboll Eesti AS/ Skepast&Puhkim AS
ÜP planeeringulahenduse koostamine	aprill–november 2016	Kuusalu VV, Ramboll Eesti AS/ Skepast&Puhkim AS
ÜP planeeringulahenduse kooskõlastamine (esitatakse koos KSH aruande eelnõuga)	menetlemiseks vajaliku aja jooksul	Kuusalu VV, Ramboll Eesti AS/ Skepast&Puhkim AS

Tegevus	Periood	Täitja
	(detsember 2016– jaanuar 2017)	
ÜP planeeringulahenduse vastuvõtmine	menetlemiseks vajaliku aja jooksul (märts 2017)	Kuusalu Vallavolikogu
ÜP planeeringulahenduse ja KSH aruande avalikust väljapanekust ja avaliku arutelu toimumisest teavitamine	märts 2017	Kuusalu VV, Ramboll Eesti AS/ Skepast&Puhkim AS
ÜP planeeringulahenduse ja KSH aruande avalikustamine (avalik väljapanek 4 nädalat, avalik arutelu)	aprill–juuni 2017	Kuusalu VV, Ramboll Eesti AS/ Skepast&Puhkim AS
ÜP planeeringulahenduse täiendamine ja avalikustamisel laekunud ettepanekutele vastamine	mai–juuni 2017	Kuusalu VV, Ramboll Eesti AS/ Skepast&Puhkim AS
KSH aruande kohta laekunud ettepanekutele vastamine, KSH aruande täiendamine	mai–juuni 2017	Kuusalu VV, Ramboll Eesti AS/ Skepast&Puhkim AS
KSH aruande esitamine Keskkonnaameti Harju- Järva-Rapla regioonile heakskiitmiseks	juuni 2017	Kuusalu VV
KSH aruande heakskiitmine ja ÜP koostaja teavitamine	menetlemiseks vajaliku aja jooksul (juuli 2017)	Keskkonnaamet
ÜP esitamine Harju Maavalitsusele järelevalve teostamiseks	november 2017	Kuusalu VV
ÜP kehtestamine ja sellest teavitamine	menetlemiseks vajaliku aja jooksul	Kuusalu Vallavolikogu

Eeltoodud ajakava on esialgne ja selles võib tulla muudatusi (ajakava määramatus tuleneb peamiselt ÜP ja KSH menetlustoimingute kestvusest). KSH läbiviimise ajakava sõltub ÜP koostamise ajakavast.

9. AVALIKKUSE KAASAMINE JA SEISUKOHAD KSH PROGRAMMI EELNÕU KOHTA

9.1. Planeeringu elluviimisega seotud mõjutatud või huvitatud asutused ja isikud

Asutused ja isikud, keda koostatava ÜP alusel kavandatav tegevus võib eeldatavalt mõjutada või kellel võib olla põhjendatud huvi selle ÜP vastu – vt Tabel 15.

Tabel 15. Kuusalu valla ÜP ja KSH koostamisest mõjutatud ning huvitatud asutused ja isikud

Huvitatud asutus/isik	Kontaktandmed	Teavitustiis
Ministeeriumid, ametid jm riigiasutused – arengu edendajad ning tasakaalustatud avalike huvide kaitsjad riigi, regiooni ja maakonna tasandil		
Kaitseministeerium	Sakala 1, 15094 Tallinn kantselei@kaitseministeerium.ee	kiri e-postiga
Keskonnaministeerium	Narva mnt 7a, 15172 Tallinn keskkonnaministeerium@envir.ee	kiri e-postiga
Kultuuriministeerium	Suur-Karja 23, 15076 Tallinn min@kul.ee	kiri e-postiga
Majandus- ja Kommunikatsiooni- ministeerium	Harju 11, 15072 Tallinn info@mkm.ee	kiri e-postiga
Põllumajandusministeerium	Lai tn 39/41, 15056 Tallinn pm@agri.ee	kiri e-postiga
Siseministeerium	Pikk 61, 15065 Tallinn info@siseministeerium.ee	kiri e-postiga
Sotsiaalministeerium	Gonsiori 29, 15027 Tallinn info@sm.ee	kiri e-postiga
Keskonnaamet (KeA)	Narva mnt 7a, 15172 Tallinn info@keskkonnaamet.ee	kiri e-postiga
KeA Harju-Järva-Rapla regioon	Viljandi mnt 16, 11216 Tallinn harju@keskkonnaamet.ee	
Lennuamet	Rävala puiestee 8, 10143 Tallinn ecaa@ecaa.ee	kiri e-postiga
Maa-amet	Mustamäe tee 51, 10621 Tallinn maaamet@maaamet.ee	kiri e-postiga
Maanteeamet	Pärnu mnt 463a, 10916 Tallinn info@mnt.ee	kiri e-postiga
Maanteeameti Põhja regioon	Mäepealse 19, 12618 Tallinn info.pohja@mnt.ee	
Muinsuskaitseamet	Uus tn 18, 10111 Tallinn muinas@muinas.ee	kiri e-postiga
Muinsuskaitseameti Põhja-Eesti järelvalveosakond	peeter.nork@muinas.ee	
Politsei- ja Piirivalveamet	Pärnu mnt 139, 15060 Tallinn ppa@politsei.ee	kiri e-postiga
Põllumajandusamet	Teaduse 2, Saku, 75501 Harjumaa pma@pma.agri.ee	kiri e-postiga
Päästeamet	Raua tn 2, 10124 Tallinn rescue@rescue.ee	kiri e-postiga

Huvitatud asutus/isik	Kontaktandmed	Teavitustiis
Põhja Päästkeskus	pohja@rescue.ee	
Tehnilise Järelevalve Amet	Sõle 23 A, Tallinn 10614 info@tja.ee	kiri e-postiga
Terviseamet Terviseameti Põhja talitus	Paldiski mnt 81, 10617 Tallinn kesk@terviseamet.ee Hiiu 42, 11619 Tallinn pohja@terviseamet.ee	kiri e-postiga
Veeteede Amet	Valge 4, 11413 Tallinn eva@vta.ee	kiri e-postiga
Keskonnainspeksioon	Kopli 76, 10416 Tallinn valve@kki.ee	kiri e-postiga
Harju Maavalitsus	Roosikrantsi 12, 15077 Tallinn info@harju.maavalitsus.ee	kiri e-postiga
Riigimetsa Majandamise Keskus	Toompuiestee 24, 10149 Tallinn rmk@rmk.ee	kiri e-postiga
Naaberomavalitsused – kohaliku arengu edendajad ja avalike huvide kaitsjad		
Vihula Vallavalitsus	Mere 6, Võsu alevik, 45501 Vihula vald; vald@vihula.ee	kiri e-postiga
Kadrina Vallavalitsus	Rakvere tee 14, 45201 Kadrina kadrina@kadrina.ee	kiri e-postiga
Tapa Vallavalitsus	Pikk 15, 45106 Tapa vallavalitsus@tapa.ee	kiri e-postiga
Anija Vallavalitsus	F. R. Kreutzwaldi tn 6, Kehra linn, 74307 Anija vald; anija@anija.ee	kiri e-postiga
Jõelähtme Vallavalitsus	Postijaama tee 7, 74202 Jõelähtme küla; kantselei@joelahtme.ee	kiri e-postiga
Loksa Linnavalitsus	Tallinna tn 45, 74806 Loksa linn linn@loksa.ee	kiri e-postiga
Harjumaa Omavalitsuste Liit	Sirge tn 2, 10618 Tallinn info@hol.ee	kiri e-postiga
Võrguettevõtted – tehnilise taristu arendajad		
Elering AS	info@elering.ee	kiri e-postiga
Elektrilevi OÜ	elektrilevi@elektrilevi.ee	kiri e-postiga
AS Eesti Gaas	info@gaas.ee	kiri e-postiga
Eesti Lairiba Arenduse SA	info@elasa.ee	kiri e-postiga
EMT	info@emt.ee	kiri e-postiga
Elion Ettevõtte AS	info@elion.ee	kiri e-postiga
Elisa Eesti AS	elisa@elisa.ee	kiri e-postiga
Tele2 Eesti AS	tele2@tele2.ee	kiri e-postiga
AS Tallinna Vesi	tvesi@tvesi.ee	kiri e-postiga
Laiem avalikkus, ettevõtjate ja maaomanike ühendused, keskkonnaorganisatsioonid jms		
Eesti Keskkonnaühenduste Koda	info@eko.org.ee	kiri e-postiga
Eesti Erametsaliit	erametsaliit@erametsaliit.ee	kiri e-postiga
Harju Taluliit MTÜ	htlnk@hot.ee	kiri e-postiga

Huvitatud asutus/isik	Kontaktandmed	Teavitusviis
Asjast huvitatud/mõjutatud isikud, nt piirkonna elanikud ja ettevõtted	<i>Teavitusviisid:</i> <ul style="list-style-type: none">- väljaanne <i>Ametlikud Teadaanded</i>;- Ida-Harjumaa nädalaleht <i>Sõnumitooja</i> http://sonumitooja.ee/;- Kuusalu valla koduleht http://www.kuusalu.ee/	

Eelnimetatud ametiasutustelt (ametid, maavalitsus, KOV-id, võrguettevõtted; vt Tabel 15) küsitakse seisukohta LSK ja KSH programmi eelnõu kohta (vt ptk 9.2) ning neid teavitatakse ÜP ja KSH menetlusprotsessist. Ettevõtjate ja maaomanike ühendusi jm laiemat avalikkust (sh keskkonnaorganisatsioone ning planeeringuala elanikke ja ettevõtteid) teavitatakse ÜP ja KSH menetlusprotsessiga seonduvatest avalikest väljapanekutest ja avalikest aruteludest (vt teavitusviisid Tabel 15).

9.2. Seisukohad KSH programmi eelnõu kohta

Lähtudes KeHJS-e § 36 lõikest 3 küsis ÜP koostamise korraldaja KSH programmi sisu osas seisukohta asjassepuutuvatelt ametiasutustelt, edastades neile seisukohavõtmiseks programmi eelnõu. Ametiasutuste loetelu (ametid, maavalitsused, KOV-id), kellele KSH programmi eelnõu seisukoha avaldamiseks saadeti, vt Tabel 15. Kirja koopia vt KSH programmi Lisa 11.

Seisuga 27.04.2015 ei olnud oma seisukohta KSH programmi osas esitanud järgmised asutused: Päästeamet, Tehnilise Järelevalve Amet, Kultuuriministeerium, Sotsiaalministeerium, Vihula Vallavalitsus, Kadrina Vallavalitsus, Tapa Vallavalitsus, Anija Vallavalitsus, Harjumaa Omavalitsuste Liit, AS Eesti Gaas, Eesti Lairiba Arenduse AS, AS EMT, Elion Ettevõtted AS, Elisa Eesti AS, Tele2 Eesti AS (vt Lisa 11).

Tabel 16 annab ülevaate laekunud seisukohtade ja nende märkustega arvestamise kohta. Asutuste seisukohad (laekunud kirjad) vt KSH programmi Lisa 12.

Tabel 16. Ülevaade asutuste seisukohtadest Kuusalu valla ÜP KSH programmi kohta (laekumise järjekorras)

Jrk nr	Asutus, kirja kuupäev ja number	Seisukoht KSH programmi kohta	KSH eksperdi kommentaar seisukohaga arvestamise kohta
1.	Loksa Linnavalitsus, 01.04.2015 nr 7-2/327/2015	Märkuseid ega täiendusi ei ole	Võetud teadmiseks
2.	Maanteeamet, 07.04.2015 nr 15-5/15-00140/027	<p>1. Arvestades, et ÜP koostamise protsess on pikaajaline, teeme ettepaneku kasutada eelnõus viidatud seaduste redaktsioone, mis hakkavad kehtima alates 01.07.2015</p> <p>2. Kavandatavate tee-ehituslike tööde puhul viidata Vabariigi Valitsuse poolt 16.10.2013 korraldusega nr 448 vastu võetud „Riigimaanteede teehoiukavale aastateks 2014-2020“, sest selles määratakse konkreetsed tegevused ja vahendid</p> <p>3. Käsitleda liiklusest tingitud keskkonnamüra ja tekkiva tolmu vähendamist, viidates Vabariigi Valitsuse poolt 16.10.2013 korraldusega nr 448 vastu võetud „Riigimaanteede teehoiukavale aastateks 2014-2020“. Selleks täiendada ka eelnõu p 4.3.6. prognoositava liiklussageduse kasvuga lähiaastatel</p> <p>4. Hinnata maakasutuse ja teedevõrgu kavandamisel avalduvat mõju liiklusohutusele, vastavalt EL direktiivi 2008/96 artiklile 3. Selleks täiendada eelnõud ka planeeritavate uute tööstuspiirkondade võimalike asukohtadega</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Praegu kehtivate PlanS-i ja KeHJS-e ajal algatatud planeeringud ja KSH-d menetletakse lõpuni nende seaduste (redaktsioonide) kohaselt. KSH programmi on korrigeeritud või täiendatud, kus see märkus osutus asjakohaseks</p> <p>Kavandatavaid tegevusi käsitletakse ÜP ja KSH aruande koostamisel ning ÜP-le vastavas täpsusastmes. Seejuures viidatakse ka nimetatud teehoiukavale, kus see on asjakohane</p> <p>Kavandatavaid tegevusi ja nende võimalikku mõju käsitletakse ÜP ja KSH aruande koostamisel ning ÜP-le vastavas täpsusastmes. Seejuures viidatakse ka nimetatud teehoiukavale ja liiklussageduse prognoosidele, kus see on asjakohane. KSH programmi ptk-s 4.3.6 on toodud olemasoleva olukorra kirjeldus</p> <p>Arvestatud osaliselt. Kavandatavaid tegevusi ja nende võimalikku mõju käsitletakse ÜP ja KSH aruande koostamisel, sh lähtudes nimetatud direktiivist. KSH programmi staadiumis ei ole planeeritavate uute tööstuspiirkondade võimalikud asukohad teada. KSH programmi ptk-s</p>

Jrk nr	Asutus, kirja kuupäev ja number	Seisukoht KSH programmi kohta	KSH eksperdi kommentaar seisukohaga arvestamise kohta
			5.1 on ühe mõjuallikana nimetatud olemasoleva asustuse ja maakasutuse muudatused, mis hõlmab ka planeeritavate tööstuspiirkondade võimalikke asukohti
		5. Meile teadaolevalt ei ole Lahemaa RP-s asuv Hara soo turbatööstusala nagu see on eelnõu lisades olevatel joonistel märgitud	Tegemist ei ole turbatööstusalaga, vaid <u>endise</u> turbaväljaga (LSK jooniste leppemärgi selgitust on vastavalt täpsustatud). See ala taastatakse looduslähedase soomaastikuna
2a.	Maanteeamet, 24.08.2015 nr 15-2/15-00028/282	1. Palume võimalusel määrata II, III ja IV kategooria alad üldplaneeringus kooskõlas sotsiaalministri 04.03.2002 määrusega nr 42 (§ 3)	Sotsiaalministri 04.03.2002 määruse nr 42 § 3 nimetatud mura normtasemete kategooriad määratakse ÜP alusel, mitte ÜP-ga. ÜP ülesannete hulka ei kuulu alade määramine vastavalt mura normtasemete kategooriatele
		2. Palume programmi punktis 4.1.5 kuuendas lõigus mitte välja tuua müratõkkeseinte pikkusi. Müratõkkeseinte pikkused ei põhine arvutustel ning seetõttu võivad tegelikud müratõkkeseinte pikkused oluliselt erineda. Samuti on arvestatud tegevuskavas, et kõik elamud asuvad II kategooria alades. Tegelikult asuvad osad elamud ka III kategooria aladel (ka Suurekivi ja Mõisa tee 23), mistõttu kehtivad nendel aladel erinevad normtasemed	Nimetatud müratõkkeseinte pikkused on KSH programmist välja võetud. Kuusalu ÜP KSH ülesanne ei ole analüüsida asjaomaste ametkondadega kooskõlastatud strateegilise mürakaardi ja selle alusel koostatud tegevuskava meetodikat ja tulemusi, vaid võtta see üheks sisendiks ÜP koostamisel
		3. Palume lähtuda müratasemete hinnangute andmisel lisaks Terviseameti mõõtmistele ka dokumendist „Välisõhu strateegiline mürakaart maanteelõikudes, mida kasutab üle kolme miljoni sõiduki aastas“	Arvestatakse
		4. Maanteeamet ei võta kohustusi mura normtasemete tagamisel uutel planeeritavatel aladel, see on arendaja kohustus	Teadmiseks ja arvestamiseks Kuusalu Vallavalitsusele.
3.	Põllumajandusamet, 07.04.2015 nr 14-18/1032-1	KSH programmi osas märkuseid ega täiendusi ei ole	Võetud teadmiseks
		ÜP-ga määratleda väärtuslike põllumajandusmaade (VPM) üldised ja tasakaalustavad meetmed nende säilimiseks ja kasutamiseks üksnes põllumajanduslikul otstarbel	Arvestatakse ÜP koostamisel
4.		Nõustub ÜP LSK-s ja KSH programmis toodud põhimõtete ja seisukohtadega.	Võetud teadmiseks

Jrk nr	Asutus, kirja kuupäev ja number	Seisukoht KSH programmi kohta	KSH eksperdi kommentaar seisukohaga arvestamise kohta
	Põllumajandus- ministeerium (PM), 08.04.2015 nr 9.4-4/2779-1	Märkused: 1) kasutada haritavat maad (põllumaad) ja rohumaad käsitlevate küsimuste korral üheselt põllumajandusmaa mõistet; 2) VPM-ide määratlemisel jälgida PM-is väljatöötatavaid VPM-ide kasutamist ja kaitset käsitlevaid õiguslikke aluseid ning arvestada Põllumajandusuuringute Keskuse VPM-ide kaardikihil märgitud aladega	Ptk 5.1 on vastavalt korrigeeritud; arvestatakse ÜP ja KSH aruande koostamisel Arvestatakse ÜP ja KSH aruande koostamisel
5.	Elektrilevi OÜ, 09.04.2015 e-kiri	Täpsustab KSH programmi elektrivarustuse alapunktis esitatud infot	Arvestatud. KSH programmi ptk 4.3.6 elektrivarustuse alapunkti on vastavalt korrigeeritud
6.	Veeteede Amet, 09.04.2015 nr 6-3-1/938	Täiendavad ettepanekud puuduvad	Võetud teadmiseks
7.	Elering AS, 10.04.2015 nr 11-4/2015/191-2	Edastati tähelepanekud, millele tuleks ÜP uuendamisel tähelepanu pöörata: olemasolev olukord, võrgu perspektiivid, nõuded ÜP koostamiseks	Arvestatakse ÜP koostamisel. KSH programmi ptk 4.3.6 täiendati Eleringi olemasolevate võrkude kirjeldusega
8.	Muinsuskaitseamet, 14.04.2015 nr 1.1-7/1003-1	ÜP koostamisel tuleb lähtuda riikliku kaitse all olevatest kultuurimälestistest ja nende kaitsevöönditest ning mälestisi säästvast põhimõttest ja arvestada avalike huvidega. Õuealadest väljapoole jäävate mälestiste puhul tuleb tagada igaühe vaba juurdepääs mälestisele päikesetõusust loojanguni (MuKS § 26 lg 2). Eelnõu seletuskirjas eraldi välja tuua avalikus ruumis paiknevad riiklikud kultuurimälestised liikide kaupa (ajaloo-, ehitus-, arheoloogia- ja kunstimälestised) Arvestada tuleb ka umbes 30 arheoloogilise leiupaigaga, mille puhul on algatatud mälestiseks tunnistamise menetlus. Andmed edastab amet 15.05.2015. Oluline on hinnata kultuurikeskkonna säilitamist tagavate tingimuste seadmise piisavust ja vajadusel teha KSH käigus täiendavaid ettepanekuid. Amet juhib tähelepanu reale analüüsimist vajavatele teemadele ja vajadusele hinnata planeeringu elluviimisega kaasneva võivad mõjusid: erinevate ajaperioodide kultuuripärandi kihistused ja nende väärtus; võimalikud arheoloogiliselt väärtuslikud alad; olemasolevad ja potentsiaalsed miljööväärtuslikud alad;	Arvestatakse ÜP ja KSH aruande koostamisel KSH programmi ptk 4.2.2 on täiendatud, käsitledes avalikus ruumis paiknevaid riiklikke kultuurimälestisi liikide kaupa KSH programmi ptk 4.2.2 on vastav alt täiendatud. Käsitletakse ÜP ja KSH aruande koostamisel Käsitletakse ÜP ja KSH aruande koostamisel lähtudes ÜP ülesandest ja täpsusastmest. ÜP ja KSH koostamisel võetakse aluseks olemasolevad uuringud ja analüüsid. Täiendavaid kultuuriväärtuste analüüse ja

Jrk nr	Asutus, kirja kuupäev ja number	Seisukoht KSH programmi kohta	KSH eksperdi kommentaar seisukohaga arvestamise kohta
		<p>ajalooliselt väärtuslikud objektid; maastikupilt (sh vaated ja vaatekoridorid); väärtuslike maastike piiride täpsustamine; ehitiste ja rajatiste kultuurilise eripära säilimine; 20. saj arhitektuuri seisukorra hindamine ja analüüs</p> <p>Amet pakub abimaterjalina kõigi ülalnimetatud teemade analüüsimiseks ameti poolt viimastel aastatel tellitud valdkondade inventeerimisi ja analüüse. Täiendavate küsimuste korral pöörduda ameti Harjumaa vaneminspektori poole</p>	<p>spetsiifilisi hinnanguid, mis ei vasta ÜP ülesandele ja täpsusastmele, ei teostata</p> <p>Võetud teadmiseks</p>
9.	Politsei- ja Piirivalveamet, 15.04.2015 nr 1.11-11/212-3	Esmatähtis on tähelepanu pööramine elukeskkonna turvalisusele, sh erinevate tegurite koosmõjule süütegude ja õnnetuste ärahoidmiseks. Soovitame ÜP LSK-sse lisada üldpõhimõttena täiendava punkti järgmises sõnastuses – ÜP koostamisel arvestada ÜP realiseerumisel kujunevate tegurite (koos)mõjuga elukeskkonna turvalisusele. PlanS § 9 lõikes 2 on loetletud DP ülesanded, mh kuritegevuse riske vähendavate nõuete ja tingimuste seadmine, kuid näiteks nõue ettepanekute tegemiseks liiklusturvalisuse tõstmiseks puudub. Kõnealuse lisapunktiga ÜP LSK-s soovime rõhutada turvalisusele tähelepanu pööramise vajadust võimalikult varajases planeerimise staadiumis.	LSK on vastavalt täiendatud. Arvestatakse ÜP koostamisel lähtuvalt ÜP ülesannetest ja täpsusastmest
10.	Terviseamet, 17.04.2015 nr 1.3-7/1949	<p>Olulist tähelepanu tuleb pöörata joogiveeallikatele, reoveekäitlusele ja erinevate reostusallikate likvideerimisele. Inimeste tervise kaitseks tuleb tagada kvaliteetne joogivesi, nõuetekohane reoveekäitlus joogivee kvaliteedi säilitamiseks ning vajadusel rakendada meetmeid joogivee kvaliteedi parandamiseks. Joogivee reostusohu vältimiseks tuleb tähelepanu pöörata nõukogudeaegsetele joogivee puurkaevudele ning vanadele ja amortiseerunud kanalisatsioonitorustikele. Salvkaevude reostustundlikkuse tõttu ei soovita amet uute salvkaevude rajamist joogiveeallikatena. Olemasoleva asustuse olulisel laiendamisel või uue planeerimisel arvestada joogivee ressursi olemasolu ja joogiveekvaliteedi nõuetega. Vältimaks joogivee lubatust kõrgema radionukliidide sisalduse negatiivset mõju tarbijate tervisele, soovitame uute puurkaevude kasutuselevõtul võimalusel kasutada nende veekihtide põhjavett, kus raadioloogilised näitajad on madalamad, või segada erinevate veekihtide vett.</p> <p>Supluskohad, nii ametlikud kui ka mitteametlikud, peavad vastama VVm 03.04.2008 nr 74 „Nõuded suplusveele ja supelrannale“ nõuetele. Supluskoha omanik või valdaja korraldab suplusvee seire vastavalt seirekalendrile. Andmed veekvaliteedi kohta kuuluvad avalikustamisele. Üldsusele ettenähtud teabe kättesaadavuse supluskohas tagab supluskoha omanik või valdaja.</p>	<p>Arvestatakse ÜP ja KSH aruande koostamisel</p> <p>Arvestatakse ÜP ja KSH aruande koostamisel</p>

Jrk nr	Asutus, kirja kuupäev ja number	Seisukoht KSH programmi kohta	KSH eksperdi kommentaar seisukohaga arvestamise kohta
		<p>Üldsuse teavitamise nõue kehtib ka mitteametlike supluskohtade kohta. Kui supluskohas ei teostata suplusvee uuringuid, siis tuleks suplejaid teavitada, et kasutatav veekogu ei ole enam supluskoht ning suplusvee kvaliteeti ei kontrollita.</p>	
		<p>Arvestada liiklusest tulenevate negatiivsete mõjudega (õhusaaste, müra, vibratsioon) ja tagada uutel planeeritavatel aladele kehtivad müra taotlustasemed. Arvestada, et ei ületata välisõhu saastatuse tasemetele ja vibratsioonile kehtestatud piirväärsi. Uute teede projekteerimisel arvestada liiklusest tulenevate negatiivsete mõjudega ja teostada trasside valik selliselt, et nii olemasolevad kui ka perspektiivse elamufunktsiooniga alad ei jääks piirnorme ületava müra- ja õhusaaste ning vibratsiooni aladele. ÜP koostamisel ja mõjude hindamisel tuleks sotsiaalobjektidele leida sobivamad asukohad, mis oleksid eemal müra- ja õhusaaste allikatest. Sotsiaalobjektide asukohad tuleks ÜP-s eraldi välja tuua ja joonistele märkida.</p>	Arvestatakse ÜP ja KSH aruande koostamisel
		<p>Elamuala ja tööstusala vahel peaks olema planeeritud puhverala, mis leevendaks tootmisest põhjustatud negatiivseid mõjusid ning tagaks elamualal normeeritud müra- ja välisõhu saastatuse tasemed. Õhusaaste puhul peab arvestama mitmest saasteallikast tuleneva võimaliku koosmõjuga. Puhverala võib olla kõrghaljastusega haljasala, äri- või ühiskondlike hoonete ala või muu müra suhtes mittetundlike hoonete ala. Soovitame olemasolevate ettevõtluspiirkondade (Kiiu ja Kuusalu tööstuspark) ja loodavate tööstusalade lähedusse müratundlikke hooneid mitte planeerida. Võimalike müraobjektidena käsitleda alajaamu. Probleemaatilised on eeskätt suured alajaamad ning vanemad ja väiksemad alajaamad, mis paiknevad elamutele lähedal.</p>	Arvestatakse ÜP ja KSH aruande koostamisel
		<p>Arvestada võimaliku valgusreostusega ja kavandada meetmed häirivuse vähendamiseks.</p>	Arvestatakse ÜP ja KSH aruande koostamisel
		<p>Aladel, kus radooni sisaldus pinnaseõhus ületab lubatud piirväärtuse (50 kBq/m³) tuleb elamute, olme- ja teiste samaotstarbeliste hoonete projekteerimisel eelnevalt teha detailsemad radooniriski uuringud.</p>	Arvestatakse ÜP ja KSH aruande koostamisel. KSH programmi peatükki 4.1.1 on täiendatud radooni teema käsitlusega ja väljavõttega radooniohu kaardist.
		<p>Soovitame lähtuda põhimõttest, et kaitsevöönditesse (riigimaanteed, kohalikud maanteed, elektriliinid jne) ei jääks elamumaid ega sotsiaalobjekte.</p>	Arvestatakse ÜP ja KSH aruande koostamisel

Jrk nr	Asutus, kirja kuupäev ja number	Seisukoht KSH programmi kohta	KSH eksperdi kommentaar seisukohaga arvestamise kohta
		Amet soovib planeerimisel jälgida, et ohtlike ettevõtete ohualadesse ei jääks elamuid ja sotsiaalasutusi.	Arvestatakse ÜP ja KSH aruande koostamisel
11.	Lennuamet, 17.04.2015 nr 4.6-8/15/1049	ÜP lähteseisukohtade eelnõu osas vastuväited puuduvad Lennundusseaduse § 35 kohaselt tuleb Lennuametiga kooskõlastada kõik üle 45 meetri kõrgust ehitist hõlmavad DP-d ja ehitusprojektid.	Võetud teadmiseks Arvestatakse ÜP koostamisel
12.	Harju Maavalitsus, 20.04.2015 nr 12-4/1283	Vaadatud läbi Kuusalu valla üldplaneeringu lähteseisukohad ja KSH programmi eelnõu, puuduvad maavanemal nende osas täiendavad märkused. Kuid seejuures palun arvestada menetluses oleva Harju maakonnaplaneeringuga 2030+ ning 01.07.2015 jõustuva uue planeerimisseadusega. Ühtlasi juhin tähelepanu asjaolule, et Kuusalu Vallavalitsus peab PlanS § 17 lg 3 p 2 alusel valla ÜP esitama maavanemale teiste kohalike omavalitsuste või riigiasutustega kooskõlastamise vajaduse määramiseks enne selle PlanS § 18 lõike 1 kohast vastuvõtmist.	Võetud teadmiseks Arvestatakse ÜP ja KSH aruande koostamisel Teadmiseks Kuusalu Vallavalitsusele
13.	Riigimetsa Majandamise Keskus, kuupäev vastavalt digitaallkirja kuupäevale (saabus 21.04.2015) nr 3-1.20/337	Juhime tähelepanu, et metsa majandamine toimub vastavalt metsaseadusele. Metsaseaduse § 23 ¹ „Keskonnaseisundi kaitseks määratud metsa majandamine“ sätestab: planeeringuga asula või elamu kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks määratud metsa majandamisel võib kohaliku omavalitsuse üksus kokkuleppel maaomanikuga planeeringuga seada piiranguid uuendusraie tegemisel raieliigile ning lageraie tegemisel langi suurusele ja raievanusele. Palume eeltooduga üldplaneeringu koostamisel arvestada. KSH programmi eelnõu osas täiendavaid ettepanekuid ei ole.	Arvestatakse ÜP ja KSH koostamisel Võetud teadmiseks
14.	Jõelähtme Vallavolikogu, 20.04.2015 nr 7-2/872-1	Kui KSH aruande ja ÜP koostamise käigus selgub, et oluline mõju ulatub Jõelähtme valla territooriumile, palume meile esitada nimetatud KSH aruanne ja ÜP kooskõlastamiseks.	Arvestamiseks ÜP ja KSH menetlemisel
15.	Siseministerium, 23.04.2015 nr 13-3/228-2	1. Palume LSK dokumentides täpsemalt selgitada, milline on vastavate analüüside ja neist tulenevate kaalutluse aluste seos KSH ja ÜP protsessiga – muuhulgas KSH programmi peatükis 4 esitatud keskkonnakirjelduse kontekstis, mille teemad osaliselt teostatavate analüüsidega kattuvad. Nõustume, et vastavate analüüside teostamine aitab eeldatavasti kaasa	Võetud teadmiseks

Jrk nr	Asutus, kirja kuupäev ja number	Seisukoht KSH programmi kohta	KSH eksperdi kommentaar seisukohaga arvestamise kohta
		tasakaalustatuma ja erinevaid mõjusid arvestava planeeringulahenduse koostamisele; läbi peaks olema mõeldud, kuidas on kavas analüüside tulemused seostada kaalutlusotsustega.	
		2. KSH programmi peatükis 7. Hindamismetoodika on välja toodud, et KSH teostamisel analüüsitakse kehtivate MP-de TP-de kooskõla ÜP-ga. Koostamisel on uus Harju maakonna-planeering 2030+, mille käigus hinnatakse vastavate planeeringute lahenduste aja- ja asjakohasust. Peame esmatähtsaks üheaegselt koostamisel oleva üld- ja maakonnaplaneeringu lahenduste sisulist kooskõla ja palume üldplaneeringu koostamisel tihedat koostööd teha Harju Maavalitsusega.	KSH programmi ptk 7 on vastavalt täpsustatud
		3. Peame oluliseks üleriigilise planeeringu Eesti 2030+ põhimõtete arvestamist ÜP-s.	Arvestatakse ÜP ja KSH koostamisel
		4. Palume ÜP koostamisel võtta arvesse viimase dekaadi jooksul aset leidnud ulatuslikku perspektiivse elamumaa kavandamist. Samuti palume arvestada prognoositavaid rahvastikuprotsesse, mille kohaselt rahvaarv valdavas osas Eesti piirkondades tulevikus oluliselt kahaneb ja vananeb.	Arvestatakse ÜP ja KSH koostamisel
		Planeeringulahenduse ja KSH aruande valmimisele aitab kaasa pidev sisuline koostöö huvipooltega ja avalikkuse kaasamine.	Arvestatakse ÜP ja KSH koostamisel
16.	Keskonnaamet, 23.04.2015 nr HJR 6-8/15/7062-2	<p>1. KSH menetluse lahutamatuks osaks on KSH algatamisest teavitamine. Seetõttu palume planeeringu KSH programmi heakskiitmiseks esitamisel lisada materjalidele ka KSH avalikustamise teated (sh ajalehtede kuulutused, kui ka KeHJS § 33 lõikes 6 nimetatud asutuste teavitamine), sest see kiirendab Keskonnaametil programmi heakskiitmise menetlust. Selgitame, et KSH algatamise otsusest teavitatakse KeHJS § 35 lg 6 kohaselt 14 päeva jooksul otsuse tegemisest arvates ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ja vähemalt ühes üleriigilise või kohaliku levikuga ajalehes ning liht- või tähtkirjaga käesoleva seaduse § 33 lõikes 6 nimetatud asutusele.</p> <p>2. Palume KSH programmis välja tuua KSH programmi avalikustamise teated vastavalt KeHJS § 37 lg 1.</p>	Kuusalu valla ÜP ja KSH menetlus on ühitatud. Seetõttu ei ole mõistlik algatamise ja avalikustamise teateid KSH programmis (ega ka edaspidi KSH aruandes) dubleerida. KSH programmi sisu määravad KeHJS-e § 36 lg 2 § 39 lg 1 ning need ei hõlma algatamisest ja avalikustamisest teavitamise teateid. KSH programmis on kirjas, et KSH algatamisest ja avalikustamisest teavitamise materjalid menetluse õigsuse kontrollimiseks edastab Kuusalu Vallavalitsus (KSH koostamise korraldaja) järelevalvajale <u>koos KSH programmiga</u> (mitte KSH programmi

Jrk nr	Asutus, kirja kuupäev ja number	Seisukoht KSH programmi kohta	KSH eksperdi kommentaar seisukohaga arvestamise kohta
			lisadena) selle esitamisel heakskiitmisele. Teadmiseks, et KeA teised regioonid (nt Pärnu-Viljandi, Põlva-Valga-Võru) on pidanud sellist praktikat planeeringute ja nende KSH-de ühitatud menetlemisel seadusega kooskõlas olevaks ja mõistlikuks ning see ei ole aeglustanud menetluse õigsuse kontrollimist ja KSH programmi/aruande heakskiitmise menetlust. KSH programmile lisatakse Kuusalu valla ÜP ja KSH algatamise otsus (Lisa 1), seisukohtade küsimisega seotud kirjad (Lisa 11 ja Lisa 12) ning KSH programmi avalikustamise sisulise poolega seotud kirjavahetus (Lisa 13) ja avaliku arutelu protokoll (Lisa 14).
		<p><u>Ettepanekud ÜP edasiseks menetlemiseks:</u></p> <p>1. Käesoleval ajal kehtib PlanS, mille kohaselt on ÜP ülesandeks maareformiseaduse tähenduses tiheasustusega alade määramine (PlanS § 8 lg 3 p 5), 01.07.2015 kehtima hakkava PlanS-i § 75 sätestab, et ÜP-ga määratletakse maareformiseaduse ja LKS-i kohased tiheasustusega alad. Arvestades, et ÜP sisulise menetlemisega ei ole alustatud teeme ettepaneku, et ÜP-ga määratakse maareformiseaduse ja LKS-i mõistes tiheasustusalad.</p>	Seadusemuudatusest tulenev töömahu suurenemine on ÜP ja KSH konsultandi jaoks lisatöö, mis vajab lisalepingut ja täiendavat finantseerimist.
		2. Palume KOV-il kaaluda ka teiste teemade käsitlemist, mis on välja toodud 01.07.2015 kehtima hakkavas PlanS §-is 75, kuid mida ei käsitle hetkel kehtiv PlanS-i § 8.	Seadusemuudatusest tulenev töömahu suurenemine on ÜP ja KSH konsultandi jaoks lisatöö, mis vajab lisalepingut ja täiendavat finantseerimist.
		3. Elamurajoonide ja sotsiaalobjektide projekteerimisel palume arvestada (sea)farmide tegevusega kaasneva võimaliku lõhnaäiringute tekkega ning kavandada täiendavad meetmed lõhnaäiringute vähendamiseks.	Planeerimisel arvestatakse olemasolevate farmide võimaliku mõjuga. Selle vajadusele juhtis tähelepanu ka Terviseamet oma seisukohas. Meetmeid lõhnaäiringute vähendamiseks saab kavandada lähtudes ÜP ülesannetest ja täpsusastmest

Jrk nr	Asutus, kirja kuupäev ja number	Seisukoht KSH programmi kohta	KSH eksperdi kommentaar seisukohaga arvestamise kohta
		<p>4. ÜP peab kajastama kõiki keskkonnaregistris arvele võetud maavara varusid (aktiivne ja passiivne), seda nii tarbevaruna, reservvauna kui ka prognoosvaruna. Andmed on kättesaadavad Maa-ameti maardlate rakenduse kaudu. Harju maakonnas on võrreldes ülejäänud Eestiga suurem ehitusmaavarade nõudlus, mis survestab uute karjääride avamist. Samas on ka asustustihedus Harju maakonnas suurim, mis tekitab pingeid kohalike kogukondade ja arendajate vahel. Üks viimase aja tähelepanuväärsem näide on Jõelähtme vallas Jägala lubjakivikarjääri taotlusega seonduv. Ühelt poolt tuleb kohalike kogukondade arvamust arvestada, kuid selge on ka see, et kusagilt peab ehitusmaavarasid kaevandama. Seega on vajalik leida võimalusi nende vastandlike huvide tasakaalustamiseks.</p>	<p>Võetakse teadmiseks. ÜP ülesanne ei ole lahendada riigi huvide või kaevandajate erahuvid ja kogukonna vahelisi vastuolusid. Kuni riigi ega maakonna tasandil ei ole hinnatud (ehitus) maavarade varustuskindlust ning määratud sellest lähtuvalt kaevandamise vajadust ja prioriteete, saab ÜP-s ja selle KSH-s välja tuua ainult võimalikud konfliktikohad. Keskkonnaministeerium on maakonnaplaneeringute koostamise käigus esitanud seisukoha (26.01.2015 memo), et kaevandamise küsimistega tegeletakse juhtumipõhiselt, sest vastavad üldistavad analüüsid ja vajalik maapõuestrateegia puuduvad. Seega saab maavarade kaevandamise mõjusid hinnata kaevandamislubade menetlemise käigus KMH-des. Võimalusel tugineme koostamisel olevale maakonnaplaneeringule, kui seal on määratletud maardlate ja maavaravaru kaevandamisest mõjutatud alade kasutustingimused (PlanS § 7 lg 3 p 9)</p>
		<p>5. Keskkonnaministri 02.07.2009 käskkirjaga nr 1080 on kinnitatud alla 2000 inimekvivalendiga (i.e) reoveekogumisalad ning keskkonnaministri 02.07.2009 käskkirjaga nr 1079 on kinnitatud üle 2000 i.e-ga reoveekogumisalad. Juhime tähelepanu, et ÜP joonistel peavad kajastuma veeseaduse § 24¹ lg 3 kohaselt keskkonnaministri käskkirjadega kinnitatud reoveekogumisalade piirid koos perspektiivsete ühiskanalisatsiooniga kaetavate aladega, mis ei ole määratud reoveekogumisalaks. Täpsem teave asub KeM-i kodulehel.</p>	<p>Arvestatakse ÜP koostamisel.</p>

Jrk nr	Asutus, kirja kuupäev ja number	Seisukoht KSH programmi kohta	KSH eksperdi kommentaar seisukohaga arvestamise kohta
		<p>6. Näeme vajadust täpsustada ÜP-s rohevõrgustiku paiknemist, sest kehtivas Kuusalu valla ÜP-s ei ole sisuliselt rohevõrgustikku käsitletud. Soovitame rohevõrgustiku täpsustamiseks kaasata loomastikueksperdid, et maksimaalselt tagada planeeringusse kantava rohevõrgustiku toimimine ning rändeteede ja koridoride vajadusele ja tegelikkusele vastavus. Rõhutame vajadust tagada rohevõrgustiku toimimine naaberomavalitsuste ÜP-de kohaselt kavandatud rohevõrgustikega. Joonobjektidega läbistatud kohtades tuleb vajadusel esitada rohekoridori toimimist tagavad meetmed. Peame oluliseks leida optimaalsed leevendusmeetmed.</p>	<p>Arvestatakse ÜP ja KSH koostamisel. Kasutatakse olemasolevat informatsiooni, täiendavaid uuringuid läbi viima ei hakata.</p>
		<p>7. ÜP põhijoonistele tuleb kindlasti kanda kõik valda kavandatavad teed ja tänavad, raudteed, tehnovõrgud jm joonobjektid. Planeeritavad joonobjektid märkida koos vastavate piiranguvöönditega.</p>	<p>Arvestatakse ÜP koostamise käigus. Joonobjektide piiranguvööndite kandmine ÜP põhijoonisele sõltub sellest, kas need on joonise mõõtkava ja ÜP täpsusastet arvestades loetavad.</p>
		<p>8. Soovitame kaaluda Lahemaa RP väärtuslike ja väga väärtuslike külaosade määramist miljööväärtuslikeks hoonestusaladeks.</p>	<p>Kaalutakse ÜP koostamise käigus.</p>
		<p>9. Juhime tähelepanu, et LKS § 53 lg 1 alusel on I ja II kaitsekategooria liigi isendi täpse elupaiga asukoha avalikustamine massiteabevahendites keelatud.</p>	<p>Maakonnaplaneeringute koostamise käigus 26.01.2015 KeM-is toimunud koosolekul lepiti kokku, et I ja II kaitsekategooria kaitsealuste liikide püsielupaiku kajastatakse planeeringu joonistel ühe tingmargiga – „kaitsealune objekt“, mis on oluline teave/piirang ning aluseks maakasutuse ja tegevuste edasisel planeerimisel. Lähtudes sellest soovitab KSH ekspert ÜP joonistele kanda kõik kaitsealuste liikide püsielupaigad ilma liiki ja kategooriat eristamata. Planeering annab ruumiliselt vale signaali, kui I ja II kategooria kaitstavate liikide elupaiku ei ole joonisele kantud. Püsielupaikades kehtib sama kaitsereežiim kui kaitsealadel, ja planeeringu seisukohalt</p>

Jrk nr	Asutus, kirja kuupäev ja number	Seisukoht KSH programmi kohta	KSH eksperdi kommentaar seisukohaga arvestamise kohta
			on igati asjakohane nende piirangute näitamine. Samuti on ÜP mõõtkava selline, et selle abil ei ole võimalik isendi täpset elupaiga asukohta tuvastada.
		10. Väärtuste lähteseisukohtade joonise (LS_joonis_vaartused) kohta märgime alljärgnevat: a. Küsitav on supelranna asukoht Pudisoo jõest läänes roostunud alal Tapurla ja Juminda vahel. Esitatud materjalidest ei selgu, kas supelrannana märgitud kohad on kooskõlas Vabariigi Valitsuse 03.04.2008 määrusega nr 74 „Nõuded suplusveele ja supelrannale“. b. Viru raba rada on näidatud ühesuunalisena, kuid rada kulgeb rabast lääne poolt ka tagasi.	a. Joonisel toodud ujumiskohad ei ole kooskõlas Vabariigi Valitsuse 03.04.2008 määrusega nr 74 „Nõuded suplusveele ja supelrannale“ b. Joonisele on lisatud rabast läänes kulgev rada
		11. Taristu lähteseisukohtade joonisel (seletuskirja järgi on tegemist praeguse situatsiooniga) kajastatakse Andineeme sadamat. Juhime tähelepanu, et tegelikult on antud kohas lautrikoht. KeA andmetel on Hara saarel üks sadam ning seal ei ole lautrikohta.	Joonisel on tingmärke korrigeeritud.
		12. Lisa 9 „Kuusalu valla territooriumil asuvad Natura 2000 võrgustiku alad“ kohta märgime täpsustuseks: a. Lahemaa RP KKK on koostamisel, kinnitatakse 2015.a lõpus; b. Loxsa linn ei ole loodus- ega linnuala koosseisus; c. Ohepalu loodusala ja Ohepalu linnuala uus KKK on koostatud, kuid kinnitamata; d. Ohepalu LKA kaitse-eeskiri on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 07.03.2014 määrusega nr 34.	Lisa 8 on vastavalt täpsustatud. Teave, et Loxsa linn on Lahemaa loodus- ja linnuala koosseisus, pärines keskkonnaregistrist. Soovitav on asjaomastel vastutavatel asutustel riiklikus registris olevad ebatäpsused korrigeerida (tõenäoliselt ei ole omavahel kooskõlas loodus- ja linnuala ning Loxsa linna piirid). Siis ei oleks vaja korduvalt ja juhtumipõhiselt selliseid vigu parandada.
		13. ÜP eelnõus on kirjas, et soovitakse veelgi suurendada juurdepääsu ja avatust merele/ siseveekogudele, soodustades rannikule ehitamist ning lautrikohtade ja väikesadamate rajamist. KSH eelnõus tuuakse välja, et vallas on juba praegu olemas 8 väikesadamat, kuid neist on registreeritud sadamaregistris üksnes 3. Sellest saab järeldada, et potentsiaali väikesadamate arenguks on ka ilma uute väikesadamate rajamiseta. Ühtlasi kajastatakse ÜP eelnõu seisukohtades, et soovitakse (tsiteerime): "Soodustada energiat ja ressursi säästvaid lahendusi, eelistades olemasoleva	ÜP LSK eelnõu sõnastust on korrigeeritud.

Jrk nr	Asutus, kirja kuupäev ja number	Seisukoht KSH programmi kohta	KSH eksperdi kommentaar seisukohaga arvestamise kohta
		ehitatud keskkonna laiendamist, tihendamist või taaskasutusele võtmist, olemasoleva taristu ärakasutamist uute asustamata alade kasutuselevõtu asemel". Sellest tulenevalt peaks ÜP-s eelnevalt viidatud merele/siseveekogudele ligipääsu laiendamise punkti ümber sõnastama näiteks alljärgnevalt: "(---) soodustades olemasolevate lautrikohtade ja väikesadamate korrastamist ja kasutuselevõttu".	
17.	Kaitseministeerium, 27.04.2015 nr 12.2-1/15/1336	<i>Kiri on asutusesiseseks kasutamiseks.</i>	KSH programmi on täiendatud riigikaitse objektide kirjeldusega (ptk 4.3.9) ning KaMin on lisatud huvitatud isikute loetellu (Tabel 15). Teiste seisukohtadega arvestatakse ÜP ja KSH koostamisel lähtudes ÜP ja KSH täpsusastmest ning ülesannetest.
18.	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, 27.04.15 nr 1.10-17/15-00152/101	Puuduvad täiendavad ettepanekud. Ministeeriumi haldusala asutus Maanteeamet on oma arvamuse saanud (07.04.2015.a kiri nr 15-5/15-00140/027), palume sellega programmi eelnõu täpsustamisel arvestada.	Võetud teadmiseks. Maanteeameti seisukohaga arvestamise kohta vt tabelis eespool.
19.	Maa-amet, 24.04.2015 nr 6.2-3/4537	Kuusalu vallas on ligikaudu 420 ha maad, mille osas Maa-amet on alustanud maa riigi omandisse jätmise menetlused ning ligikaudu 940 ha riigivaraks vormistatud maad, mille riigivara valitseja on Keskkonnaministeerium ja valitsema volitatud asutus Maa-amet. Lisaks jääb valla territooriumile MaaRS § 31 lõike 2 tähenduses jätkuvalt riigi omandis olevaid maid. Arvestades eeltoodut on Maa-amet suure hulga Kuusalu vallas asuvate maade omaniku esindaja. Käesolevaga peame vajalikuks rõhutada, et planeeringulahendust koostades ei tohi ühegi teise maaomaniku huve ilma põhjendatud ja kaalutletud vajaduseta eelistada riigi huvidele. Juhul, kui kitsendusi ja piiranguid põhjustavate ja maakasutust piiravate objektide asukoht kavandatakse riigimaale, siis tuleb esitada vastavad põhjendused ning pakkuda välja riigimaad kõige vähem kitsendavad lahendused. Märgime, et Maa-amet riigivara valitsema volitatud asutusena ei pea võimalikuks aktsepteerida Maa-	Võetakse teadmiseks. Võetakse teadmiseks ja arvestatakse ÜP täpsusastmest lähtuvalt.

Jrk nr	Asutus, kirja kuupäev ja number	Seisukoht KSH programmi kohta	KSH eksperdi kommentaar seisukohaga arvestamise kohta
		<p>ametile volitatud maaüksuste ümberplaneerimist vähemväärtuslikeks maa-aladeks.</p>	
		<p>Iga konkreetse maa-ala planeerimisel tuleb kaaluda majanduslikke, sotsiaalseid, funktsionaalseid, esteetilisi, liiklustehnilisi, looduslikke, õiguslikke jms aspekte ning tegureid ning käsitleda neid tasakaalustatud alustel. Sealjuures peab kohalik omavalitsus lähtuma lähipiirkonna planeerimisvajadustest laiemalt. Eriti puudutab see reformimata riigimaale eesmärgistatud kasutusotstarbe leidmist, mis oleks vajalik ja kasulik lähtudes nii valla kui ka riigi huvidest. Perspektiivselt munitsipaalomandisse taotletavate maa-alade maakasutuse juhtotstarbed soovitame planeerida pigem detailsemalt, et kiirendada ja lihtsustada hilisemat maa munitsipaalomandisse andmise menetlust.</p>	<p>Võetakse teadmiseks ja arvestatakse ÜP täpsusastmest lähtuvalt.</p>
		<p>Maapõueseaduse (edaspidi MaaPS) § 63 lõike 4 kohaselt, kui planeeritaval maa-alal asub keskkonnaregistri maardlate nimistus olev maardla või selle osa, kooskõlastatakse üldplaneering PlanS sätestatud korras Keskkonnaministeeriumi või keskkonnaministri volitatud isikuga. Keskkonnaminister on oma 12.11.2010 käskkirjaga nr 1622 andnud Maa-ametile volituse kooskõlastada maakonnaplaneeringuid, üldplaneeringuid või detailplaneeringuid, kui planeeritav maa-ala asub keskkonnaregistri maardlate nimistus oleval maardlal või selle osal.</p>	<p>Võetakse teadmiseks.</p>
		<p>Kuusalu valda jääb keskkonnaregistri andmetel osaliselt või täielikult kokku 24 maardlat. Üldplaneeringu joonisele Väärtused on kantud ainult 11 maardla piirid. Palume kanda joonisele Väärtused kõik keskkonnaregistris arvel olevate maardlate piirid. Selleks, et edaspidises planeerimisprotsessis oleks võimalik arvestada keskkonnaregistri maardlate nimistus olevate maardlatega, palume üldplaneeringu jooniste koostamisel kasutada keskkonnaregistris arvelolevate maardlate piire. Keskkonnaregistri seaduse § 6 kohaselt peab planeeringute koostamisel kasutama üksnes keskkonnaregistrisse kantud keskkonnaandmeid. Üldplaneeringu ja KSH aruande koostamise lihtsustamiseks soovitame küsida keskkonnaregistri maardlate nimistust ajakohane väljavõte.</p>	<p>ÜP lähteseisukohtade joonist korrigeeritakse.</p>
		<p>Keskkonnaministeeriumi poolt on 2010. aastal koostatud ehitusmaavarade kasutamise riiklik arengukava 2011-2022, mis on kättesaadav elektroonselt aadressil http://www.envir.ee/sites/default/files/ehitusmaavarade_kasutamise_riiklik_arengukava_2011-2020.pdf. Vabariigi Valitsus kiitis ehitusmaavarade kasutamise riikliku arengukava heaks 10.03.2011.</p>	<p>Võetakse teadmiseks.</p>

Jrk nr	Asutus, kirja kuupäev ja number	Seisukoht KSH programmi kohta	KSH eksperdi kommentaar seisukohaga arvestamise kohta
		<p>Arengukavas on välja toodud liiva, kruusa ja karbonaatsete ehitusmaavarade puudujääk Harju maakonnas. Arvestades piirkonna ehitusmaavara defitsiiti ja vajadust kaitsta arvelolevat maavaravaru ning olemasolevat olukorda, palume üldplaneeringu koostamisel arvestada ka Ehitusmaavarade riikliku arengukava 2011-2022 aruandes tooduga.</p>	
		<p>Palume üldplaneeringu ja selle KSH koostamisel arvestada käesolevas kirjas esitatud ettepanekute ning MaaPS §-i 62 sätetega, mille kohaselt tuleb maapõue seisundit ja kasutamist mõjutava tegevuse korraldamisel tagada keskkonna-registris arvele võetud maavara kaevandamisväärsena säilimine ja juurdepääs maavaravarule. Nimetatud seaduse § 62 lõike 3 järgi võib Keskkonnaministeerium maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat püsiva iseloomuga tegevust lubada üksnes juhul, kui kavandatav tegevus ei halvenda maavaravaru kaevandamisväärsena säilimise või maavaravarule juurdepääsu osas olemasolevat olukorda.</p>	Võetakse teadmiseks.
		<p>Ühtlasi täname Teid Maa-ameti teavitamise ja planeeringumenetlusse kaasamise eest ning palume edastada kogu Kuusalu valla üldplaneeringu dokumentatsioon enne planeeringu PlanS § 18 kohast vastuvõtmist Maa-ametile läbivaatamiseks ning seisukoha andmiseks. Maa-amet aktsepteerib planeeringumaterjalide ja juurde kuuluvate menetlusdokumentide edastamist ka digitaalselt aadressile: maaamet@maaamet.ee. Kui planeeringumaterjalid on võimalik kättesaadavaks teha interneti kaudu, siis ei pea dokumentide faile eraldi esitama ja piisab kaaskirjas märgitud dokumentide veebi- või serveriaadressist.</p>	Võetakse teadmiseks. Planeeringu kooskõlastamine ametiasutustega enne selle vastuvõtmist kuulub enesestmõistetavalt planeeringuprotsessi hulka.
20.	Keskkonna-inspektsioon, 23.04.2015 nr -Ha-6-17/223-2	Eelnõu osas ettepanekuid ja kommentaare ei ole.	Võetud teadmiseks.
21.	Keskkonnaministeerium, 29.04.2015 nr 11-2/15/2667-2	<p>1. Palume KSH programmis nimetada kõik isikud ja asutused, kellelt on küsitud seisukohta KSH programmi sisu osas.</p> <p>2. Pinna- ja põhjaveele avalduva mõju osas peab programmis kajastuma ka planeeringust tulenevate võimalike mõjude hinnang pinna- või põhjaveele kohalduvatele keskkonnamärgidele. Veeseaduse kohaselt peab pinna- ja põhjavesi olema heas seisundis ehk vastama veeseaduse kohastele keskkonna-eesmärkidele. Üldplaneeringuga ei saa kavandada tegevusi, mis</p>	<p>On nimetatud – vt ptk 9.2.</p> <p>Arvestatakse ÜP koostamisel ja KSH läbiviimisel.</p>

Jrk nr	Asutus, kirja kuupäev ja number	Seisukoht KSH programmi kohta	KSH eksperdi kommentaar seisukohaga arvestamise kohta
		seavad keskkonnaeesmärkide saavutamise ohtu või halvendavad veekeskonna-seisundit. Mõju hindamise osas tuleb hinnata kavandatavate tegevuste võimalikku mõju. Juhul, kui kavandatavad tegevused toovad kaasa ohu pinna- või põhjavee keskkonnaeesmärkide saavutamisele või põhjustavad nende halvenemist, tuleb planeeringus esitada ka asjakohased põhjendused ja selgitused (veeseadus § 3 ¹²). Selgitused ja põhjendused tuleb esitada kõikide nõutud tingimuste kohta, et oleks võimalik hinnata nende tingimuste täitmist.	
		3. Kuusalu valla ÜP lähteseisukohtades ja KSH-s tuleb arvestada planeeringust tuleneva võimaliku mõjuga maardlatele.	Arvestatakse nii ÜP mõjuga maardlatele kui ka maardlate mõjuga ÜP-le – maardlad on nii mõjuallikad kui ka mõjutatavad keskkonnaelemendid.
		4. Välisõhu saastamise hindamisel tuleb arvestada lisaks loastatud tegevusele ka teede seisundi ja liiklusvoo mõju välisõhule.	Arvestatakse.
		5. Juhime tähelepanu, et Kuusalu valla territooriumile jääb ka mitmeid projekteeritavaid kaitsealasid. Looduskaitseadus § 8 lg 6 kohaselt on haldusorganil, kellele on esitatud taotlus muu haldusakti andmiseks, mis võib mõjutada ettepanekus nimetatud loodusobjekti seisundit, õigus peatada haldusakti andmise menetlus. Lähtuvalt kirjutatust, palume peatükis 4.1.6. (kaitsealade juures) käsitleda ka projekteeritavaid kaitsealasid ning arvestada nendega planeerimisel ja ÜP KSH koostamisel.	Ptk 4.1.6 on täiendatud. Arvestatakse ÜP ja KSH koostamisel.
		6. Peatükis 4.1.8. juhime tähelepanu sellele, et hetkel on käimas maakonnaplaneeringute, sealhulgas rohevõrgustiku sidususe, ülevaatamine ja vajadusel täiendamine. Rohevõrgustiku planeerimisel soovime teha koostööd maakonnaplaneeringu ja selle KSH koostajatega, et saavutada sünergia rohevõrgustiku planeerimisel. Mõju hindamisel palume eraldi tähelepanu pöörata sellele, kas ja kuidas aitab planeering kaasa rohevõrgustiku sidususe säilimisele ning vajadusel teha ettepanekuid sidususe säilimise tagamiseks.	Arvestatakse ÜP ja KSH koostamisel.
		7. Võimalusel palume KSH aruandes selgelt välja tuua, kas planeering arvestab aruandes esitatud soovitustega mõjude leevendamiseks ja minimeerimiseks.	Võimalusel käsitletakse KSH aruandes.
		8. Juhul, kui üldplaneeringuga soovitakse vähendada veekogude ranna ja kalda ehituskeeluvööndit, palume KSH aruandes hinnata vähendamise mõju loodusele.	KSH käigus hinnatakse tasakaalustatult mõjusid looduskeskkonnale ning sotsiaalsele ja majanduskeskkonnale.

Jrk nr	Asutus, kirja kuupäev ja number	Seisukoht KSH programmi kohta	KSH eksperdi kommentaar seisukohaga arvestamise kohta
		9. Peatükis 6.1, kus räägitakse Natura hindamise põhimõtetest, soovitame selgitusena välja tuua, et Natura hindamise kontekstis tähendab oluline mõju ala kaitse-eesmärgi kahjustamist (C-258/11, riigikohtu lahend 3-3-1-56-12).	Ptk 6.1 on täiendatud.
		10. Planeeringu lähteülesandest lähtuvalt tuleb planeerimisel analüüsida nõudeid ehitamiseks alvarite alal, rohevõrgustikus ja kaitsealadel. Samuti tuleb läbi planeeringu luua võimalikud ühtsed põhimõtted rahvuspargi alale jäävate Nõukogude Liidu aegsete kasutamata hoonete, sealhulgas militaarobjektide, kasutusele võtmiseks. Palume nimetatud teemadele eraldi tähelepanu pöörata ka KSH aruandes.	Arvestatakse ÜP ja KSH koostamisel.

9.3. Ülevaade KSH programmi avalikustamisest ja selle tulemustest

Kuusalu Vallavalitsus teavitas ÜP lähteseisukohtade ja KSH programmi eelnõu avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu toimumisest. Avalikustamisest teavitamise menetlusdokumente (teavitamise kirjad, kuulutused, teated jms) KSH programmile ei lisata. Need esitab vallavalitsus Keskkonnaametile menetluse läbiviimise nõuetekohasuse kontrollimiseks koos käesoleva KSH programmiga.

Käesolevas peatükis antakse ülevaade KSH programmi avalikustamise protsessist (avaliku väljapaneku aeg, materjalidega tutvumise võimalused, avaliku arutelu aeg ja koht, avalikustamisest teavitamine jms) ja käsitletakse avaliku väljapaneku käigus laekunud arvamusi ning antakse ülevaade nende arvestamisest või arvestamata jätmise põhjendustest (vt Tabel 17).

Planeeringu lähteseisukohtade ja KSH programmi eelnõuga oli võimalik tutvuda ajavahemikus 03.-17.08.2015 Kuusalu valla veebilehel <http://www.kuusalu.ee/> ja Kuusalu Vallavalitsuses tööajal.

Planeeringu lähteseisukohtade ja KSH programmi kohta sai esitada ettepanekuid, vastuväiteid ja küsimusi kuni 17.08.2015.a posti teel (Kuusalu Vallavalitsus, Mõisa tee 17, Kiiu alevik, 74604 Kuusalu vald) või e-postiga aadressil vallavalitsus@kuusalu.ee. Avalikustamise käigus kirjalikult laekunud arvamustele ja ettepanekutele vastas Kuusalu Vallavalitsus kirjalikult. Kõik nimetatud kirjad on lisatud KSH programmile (vt Lisa 13).

Kuusalu ÜP KSH programmi ja planeeringu lähteseisukohtade avalik arutelu toimus 17.08.2015.a algusega kell 17.00 Kuusalu Vallavalitsuses. Avalikul arutelul osalejad registreeriti ja koostati koosoleku protokoll (vt Lisa 14). Peamised teemad, mis avalikul arutelul tõstatati, olid järgmised:

- täiendavate elamualade kavandamine;
- vastuolud seoses maardlatega;
- riigikaitselised objektid;
- rannaala arendamine, väikesadamad;
- rohevõrgustiku säilimise olulisus, maakasutustingimused rohevõrgustiku alal;
- korralduslikud küsimused, sh ÜP koostamise töögruppide moodustamine ja koostöö huvigruppidega.

Avaliku arutelu käigus ei esitatud KSH programmi kohta ettepanekuid, küsimusi ega vastuväiteid, mille alusel oleks vaja programmi muuta.

Tabel 17. Ülevaade Kuusalu valla ÜP KSH programmi avaliku väljapaneku ajal laekunud ettepanekutest, vastuväidetest ja küsimustest

Jrk nr	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Arvamus KSH programmi kohta	KSH eksperdi kommentaar arvamusel arvestamise kohta
1.	Kaitseministeerium (KaM), 14.08.2015 nr 12.2-1/15/3223	ÜP KSH programmi eelnõu kohta esitatud seisukohtadega on arvestatud ja need on kajastatud KSH programmis. KaM esitab sõnastuslikku laadi muudatused KSH programmi ptk 4.3.9. <i>Riigikaitse objektid</i> kohta KSH programmi kontaktisikule Eike Riisile.	Võetud teadmiseks. Sõnastuslikud täpsustused on KSH programmi sisse viidud.
2.	Põllumajandusministeerium (PM), (kuupäev digiallkirjas, vallavalitsuses reg. 11.08.2015) nr 9.4-4/6765-1	PM nõustub ÜP LSK-s ja KSH programmis kavandatud seisukohtadega, kuna lubate varem esitatud ettepanekutega arvestada ÜP koostamise etapis.	Võetud teadmiseks.
3.	Põllumajandusamet, 07.08.2015 nr 14-18/2631-1	Ettepanekud puudutavad ÜP koostamist.	Arvestamiseks ÜP koostamisel.
4.	Keskonnaamet, 14.08.2015 nr HJR 6-8/15/7062-4	1. Keskonnaamet ei nõustu täielikult KSH eksperdi kommentaariga meie ettepanekute kirja punktide 1 ja 2 puhul (märkused KSH programmi kohta). Kõigepealt juhime tähelepanu, et KeHJS § 36 lõige 2 ning § 39 lõige 1 sätestavad, mida KSH programm peab sisaldama ja mis materjalid tuleb koos programmiga selle heakskiitmisel esitada. Avalikustamise teadete lisamine kiirendab programmi ja hiljem ka aruande heakskiitmise menetlust. Siinkohal ei ole niivõrd oluline, kas nimetatud materjalid lisatakse programmi või esitab strateegilise planeerimisdokumendi koostaja need koos programmiga. Hea tava on see, et KSH programmi või aruandega (olgu see siis programmi lisana või koos programmiga) esitataks kõik avalikustamise teated.	Tegemist on ilmselt arusaamatuse või möödarääkimisega. Konsultant ei ole kunagi väitnud, et Keskonnaametile ei esitata avalikustamise teadaandeid. Tegemist on ÜP ja KSH ühitatud menetlusega, seega on menetlusdokumendid ÜP ja KSH jaoks ühised. Menetlust (sh avalikustamist) korraldab Kuusalu Vallavalitsus, kelle ülesanne on muuhulgas ÜP ja KSH menetlusdokumentide koondamine, säilitamine ja järelevalvajatele (KSH – Keskonnaametile, ÜP – Harju Maavalitsusele) esitamine. Menetlusdokumentide kogumine ei ole konsultandi ülesanne. Samuti ei ole otstarbekas, kui vallavalitsus saadab kõik menetlusdokumendid konsultandile, kes need siis vallavalitsusele koos KSH programmiga/aruandega tagasi saadab. Kuusalu Vallavalitsus esitab ÜP ja KSH menetlusdokumendid, sh avalikustamise teadaanded, menetluse õigsuse kontrollimiseks Keskonnaametile koos KSH programmiga/aruandega, kui see esitatakse heakskiitmiseks.

Jrk nr	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Arvamus KSH programmi kohta	KSH eksperdi kommentaar arvamusel arvestamise kohta
		<p>2. KSH programmi peatükis 9.2 tabelis 15 on kirjutatud, et seaduse muudatusest tulenev töömahu suurenemine on üldplaneeringu ja KSH konsultandi jaoks lisatöö, mis vajab lisalepingut ja täiendavat finantseerimist. Selgusetuks jääb, kas antud küsimus on läbi arutatud kõigi üldplaneeringu ja KSH koostamise osapooltega (sh ka strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldajaga) või tegu ainult KSH eksperdi seisukohaga? Selgitame omalt poolt veel, et 01.07.2015 kehtima hakanud planeerimisseaduse §-s 75 välja toodud teemade käsitlemine oleks asjakohane ka seetõttu, et Kuusalu valla üldplaneeringu näol on tegemist planeeringuga, milles määratakse valla arengu põhisuunad ja tingimused pikemaks perioodiks.</p>	<p>Seaduse muudatusest tulenev töömahu suurenemine on tellija (Kuusalu Vallavalitsus) ja konsultandi (Skepast&Puhkim AS) vahelise lepingu, mitte kõigi ÜP ja KSH koostamise osapoolte (vt Tabel 1) küsimus. Konsultant on tellijaga seda teemat arutanud. Ka tellija mõistab, et otstarbekas on ÜP-d koostada uue planeerimisseaduse §-s 75 sätestatud üldplaneeringu ülesannetest lähtuvalt.</p>
		<p>3. Ei saa nõus olla KSH eksperdi kommentaariga, et ÜP ülesanne ei ole lahendada riigi huvide või kaevandajate erahuvide ja kogukonna vahelisi vastuolusid. Planeerimisseaduse § 8 lõike 3 punkti 3 kohaselt on üldplaneeringu ülesandeks maa- ja veealadele üldiste kasutamise- ja ehitustingimuste, sealhulgas maakasutuse juhtotstarbe ning vajaduse korral hoonestuse kõrguspiirangu ja muude tingimuste määramine. Leiame, et kohalik omavalitsus saab läbi üldplaneeringu mõistlikul viisil leida võimalusi vastandlike huvide tasakaalustamiseks.</p>	<p>ÜP-ga seatakse maa- ja veealade üldised kasutamise- ja ehitustingimused, nagu seadus ette näeb, ning püütakse ka leida lahendused vastandlike huvide tasakaalustamiseks niivõrd, kui võimalik. Kui aga näiteks riigi ametiasutused (nt Maa-amet ja Keskkonnaamet või Maa-amet ja Põllumajandusministeerium) jäävad maardlate või mõne maardla ja selle peal asuva maakasutuse osas põhimõteteliste vastandlikele seisukohtadele, siis ühe valla ÜP-ga seda vastuolu ei lahendata. Samuti, kuni riigi ega maakonna tasandil ei ole hinnatud (ehitus)maavarade varustuskindlust ning määratud sellest lähtuvalt kaevandamise vajadust ja prioriteete, saab ÜP-s ja selle KSH-s välja tuua ainult võimalikud konfliktikohad. Arvestada tuleb asjaoluga, et Keskkonnaministeeriumi haldusalas olev Maa-amet tegeleb maardlatega (mäeeraldiste ja kaevandamistegevuse lubamisega) juhtumipõhiselt, lähtuvalt arendajate poolt esitatud kaevandamislubade taotlustest.</p>
		<p>4.-6. Täpsustused KSH programmi peatükile 4.1.6 <i>Kaitstavad loodusobjektid</i>.</p>	<p>KSH programmi peatükki 4.1.6 ja lisisid on täpsustatud (ajakohastatud).</p>

Jrk nr	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Arvamus KSH programmi kohta	KSH eksperdi kommentaar arvamusel arvestamise kohta
5.	Terviseamet, 19.08.2015 nr 9.3-4/4768	Täiendavaid ettepanekuid, vastuväiteid või küsimusi KSH programmi sisule ei ole.	Võetud teadmiseks.
6.	Riigimetsa Majandamise Keskus, 24.08.2015 nr 3-1.20/800	Ehitusseadustiku § 93 kohaselt on ptk 4.3.6 <i>Tehniline taristu</i> esimeses lõigus tegemist metsateedega, mitte metskondade teedega. Palume teha vastav parandus.	KSH programmi ptk 4.3.6 on vastavalt korrigeeritud.
7.	Valdo Kallaste (Vihasso küla), 11.08.2015	Kinnistu omanik taotleb ehitusõigusliku ala laiendamist kinnistul, põhjendusega, et kogu kinnistut maksustatakse elamumaa hinnaga.	ÜP menetluse käigus selgub, kuhu ja millisel määral planeeritakse juurde elamumaa juhtfunktsiooniga maa-alasid. ÜP koostamisel vaadatakse piirkonda laiemalt, mitte üksikute kinnistute kaupa. Maa maksustamishinna tsoonide määramisega tegeleb Keskkonnaministeerium.
8.	Joel Kakri (Kolga-Aabla küla), 14.08.2015 e-kiri	Analüüsida võimalust muuta elamumaaks Metsaääre maaüksus (42301:001:0224). Krunt asub küla sees ja ümbritsevad krundid on elamumaad.	ÜP menetluse käigus selgub, kuhu ja millisel määral planeeritakse juurde elamumaa juhtfunktsiooniga maa-alasid. ÜP koostamisel vaadatakse piirkonda laiemalt, mitte üksikute kinnistute kaupa.
9.	Tiiu Lepnurm (Tsitre külavanem), 16.08.2015	Säilitada Tsitre küla unikaalne ajalooline asustusstruktuur (ahelküla). Määrata Tsitre külas minimaalseks krundi suuruseks 5 ha. ÜP peab toetama rohevõrgustiku säilimist, mitte täpsustama nõudeid sinna ehitamiseks. ÜP-s tuua välja hajaasustuse määratlus numbrites: hajaasustuses elamutevaheline kaugus 100 m, tiheasustuses (30m?). Jätta ehituskeeluvööndi suurus rannal 100 m. Lautrid on olemas vanast ajast, neid pole vaja ehitada, neid saab käsitsi taastada. ÜP peab lähtuma looduskaitseadusest ja Lahemaa Rahvusparki kaitseeeskirjast. ÜP peab olema hästi kaalutletud ja läbimõeldud lõplik dokument, mida pole võimalik arvukate detailplaneeringutega pidevalt muuta.	Tehtud ettepanekuid kaalutakse ÜP koostamisel. Nõustume, et koostatav ÜP peab olema kooskõlas kehtivate õigusaktidega ja nende alamaktidega, sh looduskaitseadusega ja Lahemaa Rahvusparki kaitse-eeskirjaga. Samuti nõustume põhimõttega, et ÜP peab olema hästi kaalutletud ja läbimõeldud dokument, mille alusel toimub pikaajaline valla ruumilise arengu suunamine. ÜP-d muutvad DP peaksid olema koostatavad erandkorras.
		Märkus Kuusalu valla territooriumil asuvate püramüüriobjektide nimekirjas esinevale veale: Tsitre külas asuv kaev ei ole mitte Merila talu kaev, vaid Mareena kinnistule jääv Väike-Tsitre	Kontrollisime üle kõnealuse kaevu nimetuse Maa-ameti püramüüri kaardirakenduses. Selgus, et püramüüriobjektide registris on kaev kirjas Merila talu kaevu nimega (registrinumber 353:KAE:001). Püramüüri objektide registrit

Jrk nr	Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Arvamus KSH programmi kohta	KSH eksperdi kommentaar arvamuslega arvestamise kohta
		karjamõisa 13 m sügavune suurepärast säilinud kaev. Eksitus tuleneb ilmselt sellest, et Sauemäel (toona üks kinnistu) elas Merilate perekond.	haldab Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK). Kuusalu Vallavalitsus edastab antud info registri haldajale, kes analüüsib saadud infot ning vajadusel teeb registris muudatused.

10. KSH LÄHTEMATERJALID

Alljärgnevalt on toodud ÜP KSH läbiviimisel arvestamisele kuuluvad dokumentide ja olulisemate uuringute esialgne loetelu:

- Asjakohased õigusaktid
- Üleriigiline planeering "Eesti 2030+"
- Harju maakonnaplaneering (kehtiv ja koostatav) ning selle KSH
- Harju maakonna teemaplaneeringud
- Kuusalu ja Loksa valdade kehtivad ÜP-d ja nende KSH-d
- Asjakohased riiklikud, maakonna ning valla arengukavad ja strateegiad
- Maakonna / piirkonna valgalade veemajanduskavad
- Kaitsealade kaitse-eeskirjad ja kaitsekorralduskavad
- Maa-ameti X-Gis Geoportaali kaardirakendused
- Keskkonnaregister
- Eesti Looduse infosüsteemi andmebaas EELIS
- ÜP koostamiseks läbi viidud uuringud ja analüüsid

Nimekiri ei ole lõplik, see täieneb ja täpsustub KSH läbiviimise käigus lähtudes vastavate teemade käsitlemisel kasutatavatest täiendavatest allikatest. Kasutatud materjalide täpsustatud loetelu esitatakse KSH aruandes.